

ALMÁSFÜZITŐI SÜN BALÁZS ÓVODA

Az intézmény neve

OM azonosító:

031761

PEDAGÓGIAI PROGRAM 2015.

a módosítással egybeszerkesztett változat
(NT1/2022.08.31.)

ALMÁSFÜZITŐI SÜN BALÁZS ÓVODA

2932 Almásfüzitő, Petőfi S. út 7.

PEDAGÓGIAI PROGRAM

Intézmény OM - azonosítója: 031761	Intézményvezető: <i>Folczné Kerek Etelka</i> <i>neve</i>
Legitimációs eljárás	
NT 1/2022.08.31. határozatszámon elfogadta a módosítást: <i>Dankó László Mária</i> <i>nevelőtestület nevében</i> <i>Mészáros Szilvia Heléna</i> <i>alkalmazotti közösség nevében</i>	Véleménynyilvánítók: <i>[Signature]</i> <i>Óvodai szülői szervezet nevében</i> <i>névaláírás</i>
VEZ 1/2022.08.31. határozatszámon jóváhagyta a módosítást: <i>Folczné Kerek Etelka</i> <i>intézményvezető aláírás</i>	Egyetértését kinyilvánította/ellenőrizte: <i>[Signature]</i> <i>fenntartó nevében</i>
	
A dokumentum jellege: Nyilvános	Ervényes: A kihirdetés napjától 2015.12.12. visszavonásig Módosítva: 2022.08.31.
Verziószám: 1/2015	Készült: 3 / 1 eredeti példány
Iktató szám: 59/2022	

Törvényi megfeleltetés

A pedagógiai program jogszabályi háttere:

- A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény
 - A kormány 363/2012. (XII.17.) kormányrendelete az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról
 - 137/2018. (VII. 25.) Korm. rendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról szóló 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet módosításáról
 - 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
 - Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelvei (OH)
 - 2003. évi CXXV. törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról
 - 2011. évi CLXXIX. törvény a nemzetiségek jogairól
 - 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelemről és gyámügyi igazgatásról
 - Az 1998. évi XXVI. törvény a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségének biztosításáról
 - 15/1998. (IV.30.) NM rendelet a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről
 - 17/2013. (III.1.) EMMI rendelet a nemzetiség óvodai nevelésének irányelve és a nemzetiség iskolai oktatásának irányelve kiadásáról
 - Az óvoda hatályos Alapító Okirata
- Nevelőtestületi határozatok

TARTALOMJEGYZÉK

BEVEZETÉS

1. HELYZETELEMZÉS

- 1.1. Településünk földrajzi helyzete, története
- 1.2. Óvodánk jellemzői
 - 1.2.1. Személyi feltételek
 - 1.2.2. Tárgyi feltételek

2. AZ ÓVODA JÖVŐKÉPE

- 2.1. Óvodakép
- 2.2. Gyermekkép

3. AZ ÓVODA NEVELÉSI ALAPELVEI

4. AZ ÓVODA KÜLDETÉSNYILATKOZATA, ÉRTÉKEI

- 4.1. Küldetésnyilatkozatunk
- 4.2. Nevelési értékeink

5. AZ ÓVODA NEVELÉSI CÉLKITŰZÉSEI

- 5.1. Általános célkitűzés
- 5.2. Az óvoda nevelési filozófiájára épülő sajátos célkitűzés

6. AZ ÓVODAI NEVELÉS FELADATAI

Az óvodai nevelés általános feladatai 6.1. Az egészséges életmód alakítása

- 6.1.1. Az egészséges életmód alakításának célja
- 6.1.2. Az óvodapedagógus feladatai
- 6.1.3. Az egészséges életmód alakításának tartalma
- 6.1.4. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére
- 6.2. Az érzelmi az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés
 - 6.2.1. Az érzelmi az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés célja
 - 6.2.2. Az óvodapedagógus feladatai
 - 6.2.3. Az érzelmi az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés tartalma
 - 6.2.4. A fejlődés jellemzői óvodáskor végére
- 6.3. Az anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása
 - 6.3.1. Az anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés célja
 - 6.3.2. Az óvodapedagógus feladatai
 - 6.3.3. Az anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés tartalma
 - 6.3.4. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

7. KIEMELT FIGYELMET IGÉNYLŐ GYERMEKEK EGYÉNI FEJLESZTÉSE, FEJLŐDÉSÉNEK SEGÍTÉSE

- 7.1. Különleges bánásmódot igénylő gyermek

- 7.1.1. A sajátos nevelési igényű gyermekek integrált nevelése
- 7.1.2. A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek
- 7.1.3. A kiemelten tehetséges gyermek
- 7.2. A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény szerint hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek
- 7.3. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

8. A SZOCIÁLIS HÁTRÁNYOK ENYHÍTÉSÉT SEGÍTŐ TEVÉKENYSÉGEK

- 8.1. A szociális hátrányok enyhítő tevékenységek célja
- 8.2. Az óvodapedagógus feladatai
- 8.3. A hátrányos helyzet okai
- 8.4. A szociális hátrány csökkentére tett intézkedések

9. A GYERMEKVÉDELEMMEL ÖSSZEFÜGGŐ PEDAGÓGIAI TEVÉKENYSÉG

- 9.1. A gyermekvédelemmel kapcsolatos pedagógiai tevékenységek célja
- 9.2. Az óvodapedagógus feladatai
- 9.3. Az együttműködés kialakítása az óvodán kívüli szervekkel
 - 9.3.1. Együttműködés a gyermekjóléti, családsegítő szolgálattal
 - 9.3.2. Együttműködés a védőnővel
 - 9.3.3. Együttműködés a szakmai és szakszolgálatokkal
- 9.4. A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

10. A SZÜLŐ, A GYERMEK, A PEDAGÓGUS EGYÜTTMŰKÖDÉSÉNEK FORMÁI

- 10.1. A szülő, gyermek, pedagógus együttműködésének célja
- 10.2. Az óvodapedagógus feladatai
- 10.3. Az együttműködés tartalma
- 10.4. A kapcsolattartás lehetőségei

11. AZ EGÉSZSÉGNEVELÉS ÉS KÖRNYEZETI NEVELÉSI ELVEK

- 11.1. Az egészségnevelési és környezeti nevelés célja
- 11.2. Az óvodapedagógus feladatai
- 11.3. Az egészségnevelés és környezeti nevelés tartama
- 11.4. Együttműködés az óvoda partnereivel

12. A GYERMEK ESÉLYEGYENLŐSÉGÉT ÉS A SZOCIÁLIS HÁTRÁNYOK ENYHÍTÉSÉT SEGÍTŐ TEVÉKENYSÉGEK

- 12.1. A gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések célja
- 12.2. Az óvodapedagógus feladatai
- 12.3. Az esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések területei
 - 12.3.1. Szervezeti feladatok
 - 12.3.2. A nevelőtestület együttműködése
 - 12.3.3. Pedagógiai munka kiemelt területei
 - 12.3.4. A gyermekvédelemmel és az egészségügyi ellátással, a szociális segítségnyújtással kapcsolatos feladatok
 - 12.3.5. Az együttműködés kialakítása az óvodán kívüli szervekkel
 - 12.3.6. Óvoda - iskola átmenet támogatása
 - 12.3.7. Szülőkkel való kapcsolat együttműködés

12.3.8 Intézményi önértékelés , eredményesség

12.4. A fejlődés várható eredményei óvodáskor végére

13. AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGFORMÁI

13.1. Játék

13.1.1. A játék célja

13.1.2. Az óvodapedagógus feladatai

13.1.3. A játék tartalma

13.1.4. A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

13.2. Verselés, mesélés

13.2.1. A verselés, mesélés célja

13.2.2. Az óvodapedagógus feladatai

13.2.3. A verselés, mesélés tartalma

13.2.4. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

13.3. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

13.3.1. Az ének, zene, énekes játék, gyermektánc célja

13.3.2. Az óvodapedagógus feladatai

13.3.3. Az ének, zene, énekes játék, gyermektánc tartalma

13.3.4. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

13.4. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka

13.4.1. A rajzolás, festés, mintázás, kézimunka célja

13.4.2. Az óvodapedagógus feladatai

13.4.3. A rajzolás, festés, mintázás, kézimunka szinterei a feltételek megteremtése

13.4.4. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

13.5. Mozgás

13.5.1. A mozgás célja

13.5.2. Az óvodapedagógus feladatai

13.5.3. A mozgás fejlesztés tartalma

13.5.4. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

13.6. A külső világ tevékeny megismerése

13.6.1. A külső világ tevékeny megismerése – környezet és természet

13.6.1.1 A környezet és a természet tevékeny megismerésének célja

13.6.1.2 Az óvodapedagógus feladatai

13.6.1.3 A környezet és természet tevékeny megismerésének tartalma

13.6.1.4 A fejlődés várható eredményei az óvodáskor végére

13.6.2. A külső világ tevékeny megismerése – mennyiségi és formai összefüggések

13.6.2.1 A mennyiségi és formai összefüggések tevékeny megismerésének célja

13.6.2.2 Az óvodapedagógus feladatai

13.6.2.3 A mennyiségi és formai összefüggések tevékeny megismerésének tartalma

13.6.2.4 A fejlődés várható eredményei az óvodáskor végére

13.7. Munka jellegű tevékenység

- 13.7.1. A munka célja
- 13.7.2. Az óvodapedagógus feladatai
- 13.7.3. A munkajellegű tevékenység tartalma
- 13.7.4. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére
- 13.8. A tevékenységekben megvalósuló tanulás
- 13.8.1. A tevékenységekben megvalósuló tanulás célja
- 13.8.2. Az óvodapedagógus feladatai
- 13.8.3. A tanulás feltétele, formái, típusai, elvei
- 13.8.4. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

14. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSÉNEK ELVEI

- 14.1. Szervezeti és időkeretek
- 14.2. A heti rend és napirend kialakítása
- 14.3. Az óvodai nevelés tervezése
- 14.4. A gyermekek megismerését és fejlesztését, a fejlődésük nyomán követését szolgáló dokumentumok
- 14.5. A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

15. AZ ÓVODA KAPCSOLATAI

- 15.1. Óvoda – Iskola
- 15.2. Óvoda – Fenntartó
- 15.3. Óvoda – Közművelődési intézmények
- 15.4. Óvoda – Civil szervezet
- 15.5. Óvoda – Egyház

16. Mellékletek

- 16.1. Felhasznált szakirodalom
- 16.2. Az óvoda helyi nevelési programjának végrehajtásához szükséges, a nevelőmunkát segítő eszközök és felszerelések jegyzéke

17. ÉRVÉNYESSÉGI RENDELKEZÉS

- A helyi nevelési program érvényessége
- A helyi nevelési program módosítása
- A helyi nevelési program nyilvánossága

18. LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK

BEVEZETÉS

AJÁNLÁS

Már az óvodában megtanultam mindent, amit tudni érdemes.

Íme, az én törvényeim gyűjteménye:

Életem legfontosabb viselkedési szabályait egytől egyig az óvodában sajátítottam el. Az egyetlen a bölcsesség nem volt különösebb érték, az óvodában azonban annál inkább.

Íme, amit tanultam:

Ossz meg mindent másokkal!

Ne csalj a játékban!

Ne bánts másokat!

Mindent oda tégy vissza, ahonnan elvitted!

Rakj rendet magad után!

Ne vedd el másét!

Kérj bocsánatot, ha valakinek fájdalmat okoztál!

Évés előtt moss kezet!

Élj mértékkel! Mindennap tanulj, gondolkodj, rajzolj, fess, énekelj, táncolj, játssz és dolgozz egy keveset!

Délutánonként szundíts egyet!

A nagyvilágban óvatosan közlekedj, fogd meg a társad kezét, és ne szakadjatok el egymástól!

Ismerd fel a csodát! Ne feledd a magocskát a műanyagpohárban. Az aranyhalak, a hörcsögök, a fehéreregerek, még a magocska is a műanyagpohárban - mind meghalnak egyszer. Mi is.

Emlékezz a Dick és Jane könyvekre és az első szóra, melyet megtanultál - a legfontosabbikra - NÉZD!

Minden fontos dolog bennük. A szeretet és az alapvető higiénia. Az ökológia, a politika, az egyenlőség és az értelmes élet.

Válaszd ki bármelyik pontot, fordítsd le bölcs, felnőtt szavakra és alkalmazd családotra, kormányodra, munkádra, egész életedre - meglátod bölcsnek és igaznak fogod találni.

Gondold csak el, mennyivel jobb volna a világ, ha összes lakója süteményt és tejet uzsonnázna minden délután három órákor, aztán fogná a plédjét és szunyókálna keveset. És milyen jó volna, ha az összes kormány oda tenne vissza mindent, ahonnet elvette, és rendet rakna maga után. És akárhány éves is vagy, még mindig érvényes a szabály:

"A nagyvilágban fogd meg a társad kezét és ne szakadjatok el egymástól!"

(Robert Fulghum)

1. HELYZETELEMZÉS

Ellátási terület

Almásfüzitő község

1.1. Településünk földrajzi helyzete, története, értéke

Almásfüzitő a szlovák-magyar határ mentén, a Duna partján terül el. Kedvező földrajzi fekvése miatt az emberiség történetében mindig kedvelt terület volt. Régészeti ásatások során feltárt leletek bizonyítják, hogy az őskortól szinte folyamatosan lakják ezt a területet, ahol egykor fontos hadi és kereskedelmi utak, hideg és melegvizű folyók találkoztak. Keltáktól, illírektől, a rómaiak ie.12-ben (Augustus császár Tiberius vezérével) meghódították és a települést előző lakóikról Azaumnak nevezték el. Claudius császár a limes kiépítésekor Azaumot alkalmasnak találta határvédelmére, így a település tovább élt, mint fontos védelmi erődítmény. A rómaiak, hunok és avarok után honfoglaló magyarok is megérkeztek e stratégiai és megélhetés szempontjából fontos helyre. Megalapították Füzitő magyar elődjét, Füzeget. Településünk korai fejlődésének hiteles bizonyága a Pannonhalmi Monostor alapításáról szóló latin nyelvű oklevél toldaléka, amely feltehetően 1001.-ből származik. Királyi oklevelek alapján tovább követhető Almásfüzitő fejlődése egészen IV. Béla király koráig, aki az itt élőknek budai polgárság jogait adományozta. A település kedvező adottságai miatt az ipar már korán megtelepült, amely különböző hullámvölgyeket megélve ugyan, de napjainkban is meghatározó jelentőséggel bír településünk életében.

Gyermekintézmények, sport-, kulturális intézmények biztosítják a településünk értékeinek megőrzését és teszik kellemessé a mindennapokat az itt élő családok, a lakosság számára.

A Duna-parton csónakház, pihenőház, horgász tavunk mellett jól felszerelt szálláshellyel rendelkező horgásztanya, Sportház, focipályák, kosárlabda pályák várják a kikapcsolódni vágyókat.

Az óvoda társadalmi környezete

A gyermekneveléssel hivatásosan foglalkozó, valamint a jó szándékú laikusok körében egyaránt tapasztalható tény, hogy életkortól függetlenül - a legfiatalabbtól a "legöregebbig" - a gyermeket körülvevő környezet meghatározza életünket.

Óvodánk a Duna mentén, közel 2100 főt számláló település központjában van. 1949-ben alapította a Timföldgyár. 1953. január 01-től működik a jelenlegi épületben. 1990-ig a Timföldgyár volt a fenntartója, ettől az évtől önkormányzati fenntartásba került.

A község önkormányzata a gyermekes családok helyzetét mindig kiemelt figyelemmel kísérte. Ennek eredménye a gyermekintézmény-rendszer teljes megújítása, amely kifejezi a családok megbecsülését, és a gyermeket, mint legfontosabb értéket, tekinti.

Az óvoda gazdasági környezete

Az itt élő emberek és családok anyagi helyzete az átlag magyar családok helyzetétől eltér. Korábban a Timföldgyár és a MOL, az elmúlt 10-15 évben pedig, a közelben lévő ipari parkok biztosították a megélhetést, a lehetőséget a községben élők és letelepedők számára. Almásfüzitő fejlődése látványos volt az elmúlt időszakban. Folyamatos beruházások élénkítették és gazdagították a környezetet, mindezt UNIO-s források felhasználásával tették lehetővé. Intézmények (kulturális, sport, nevelési, egészségügyi), közterek felújítása, építése történetét meg.

1.2. Óvodánk jellemzői

Almásfüzitő Önkormányzata intézményünket 2008-ban és 2009-ben felújította épületrészenként. A modern épületet - mely a 21. század követelményeinek felel meg – 2009. május 30-án adták át a gyermekeknek és az itt dolgozó pedagógusoknak.

Helyiségei és elrendezése a gyermekek igényeinek és a jelen érvényben lévő jogszabályoknak maximálisan megfelelnek.

Világos és tágas terei, hatalmas ablakai, nyitottsága szolgálják az idejövő gyerekek természeti és társadalmi környezetbe való beilleszkedését.

Az óvoda épületét udvari játékokkal felszerelt, sok mozgásra lehetőséget nyújtó óvodakert veszi körül, ahol örökzöldek, illatos virágú díszfák árasztják a jó levegőt. /Az udvari játékok bővítése a jövőben anyagi ráfordítást és odafigyelést igényel/

Az udvaron és az óvoda körül, valamint a balkonládákban a virágok gazdagsága és sokszínűsége nyújt lehetőséget a kerti munka megismerésére, növények gondozására, a fejlődés nyomon követésére.

Jelenleg 74 férőhellyel, 3 csoporttal működik az óvoda. A csoportszobák száma 4, melynek esztétikuma és felszereltsége nagyon jó. A burkolatok, a világítás, a falak szolgálják a célszerű használatot.

Az újonnan átadott intézmény a gyermeklétszámnak megfelelően a negyedik csoport megnyitását is – minimális anyagi ráfordítás függvényében - lehetővé teszi. A megújult külső melynek legfontosabb és legégetőbb eleme a korszerűsítés - a szennyvíz, víz, elektromos-vezeték, természetes megvilágítás, fűtés rendszer felújítása, nyílászárók cseréje, hő- és tetőszigetelés megoldása – egy korszerű, a 21. századnak megfelelő teret hozott létre a gyermekek és az ott dolgozók számára. A helységek célszerű kialakítása megtörtént. A megfelelő méretű és felszereltségű kiszolgáló helyiségek nagyban könnyítik és segítik az ide járó gyermekek és azok szüleinek mindennapjait. Megteremti a lehetőséget, az optimális feltételeket és munkakörnyezetet az óvodai munkatársak számára. Lehetőséget nyújt a szülők kulturált fogadására.

Az épület megfelel a közegészségügyi, tűzvédelmi, munkaügyi és balesetvédelmi előírásoknak, szociális követelményeknek.

1.2.1. Személyi feltételek

Az óvodai nevelés csak a jóváhagyott Pedagógiai Program alapján valósulhat meg, és a teljes óvodai életet magába foglaló tevékenységek keretében szervezhető meg az óvodapedagógus feltétlen jelenlétében és közreműködésével.

Óvodánk dolgozóinak létszáma:	11 fő
Vezetők:	1 fő intézményvezető, 1 fő int. vezető helyettes
Óvodapedagógus:	7 fő
Dajka:	3 fő
Pedagógiai asszisztens:	1 fő

Jellemzőjük:

E kollektívával (óvodapedagógus – pedagógiai asszisztens – dajka) feladatunknak tekintjük olyan objektív és szubjektív környezetet, továbbá egy gyermekközpontú és befogadó intézményt biztosítani gyermekeink számára, mely minden területen szolgálja a gyermekek érdekét, a pedagógusok megújulását. Szem előtt tartjuk a társadalmi igényt: az ésszerű, higgadt mederben tartott nevelést szülőkkel, társintézményekkel együtt, a pedagógiailag együttérző, a gyermekek egész személyiségét fejlesztő okos nevelést.

"Gyermekekkel foglalkozni minden bizonnyal a leghálásabb munka, mi a földön osztályrészünkül jutott, de saját tökéletesítésünket is ez mozdítja előre."
(Brunszyk Teréz)

Az óvodapedagógusok szakirányú végzettsége:

Valamennyi óvodapedagógus felsőfokú végzettséggel rendelkezik.
Az intézményben egy pedagógusnak van szakvizsgája

Továbbképzés területén a prioritás:

- az öt évre szóló / 2013-2018/ továbbképzési programban meghatározottak szerint (4. oldal Továbbképzési alprogram)
- - az inklúzió, az integráció, a differenciálás és esélyteremtés, tehetséggondozás, egészségfejlesztés területén szerveződő továbbképzéseken való részvétel támogatása.
- fejlesztőpedagógia

Célunk

- a hospitálásra épülő együttműködés gyakorlatának kialakítása

Feladatunk

- Egymás munkájának minél teljesebb megismerése
- Egymástól való tanulás megvalósítása
- Együttműködés fejlesztése

Tartalma:

Képzéseken való részvétel, új módszerek elsajátítása (egyéni, mikrocsoporthoz, differenciált fejlesztés, kooperatív technikák alkalmazása, multikulturális tartalmak közvetítése)

Új dolgozó beilleszkedését segítő gyakornoki rendszer működtetése

Nevelési értekezlet

Rendszeres bemutató foglalkozások szervezése a nevelőmunka kiemelt területeinek és gyengeségeinek megoldására, bemutatására, majd azok közös értékelése.

Esetmegbeszéléseken való részvétel

Gyermekvédelmi munkaközösség működtetése

A nevelési tervek egyeztetése, ismertetése a dajkákkal

A fejlesztőpedagógusokkal való konzultáció, a mérések és a fejlesztés eredményeinek megbeszélése

Egyeztető megbeszélések

Nevelési időn kívüli szabadidős tevékenységekben való részvétel

1.2.2. Tárgyi feltételek

A csoportszobák, a fejlesztő szoba eszközei és a tornatermünk felszerelése a 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet 2.sz. mellékletében, Eszközjegyzékben lefektetetteknek megfelelnek.

2014-ben megtörtént az óvoda udvarának felújítása. A felszerelések nagymozgásos játékokra nyújtanak lehetőséget. Játékaink modernnek, és a szabványoknak megfelelnek, folyamatos figyelemmel kísérjük állapotukat a balesetveszélyek elkerülése érdekében. 2015-ben egy vizes játék-pancsoló került kialakításra, ami a nyári időszakban gyermekeink felüdülését biztosítja.

Az óvoda udvarán kialakítottunk egy ovifoci tevékenységre alkalmas területet: kapukkal, ápolttal gyepvel.
Kora tavasztól késő őszig használják a gyerekek a közlekedési pályát, melyen a főbb közlekedési szabályokat rögzítik, gyakorolják.

Udvari eszközök: Homokozó 1., Homokozó 2., Mászóka 2. , Polyball, Csúszda, Pávilon, Rúgós játék, RO-TI-KOM, Lokomotív, Személyvagonok, Akadálypálya kisebbeknek, Lengőhinta fészekhinta, Lengőhinta laposülőkés, Egyensúlyozó gerenda, Mászóháló, Íves egyensúlyozó tappancsok, Rúgós lóhere 4 üléses, Rúgós játék – Fóka, Rúgós Furgon dupla paneles, Mérleghinta 2 üléses, Körhinta ülőkékkel kisasztallal, Mászóka babakázzal, Függeszkező, Vizes játék - pancsoló

A nevelőmunkát segítő egyéb eszközök segítik munkánkat: auditív eszközök, vizuális eszközök, audiovizuális eszközök.

A tanulást segítő eszközök: szakkönyvek, mesekönyvek, szakfolyóiratok csoportban, és nevelői könyvtárban.

2. AZ ÓVODA JÖVŐKÉPE

2.1. Óvodakép

Az óvoda a köznevelési rendszer szakmailag önálló nevelési intézménye, a családi nevelés kiegészítője a gyermek harmadik életévétől az iskolába lépésig. Biztosítja az óvodáskorú gyermek fejlődésének optimális feltételeit.

Az óvoda funkciói: óvó-védő, szociális, nevelő, személyiségfejlesztő funkció. Az óvoda közvetlenül segíti az iskolai közösségbe történő beilleszkedéshez szükséges gyermeki személyiségvonások fejlesztését. Az óvoda tevékenységrendszer és tárgyi környezete segíti a gyermek környezettudatos magatartásának kialakulását és az emberi értékek közvetítését.

- Biztosítja az óvodáskorú gyermek fejlődésének és nevelésének optimális feltételeit, a szabad játék lehetőségét.
- Az intézménybe beíratott gyermekek számára megteremti az érzelmi biztonságot nyújtó derűs, szeretetteljes légkört.
- Az óvoda fejleszti gyermek egyéni készségeit és képességeit, a kibontakoztatása mellett az életkori és egyéni sajátosságok, valamint az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével.
- Óvodánk tevékenységrendszerével és tárgyi környezetével, a dolgozók személyes példájukkal segítik a gyermekek fejlődését.
- Az óvodai nevelésben alkalmazott összehangolt pedagógiai intézkedések a gyermek személyiségéhez igazodnak, és biztosítják minden gyermek számára az egyenlő hozzáférés lehetőségét.
- Beszélő környezetével biztosítja a gyermekek természetes beszélő- és kommunikációs kedvének fenntartását, a gyermeki kérdések támogatását, a mindennapi anyanyelvi, értelmi nevelését és fejlesztését.

2.2. Gyermekkép

A gyermekek életkori és egyéni sajátosságainak figyelembe vétele mellett, a gyermeki személyiség kibontakoztatásán keresztül, a befogadás, az esélyteremtés az esélyegyenlőségek megteremtése érdekében

- a szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek fejlesztését,
- a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek gondozását, fejlesztését fontos feladatunknak tekintjük, ezért fejlesztési stratégiánk kimunkálásában minden gyermek számára biztosítjuk az egyenlő hozzáférést.

Ebből következően gyermekközpontú óvodánkban a gyermeki személyiség kibontakoztatására, az iskola-óvoda átmenet megkönnyítésére törekszünk, elősegítve a nemek társadalmi egyenlőségének megvalósítását és az ezzel kapcsolatos előítéletek lebontását, biztosítva a szabad játék kitüntetett szerepét.

3. AZ ÓVODAI NEVELÉS ALAPELVEI

Az óvodai nevelési programunk elkészítésekor az Óvodai nevelés országos alapprogramja mellett figyelembe kell vennünk, ha van:

a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelvét.

Alapelveink

- A gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, az óvodai nevelés kiegészíti azt, miközben érvényesíti a családokkal való együttműködés során a segítség családhoz illesztett megoldásait, az intervenciós gyakorlatot.
- A gyermeki személyiséget tisztelet, szeretet, elfogadás, megbecsülés, bizalom és védelem övezi.
- Megvalósul az érzelmi biztonság, otthonos, derűs, szeretetteljes légkör feltétele és mindenkor, minden helyzetben a gyermek érdekeinek figyelembe vétele, szükségleteinek kielégítése.
- Az életkorhoz és az egyéni képességekhez igazítjuk a pedagógiai intézkedéseket, a műveltségtartalmak közvetítését, a gyermekek személyiségfejlesztését és egyéni képességeinek kibontakoztatását, az egyéni bánásmód elve és az esélyegyenlőség előmozdítása alapján.
- A gyermekek folyamatos értékelése során érvényesülnek a pozitív eredmény érdekében a jutalmazás elvei és formái.
- A különleges bánásmódot igénylő gyermekek sajátos nevelési igénye kapcsán megvalósul a tolerancia, a különbségek elfogadásának elve, a differenciált képességfejlesztés és a multikulturális nevelésen alapuló integráció.

4. AZ ÓVODA KÜLDETÉSNYILATKOZATA, ÉRTÉKEI

4.1 Küldetésnyilatkozatunk

- A legfontosabbnak tartjuk, hogy a gyermekek otthonos, szeretetteljes, nyugodt, derűs és biztonságot adó környezetben nevelődjenek.
- Fő törekvésünk, hogy a társaikkal és a felnőttekkel való együttműködés során elsajátítsák az együttélés szokásait, megtanuljanak figyelni, alkalmazkodni, együtt érezni egymással, miközben tolerálják a másságot.
- Nevelőmunkánkban megteremtjük a felszabadult mozgás sokoldalú élményét, ezáltal hozzásegítjük a gyermekeket ahhoz, hogy a környező világból minél több élményhez, tapasztalathoz jussanak.
- Nagy hangsúlyt fordítunk a játék élményszerű és örömkeltő feltételeinek megteremtésére, hiszen általa ismerkednek meg a való világ csodáival, amely egyben tükörképe mindazoknak a tapasztalatoknak, amelyeket a gyermek átélt s a játék nyelvén megfogalmazott.
- A személyiségfejlesztés során tiszteletben tartjuk a gyermekek egyéni különbségeit, figyelembe vesszük életkorukhoz igazodó szükségleteiket, hogy megterhelés nélkül készítsük fel őket az iskolai életmódra.
- Céljaink eléréséhez szükségünk van partnereink támogatására, hiszen csak közös együttneveléssel tudjuk formálni, alakítani a gyermekeket, hogy biztosan eligazodjanak a világ valóságában.

- Munkatársaink széleskörű szakmai felkészültsége, innovációs törekvései, minőség iránti elkötelezettsége jelentik a biztosítékot céljaink eléréséhez.

4.2. Nevelési értékeink

Nevelési értékek

A mozgás prioritása

Pedagógiai feladat

A játékos mozgás, torna által a mozgásigény kielégítése, felkeltése, a mozgáskultúra fejlesztése, az egyéni szükségletek és képességek figyelembe vételével.

A harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése, a mozgástapasztalatok bővítése, a mozgáskészség alakítása, mozgásra készítendő biztonságos környezet kialakítása.

A testi képességek (erő, ügyesség, gyorsaság, állóképesség), a fizikai erőnlét, a koordinációs készségek és a térérzékelés tudatos fejlesztése.

Az egészséges életmód kialakítása és fenntartása

A gyermek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése.

Az egészséges életmód, betegségmegelőzés, egészségmegőrzés valamint a biztonságos környezet szokásainak alakítása.

A gyermek komfortérzetének biztosítása és a testi fejlődés elősegítése.

A teljes körű egészségfejlesztéssel összefüggő feladatok megvalósítása.

A játék elsődlegessége

- Rugalmas napirend biztosítása.
- A szabadjáték elfogadása: az egyes gyerekek játékfejlődése, az egyéniségben rejlő lehetőségek támogatása, a társas Az együttműködésben rejlő lehetőségek támogatása
- Derűs, nyugodt légkör biztosítása
- A játék sokoldalú fejlesztő hatásának kibontakozásához változatos eszköztár biztosítása.
- A tárgyi környezet kiszolgáló funkciójának bővítése.
- A támogató, visszaható játékpedagógiai eljárások intézményi kimutatása.

Az érzelmi, erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés fejlesztése

Az interperszonális (személyközi) kapcsolatok új formáinak alakítása.

Az énkép – önismeret – önértékelés fejlesztése.

Értékek, normák kialakítása. Az erkölcsi nevelés alakítása, a jó és rossz felismerése, az őszinteség, az igazmondás, az igazságosság, felelősségvállalás, a gyengébb védelme, segítése, saját élethelyzetben való megtapasztalása a dolgozók modellértékű bánásmódja során. A közösségi nevelés által az egymásra figyelés, az együttérzés, az egymáshoz alkalmazkodás kialakítás, egymás segítése, a különbözőség elfogadása, tisztelete.

**Az egyéni különbségek
tisztelőben tartása**

Az egyéni fejlődési ütem nyomon követése, a képesség fejlesztéshez kidolgozott szempontok alapján. Minden pedagógustól és nem pedagógus kollégától elvárás a másság elfogadása, a tolerancia, és a segítőkészség.
Fejlődési napló vezetése – 6 havonta(eseti, gyermekfüggő) szülő tájékoztatása
Tervezőmunkánál a gyermek fejlődésének figyelembe vétele

**Működési értékek
minőségi munka iránti
elkötelezettség**

Működési feladat

A PP minőségi megvalósítása (a mozgás, a testséma, a percepció és a verbális fejlesztés).
Helyi nevelési célok elfogadása, azokkal való azonosulás.
Egyénre szabott, tudatos, célzott fejlesztés.
Gyermekcentrikus pedagógiai szemlélet, a gyermekek szeretete, tisztelete.
Empátiás, nyugodt, biztonságot nyújtó légkör.
A tevékenykedés, élményszerzés lehetőségeinek változatossága.
Szakmai elhivatottság.
Másság elfogadása, értékeinek tudatos közvetítése a gyermekek felé.
Értékorientáltság, pozitív beállítottság.

**Együttműködési
képesség**

A kommunikáció eszközrendszerének széleskörű alkalmazása (kommunikációs készségek, véleményalkotás, vitakészség fejlesztése).
A döntések és a változások menedzselése, csoportmunka (teammunka) a közös célok megvalósításához.
A dolgozókkal és partnerekkel való jó kapcsolat kialakítása.
Társadalmi részvétel biztosítása: csoporthoz tartozás, szociális érzékenység, szolidaritás, feladatvállalás, önkéntesség, civil kezdeményezőképeség.

5. AZ ÓVODAI NEVELÉS CÉLKITŰZÉSEI

5.1. Általános célkitűzés

Az óvoda a köznevelési rendszer szakmailag önálló része, nevelési intézménye, a családi nevelés kiegészítője, a gyermek óvodába lépésétől az iskolába lépésig, legfeljebb hétéves korig, illetve az iskolai érettség eléréséig.

5.2. Az óvoda nevelési filozófiájára épülő sajátos célkitűzés

- A 3-7 éves gyermek eltérő fejlődési ütemének és érési jellemzőinek szem előtt tartásával, a gyermeki személyiséghez igazított pedagógiai módszerek alkalmazásával, játékos keretek között alakul:
 - az egészséges, sokoldalú személyiség,
 - gyermekek környezettudatos szemlélete,
 - a sikeres iskolai beilleszkedéshez szükséges testi, szociális, értelmi érettség.
- A sajátos nevelési igényű gyermekeknél érvényesülnek a gyermekeket megillető jogok és csökkennek a sajátosságokból adódó különbségek.
- A tehetséges gyermek átlag feletti speciális egyéni képességei felszínre kerülnek, fejlődnek.
- A hátrányos helyzetű gyermekek összehangolt, integrált nevelése révén az esélyegyenlőség növekszik, az indulási hátrányok csökkennek, az iskolába való átmenet zökkenőmentesebbé válik.
- Az iskolai potenciális tanulási zavarok megelőzése következtében fejlődnek a tanulási képességeket meghatározó funkciók.

6. AZ ÓVODAI NEVELÉS FELADATAI

Az óvodai nevelés feladata – az Alapprogramban deklarált – testi és lelki szükségletek kielégítése, ezen belül:

- az egészséges életmód alakítása,
- az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés biztosítása,
- az anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása.

6.1. Az egészséges életmód alakítása

Az egészséges életmódra nevelés, az egészséges életvitel igényének alakítása, a gyermek testi fejlődésének elősegítése ebben az életkorban kiemelt jelentőségű.

6.1.1. Az egészséges életmód alakításának célja

- A gyermekek testi és lelki szükségleteinek kielégítése során
 - formálódnak az egészséges életvitelhez, betegségmegelőzéshez, egészségmegőrzéshez szükséges jártasságok, készségek,
 - formálódnak a környezettudatos magatartás és a környezet védelméhez szükséges ismeretek, készségek
 - fejlődnek testi, lelki képességeik,
 - megvalósul az együttműködünk a speciális gondozókkal, a prevenció és korrekció feladatok érdekében.

6.1.2. Az óvodapedagógus feladatai

- A gyermekek gondozása, testi szükségletük, mozgásigényük kielégítése.
- a harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése;
- A gyermeki testi képességek fejlődésének segítése.
- a gyermek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése;
- az egészséges életmód, a testápolás, a tisztálkodás, az étkezés, különösen a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítetlen zsírtartalmú ételek fogyasztásának csökkentése, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzése, a fogmosás, az öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása;
-
- öltözködés, pihenés és betegségmegelőzés, az egészségmegőrzés szokásainak alakítása, belső igényé fejlesztése.
- a gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet biztosítása;
- a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása;
- Párhuzamos tevékenységek gyakorlásához elegendő idő, türelmes légkör, rugalmas napirend kialakítása.
- A szokás- és normarendszer közös kialakítása, összehangolt munka, azonos norma valamennyi csoportban dolgozó óvodapedagógus és dajka között.
- Saját személyükkel kapcsolatos gondozási, testi szükségleteik kielégítéséhez készségek, képességek fejlesztése, ezzel az iskolai beilleszkedés közvetett segítése.
- A gyermek önállósági törekvéseinek segítése, támogatása, a tevékenységek szóbeli megerősítése.
- A mozgásigény, fejlettség, terhelhetőség megismerése, fejlesztése – különösen a sajátos nevelési igényű és hátrányos helyzetű gyermekek esetében –, egészségügyi szűrővizsgálatok kezdeményezése, szükség esetén megfelelő szakember bevonása.
- A szülők egészségmegőrző, betegségmegelőző szokásainak megismerése, befolyásolása (szociokulturális háttér, gondozási szokások).
- megfelelő szakemberek bevonásával – a szülővel, az óvodapedagógussal együttműködve – speciális gondozó, prevenció és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása.
- Az egészségügyi szolgálattal együttműködve a teljes körű egészségfejlesztés kiépítése, és annak működtetése.
- Szociális hátrányok enyhítése egyéni higiénés problémák megoldásával.

6.1.3 Az egészséges életmód alakításának tartalma

Gondozás

A testi, lelki, szellemi egészség egyik alapvető feltétele a gyermek testi komfortérzetének biztosítása, a gyermeki szükségletek kielégítése. A gyermeket engedjük szabadon mozogni, szükség szerint WC-re menni, vizet inni, tisztálkodni a nap bármely szakaszában. A gondozási tevékenységek kiemelt jelentőségűek a gyermekekkel történő kapcsolatépítés, önállóságuk fejlődésének elősegítése céljából. Fontosnak tartjuk az óvónő–gyermek, a dajka–gyermek közötti bensőséges, meghitt, megértő viszonyt, a természetes testközelség meglétét, az óvoda dolgozóinak modellértékű kommunikációját, bánásmódját. Ennek kiemelt jelentőséget

tulajdonítunk az óvodát kezdő gyermekek tekintetében, a befogadás időszakában, a minél nyugodtabb, kiegyensúlyozottabb szokáskialakítás érdekében. Az önkiszolgáló feladatok elvégzése a tevékenységek többszöri gyakorlását teszi lehetővé, alakítja a gyermekek énképét, segíti önállóvá válásukat. A tevékenységben a felnőtt – óvónő, dajka, szülő – a gyermek egyéni fejlettségéhez igazodva ad segítséget, és tanítja, gyakoroltatja a napi élethez szükséges szokásokat, melyek egy része az óvodáskor végére szükségletté válhat. A napi életritmus megtervezésénél a gondozásra is elegendő időt kell biztosítani, hogy mindez nyugodt, kiegyensúlyozott, türelmes légkörben valósulhasson meg. Így nyílik lehetőség a gondozási teendők kultúr tartalmának közvetítésére is. (Pl.: igényükké váljanak a testi és egészségügyi szokások, a tiszta, esztétikus, rendezett megjelenés és környezet, kulturált étkezés.)

Az iskolakezdéshez elengedhetetlen, hogy a saját személyükkel kapcsolatos gondozási, testi szükségleteik kielégítéséhez szükséges készségek, képességek kialakuljanak, mindezeket a feladatokat önállóan végezzék.

A testápolás, öltözködés, étkezés szokásrendszere

Az önálló testápolás, öltözködés, étkezés szervezettségét az óvodába lépés első pillanatától igyekszünk biztosítani a vegyes csoportokban az életkornak megfelelően.

3-4 éves korban:

Segítséggel, egyéni eltéréseknek megfelelően végezzék a maguk körül adódó testápolási, öltözködési, étkezési önkiszolgáló teendőket.

A segítségadás folyamatos közös tevékenységet, szóbeli magyarázatot jelent.

4-5 éves korban:

Kis segítséggel – egyéni eltéréseknek megfelelően – végezzék maguk körül adódó testápolási, öltözködési étkezési önkiszolgáló teendőket.

A kis segítségadás: A tevékenység szóbeli magyarázattal történő bemutatását, az önállóság egyre erőteljesebb ösztönzését jelenti.

A szokás- és normarendszer az önállósági foknak megfelelően új kultúrtartalmakkal bővül (például megbízatás).

5-7 éves korban:

Önállóan végezzék (személyük körüli) a tisztálkodási, öltözködési, étkezési teendőket, szükség szerinti segítségadással.

A szükség szerinti segítségadás: Folyamatos figyelemmel kísérést, elakadás esetén azonnali segítséget jelent.

A szokás- és normarendszer kiteljesedik, az önállóság mértékének megfelelően bővül.

Testi nevelés elősegítése

A testi nevelés magába foglalja:

- a gyermek természetes mozgásigényének, a gyermek testi szükségleteinek (levegőzés, pihenés, testápolás, egészséges táplálkozás) kielégítését, valamint
- a gyermek egészségének, testi épségének védelmét, edzését, óvását, megőrzését.

Mozgás

A gyermek természetes mozgásigényét sokféle szabad és célirányos mozgástevékenységgel elégítjük ki. Ideális, jó levegőjű, tiszta, biztonságos környezetünkben naponta kapnak szerepet a mozgásfejlesztés spontán és tervszerű formái. A különböző mozgásformák sokszori gyakorlásával, a mozgásokhoz kapcsolódó szabályok megtanulásával egyre biztonságosabban

használják a szereket, eszközöket, egyre jobban eligazodnak a térben, ezáltal a baleseteket is megelőzhetjük. A rendszeres, örömmel végzett mozgással a gyermeket az egészséges életvitel kialakítására szoktatjuk, mintát adva ezzel a szülőknek is. Évente egyszer a szülőkkel közösen mozgásos programot, sportvetélkedőt szervezünk. Az év különböző időszakaiban pedig, nyílt nap formájában várjuk a szülőket: kirándulások, egészségvédő rendezvények, stb. Ugyanezt biztosítjuk a csoportszobában is. A mozgásfejlesztő szerek biztonságos és elérhető helyen vannak, hogy szükségletüknek megfelelően bármikor hozzájuthassanak.

A mozgást, finommotorikát fejlesztő játékoknak prioritást biztosítunk. Olyan tevékenységeket szervezünk, ahol a különböző szem-kéz, szem-láb koordinációk fejlődnek. A szenzoros integráció hiányából következhetnek

- a motoros lemaradás,
- a szellemi beszűkülés,
- a szociális együttműködés zavarai.

Ezért az egyéni eltérésekre épülő differenciált fejlesztést érvényre juttatjuk.

Programunkban a gyógytestnevelés valamennyi óvónő által végezhető, speciális hatású játékos, prevenciós gyakorlatai (testtartásjavító, lúdtalp) a testnevelés foglalkozásokba szervesen beépülnek. A fejlesztőpedagógusok prevenciót és korrekciót célzó mozgástevékenységet szerveznek.

Levegőzés, pihenés és alvás

A levegő: az egészséges életmód fontos eleme. Az évszakoktól és az időjárástól függően a lehető legtöbb időt kell a gyermeknek a szabadban töltenie.

A gyermek természetes joga a csendhez, a pihenéshez való jog, ezért különösen ügyelünk a nyugalom feltételeinek megteremtésére.

Pihenés és alvás feltételei:

- tiszta levegő, kényelmes fekvőhely
- nyugodt légkör, csend
- az altatás hangulatához illő mese, halk zene, ének.

A gyermekek számára egyéni alvási igényüknek és szokásaiknak figyelembevételével, a szükséges személyi tárgyi feltételek megteremtésével alternatív pihenési lehetőséget biztosítunk. Így például a nem alvó gyermekek részére lehetőséget teremtünk arra, hogy felkelhessenek, és csendes tevékenységet folytathassanak, ezzel is előkészítve az iskolások napirendjét.

Testápolás, személyi higiéné

A gyermek tisztaságigényének kialakítását biztosítja. Különös gonddal kell védenünk a gyermekek érzékszerveit. A bőrápolás, fogmosás, hajápolás, az orr tisztántartása és a WC-használat kapcsolatos tevékenységekben a gyermekek fokozott önállósággal vesznek részt. Törekedünk a család és óvoda gondozási szokásainak összehangolására, a családok szokásainak befolyásolására. A védőnővel kötött együttműködés keretében rendszeres tisztasági szűrővizsgálat történik, a szülők rendszeresen tájékoztatást kapnak a higiénés gondok megoldásáról (a csoportnaplóban feltüntetve).

Szükség esetén a szülővel egyeztetve, elnevezéssel az egyéni higiénés problémák megoldásában a dajka néni segítségével közreműködünk, lehetőséget biztosítunk arra, hogy az arra rászoruló gyermekek az elhasznált ruhát lecseréljék, meleg víz, eszköz hiányában segítséggel tisztálkodjanak.

Öltözködés

Az öltözködésnél fontos a sorrend megismertetése, valamint az időjárás és az öltözködés összefüggéseinek felismerése, egymáshoz igazítása. A szülőket arra ösztönözzük, hogy gyermeküket rétegesen öltöztessék, elvárjuk biztonságos, kényelmes cipő használatát mozgásos tevékenység közben.

Egészséges táplálkozás

A gyermekintézményekben nyújtott közétkeztetés keretében az élettani szükségletnek megfelelő minőségű és tápértékű étkezést kell biztosítani, ennek megfelelően nem támogatjuk az egészségre ártalmas élelmiszerek fogyasztását. A helyes táplálkozás nem jelenti egyetlen ételnek, élelmiszernek a tilalmát sem, azonban célszerű egyeseket előnyben részesíteni, mások fogyasztását csökkenteni. Támogatjuk a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítetlenzsír-tartalmú ételek fogyasztásának csökkentését, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztását.

A kulturált étkezés elengedhetetlen feltétele az esztétikus eszközrendszer, valamint a tervszerűen átgondolt, kidolgozott szokás- és normarendszer, az óvoda dolgozóinak modellértékű jelenléte. Az étkezések önkiszolgálásra épülnek, az önállóság fejlődésére és a biztonságos eszközfölgásra gyakorolnak kedvező hatást. 6-7 éves korban az ebédnél a – közösségért – végzett naposi munka örömeinek átélésére nyílik mód. A tápanyagszükséglet pótlását szolgálja, ha a szülők, szponzorok közreműködésével naponta gondoskodunk gyümölcsről, zöldségféléről. A gyermeket – táplálkozási szokásait tiszteletben tartva – ösztönözzük, de nem kényszerítjük, az eddig ismeretlen ételek elfogadására, és az étrend megismertetésével közvetve segítjük a családok korszerűbb táplálkozásának kialakítását.

Az egészséges étkezési szokások fejlesztésére külön programokat szervezünk. Az egészségvédelmi hét programjai, vagy „ételprojektek” teremtenek játékos alkalmat arra, hogy – a szülőkkel közösen – a gyermekek maguk is részesei legyenek egyszerűbb ételek elkészítésének (például salátakészítés, tízórai összeállítás).

A művelődési anyagban szerepelnek az egészséges ételeket népszerűsítő foglalkozások.

A gyerekek figyelemmel kísérik a piacot, zöldséges üzletet, kerteket látogatnak meg. Minden érzékszervet megmozgatunk a tapasztalatszerzés során, mindezeket versekkel, mondókákkal, mesékkel, körjátékokkal kísérve tesszük még vonzóbbá a gyermekek részére, ezzel is erősítve az egészséges táplálkozást.

Lelki egészség fejlesztése, viselkedési szokások formálása

A testi, lelki, mentális egészség fejlesztésének célja, hogy elősegítse a kiegyensúlyozott pszichés fejlődést, támogassa a gyermeknek a környezetéhez történő alkalmazkodását, és pozitív hatást gyakoroljon a gyermek személyiségének fejlődésére.

A lelki egészség fejlesztésének főbb feladatai az óvodában:

- a társas beilleszkedés (integráció) megvalósítása
- a normatartás (adaptáció) elsajátítása és a tevékenységek gyakorlása

A lelki egészségre nevelés területei az óvodában:

- az egészséges napirend gyakorlása, készséggé alakítása
- a hibás viselkedési módok kezelése (leszerelése)
- a stresszhatások kompenzálása
- a gyermekektől érkező segítségkérések, az ún. „segélykiáltások” megértése és megoldása. szükség esetén esetmegbeszélés kezdeményezése, pszichológus segítségnek kérése.

A feladatok komplex módon kapcsolódnak valamennyi feladathoz, átszövik az óvodai tevékenységeket. Jól szolgálja a feladat megvalósítását a differenciálásra is alkalmas relaxációs és drámajáték gyűjteményünk.

A bántalmazás, erőszak megelőzése

Elhanyagolást jelent, ha a szülő vagy a gondviselő rendszeresen elmulasztja a gyermek alapvető szükségleteinek kielégítését, védelmét, felügyeletét, olyan magatartást tanúsít, amely veszélyt jelent egészségi állapotára.

Érzelmi elhanyagolást jelent az érzelmi biztonság, az állandóság, a szeretetkapcsolat hiánya, a gyermek érzelmi kötődésének durva mellőzése, elutasítása, a gyermek jelenlétében történő erőszakos, durva, támadó magatartás.

Fizikai elhanyagolást jelent az alapvető fizikai szükségletek, higiénés feltételek hiánya, a felügyelet hiánya, a gyermek védelmének elmulasztása olyan esetekben, amikor veszélynek van kitéve. Ide sorolható az orvosi ellátás késleltetése, az orvosi utasítások be nem tartása, a védőoltások beadatásának indokolatlan elmulasztása, késleltetése.

A gyermekbántalmazás azt jelenti, ha valaki sérülést, fájdalmat okoz egy gyermeknek, vagy ha a gyermek sérelmére elkövetett cselekményt – bár tud róla, vagy szemtanúja – nem akadályozza meg, illetve nem jelenti.

Fizikai bántalmazás az a szándékos cselekedet vagy gondatlanság, amely a gyermek fizikai sérüléséhez, halálához vezet vagy vezethet. Ide sorolható a közlekedés során elkövetett gondatlan veszélyeztetés (például gyermekülés hiánya, ittas vezetés, kivilágítatlan kerékpár stb.).

Az érzelmi bántalmazás azt a rendszeres, hosszú időn át tartó, érzelmi rossz bánásmódot jelenti, amely azt közvetíti a gyermek felé, hogy értéktelen, el nem fogadott, nem kívánt és nem szeretett. Jelentheti az életkornak vagy a fejlettségnek nem megfelelő elvárások támasztását a gyermekkel szemben (például a képességekhez nem igazodó követelmények). Ide tartozik a gyermekekben állandó félelemérzet vagy szorongás keltése, megszegényítés, állandó kritizálás, érzelmi zsarolás, a gyermek kihasználása.

Alapvető feladataink a bántalmazás, erőszak megelőzésében:

- közreműködés a gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok ellátásában, együttműködés a gyermekek fejlődését veszélyeztető körülmények megelőzésében, feltárásában, megszüntetésében
- a szülőkkel szoros kapcsolattartás során felvilágosítás, a szakemberek segítségének felkínálása, a káros hatások ellensúlyozása
- az agresszió minden formájának feloldása, elítélése, befolyásolása (például a TV káros hatásai, mint a szülői fórumok témái)
- közlekedési ismeretet adó játékos tevékenységek szervezése
- rendőrség által szervezett bűnmegelőzési programok kezdeményezése
- veszélyhelyzetek elkerülését segítő mesegyűjtemény, játék gyűjtemény beépítése a mindennapokba

A gyermekek egészségének védelme, edzése

A gondozási, a testi nevelési és a mozgásfejlesztési feladatok megvalósításával segítjük elő a gyermek egészségének megóvását. Ezen, túlmenően nagy figyelmet fordítunk a higiénés szabályok betartására (környezet tisztántartása, portalanítása, szükség szerinti fertőtlenítése, időjárásnak megfelelő réteges öltözködés, a napi tevékenység minél nagyobb részének szabad

levegőn való megszervezése, folyamatos levegőcsere, a helyiségekben minél több zöldnövény elhelyezése, megfelelő páratartalom biztosítása, nyugtató hatású színharmónia stb.). Programunkban az egészségnevelés terén is a prevencióra fektetjük a fő hangsúlyt, azaz a betegség megelőzés, és az egészségmegőrzés szokásainak alakítására.

A balesetek megelőzését szolgálja az alábbi – minden nevelési év kezdetén biztosított – feltételrendszer:

- a balesetvédelmi oktatás a gyermekek részére (a gyermekek testi épségének védelme érdekében minden év szeptember 31-ig megtartjuk a balesetmegelőző beszélgetéseket, – kiemelten a közlekedés, mérgezés, fulladás, égés, áramütés, esés - amelyben a gyermekekkel ismertetjük a baleset elkerülése érdekében kötelezően betartandó szabályokat)
- az udvar játékeinak átvizsgálása balesetvédelmi szempontból
- az óvodapedagógusok részére balesetvédelmi és munkavédelmi oktatás
- a gyermek által használt eszközök biztonságos elhelyezése.

Az óvodába lépéskor az anamnézis lapon, nyomon követhető a gyermek különös betegsége, illetve erre való hajlama, amely alapján az egyéni bánásmódot előre tervezhetjük.

A speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása a megfelelő szakemberek bevonásával, a szülővel, óvodapedagógussal együttműködve történik.

Éves rendszerességgel kerül sor a védőnői, orvosi szűrésekre, vizsgálatokra (mindenre kiterjedően: tartás, látás, hallás stb.).

A gyermekek tevékenységének folyamatos figyelemmel - kísérésével elsőrendű feladatunk a gyermek testi épségének védelme és a balesetmegelőzés, amely magában foglalja a személyi és tárgyi feltételek biztosítását, az eszközök, használati tárgyak ellenőrzését és karbantartását, a hibaforrások megszüntetését. Fontos továbbá, hogy önmaguk és társaik testi épségének megóvásáért is neveljük a gyermekeket (konfliktuskezelés, tolerancia).

A levegő, víz, napfény együttes hatása biztosítja a gyermekek testi edzettségét. Figyelmet fordítunk minden évszakban a szabad levegőn való tartózkodásra, a vizes edzésre és a nap káros hatásainak kiküszöbölésére (napernyők, árnyas helyek, pancsolóban vizes játékok).

A fentiek megvalósítása hozzájárul a derűs, érzelmi biztonságot nyújtó légkör megteremtéséhez, így kialakulhat az igény a későbbi egészséges életvitelre.

Egészséges és biztonságos környezet biztosítása

Helyi sajátosságainkat, lehetőségeinket figyelembe véve, a környezet alakítását, szépítését tudatosan megtervezve (környezetvédelmi napok) igyekszünk olyan optimális tárgyi környezetet, színharmóniát kialakítani, amely kedvezően befolyásolja a gyermekek egészséges életmódjának alakulását, a környezettudatos magatartás megalapozását. Kitűnő adottságú udvarunk – tér, talaj – alkalmas a természetes mozgás játékos gyakorlására.

Az udvar esztétikai szépségét adja:

- a virágoskert, sziklakert
- bokrok, fák, cserjék, és
- a zöld pázsit.

A zöldövezetbe illő, természetes anyagból készült, csúszdánk, rúgóshinta, faház, pavilon, a zöld pázsit, stb. a különböző típusú mozgáselemek kipróbálásához, gyakorlásához nyújtanak lehetőséget. A további fejlesztéseket – amennyiben lehetőség adódik - ezen az úton gondoljuk tovább.

A többfunkciós csoportszobák berendezése, felszerelése, színharmóniája a gyermekek otthonosságát, jó közérzetének biztosítását szolgálja.

Só-kandallók kialakítására került sor valamennyi csoportszobában. A sóterápia olyan kezelési módszer, amely a természetben előforduló sóbányák mesterségesen létrehozott mikroklímáját használja fel gyógyításra, amely kedvezően befolyásolja a gyermekek egészségének alakulását, elősegíti a váladék kiürülését, gyorsítja a gyógyulást.

A Biztonságos óvoda program szervezése és működtetése a gyermekek számára szolgálja a balesetmegelőzést és a gyermekek egészségének megóvását.

A dohányzás megelőzési program keretében feldolgozzuk a gyermekek ismereteit, alakítjuk értékrendjüket közvetett és közvetlen formában.

Egészségfejlesztő programunkban nyomon követjük a nevelési év adta lehetőségeinket egészségfejlesztés terén, és ezt értékeljük párhuzamosan a gyermekek fejlődésének nyomonkövetési dokumentációjával.

Környezetvédelmi tapasztalat biztosítása

Az élethez szükséges elemek – föld, víz, levegő – megfigyeltetése, megismerése szellőztetés, séta, kirándulás, kísérletek alkalmával (jó és rossz, tiszta és szennyezett levegő). Rendszeresen részt veszünk szelektív hulladékgyűjtésben, a hulladékok újrahasznosítását környezetvédelmi napok, szülőkkel közös tevékenységek programjává tettük.

A Földművelésügyi Minisztérium agrárszakképzésért felelős helyettes államtitkára és az Emberi Erőforrások Minisztériumának köznevelésért felelős helyettes államtitkára döntése értelmében Óvodánk elnyerte a „Zöld Óvoda” címet 2016-2018. Jelenleg másodszor adtuk be pályázatunkat. A program keretében megszervezésre került Erdei óvodánk is.

2015 januárjában csatlakoztunk a Madárbarát óvoda programhoz, célunk elnyerni a „Madárbarát óvoda” címet is.

Mindezek segítik a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítását, a környezettudatos magatartás megalapozását.

6.1.4. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- A gyermekek a kialakított szokásoknak megfelelően felszólítás nélkül, önállóan végzik a testápolási teendőket.
- Ismerik a tisztálkodási eszközök helyét, azokat megfelelően használják, tisztán tartják.
- Zsebkezdőjüket köhögéskor, tüsszentéskor önállóan használják.
- Készségszinten használják az evőeszközöket (kanalat, kést, villát).
- Igénylik az asztal esztétikus rendjét.
- A kulturált étkezés alapvető szokásait ismerik (asztalnál ülve, halkán, csukott szájjal étkeznek, stb.).
- Megismerik az egészséges táplálkozás alapjait, (a magas cukor tartalmú ételek, talok, magas só és telített zsír tartalmú ételek károsító hatását), megismerik továbbá a zöldségek, gyümölcsök, tejtermékek fogyasztásának fontosságát.
- Önállóan öltöznek, ruháikat ki-be gombolják, cipőjüket befűzik, bekötik.
- Ruháikat védik a szennyeződéstől, a gyűrődéstől, és a megfelelő helyre teszik (zsákba, illetve – pihenéskor – székre).
- Ügyelnek saját személyük és környezetük rendjére, tisztaságára.
- Képesek beilleszkedni, alkalmazkodni, magatartásukban a normakövetés megjelenik.
- Ismerik a szelektív hulladékgyűjtés célját és gyakorlatának elemeit.
- Ismerik és betartják a balesetvédelmi magatartásformákat.

- A teljes körű egészségfejlesztés kialakítása (betegségmegelőzés és egészségmegelőzés szokásainak alakítása), a prevenció programok hatására a gyermekek egészségi állapota kedvezően alakul.
- Pozitív viszony kialakulása a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása területén.
- Megalapozódik a környezettudatos magatartás.

6.2. Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés

Az óvodáskorú gyermek egyik jellemző sajátossága a magatartásának érzelmi vezéreltsége. Elengedhetetlen, hogy a gyermeket az óvodában érzelmi biztonság, állandó értékrend, derűs, kiegyensúlyozott, szeretetteljes légkör vegye körül. Mindezt szükséges, hogy

- a gyermeket már az óvodába lépéskor kedvező érzelmi hatások érhessék;
- az óvoda alkalmazottai és a gyermek, a gyermekek, valamint az óvodai alkalmazottak közötti kapcsolatot pozitív attitűd, érzelmi töltés jellemezze;
- az óvoda egyszerre segítse a gyermek erkölcsi, szociális érzékenységének fejlődését, éntudatának alakulását, és engedjen teret önkifejező törekvéseinek;
- az óvoda nevelje a gyermeket annak elfogadására, megértésére, hogy az emberek különböznek egymástól.

A szocializáció szempontjából meghatározó a közös élményeken alapuló tevékenységek gyakorlása, a gyermek erkölcsi tulajdonságainak (mint például: az együttérzés, a segítőkészség, az önzetlenség, a figyelmesség) és akaratának (ezen belül: önállóságának, önfegyelmének, kintartásának, feladattudatának, szabálytudatának), szokás- és normarendszerének megalapozása.

Az óvoda a gyermek nyitottságára épít, és ahhoz segíti a gyermeket, hogy megismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a nemzeti identitástudat, a keresztény kulturális értékek, a hazaszeretet, a szülőföldhöz és családhöz való kötődés alapja, hogy rá tudjon csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére.

A gyermeki magatartás alakulása szempontjából az óvodapedagógus, az óvoda valamennyi alkalmazottjának kommunikációja, bánásmódja és viselkedése modellértékű szerepet tölt be.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében szükség szerint különösen jelentős az óvoda együttműködő szerepe az ágazati jogszabályokban meghatározott speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel.

6.2.1. Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés célja

- Kiegyensúlyozott, érzelmi biztonságot nyújtó otthonos, derűs, szeretetteljes, befogadó légkör, a családi nevelést kiegészítve.
- Alakulnak a gyermekek társas szükségletei.
- Gazdagodnak az erkölcsi, esztétikai, intellektuális érzelmei.
- Fejlődik a közösséghez és különbözőségek elfogadásához való pozitív viszonyuk.

6.2.2. Az óvodapedagógus feladatai

- Az újonnan érkező gyermek közösségbe történő befogadásának segítése.
- A befogadástól az óvodáskor végéig barátságos, családi környezet biztosítása, a gyermekek életrendjének és közös tevékenységeinek megszervezése.

- Az erkölcsi nevelés alakítása, a jó és rossz felismerése, az őszinteség, az igazmondás, igazságosság, felelősségvállalás, a gyengébb védelme, segítése saját élethelyzetben való megtapasztalása, a dolgozók modellértékű bánásmódja során.
- A gyermek fejlettségéhez alkalmazkodó szokás- és normarendszer kialakítása.
- A közösségi nevelés, az egymásra figyelés, az együttérzés, az egymáshoz alkalmazkodás, egymás segítése, a különbözőség elfogadása, tisztelete.
- Társas kapcsolatok alakulásának segítése, a közösségi érzés elmélyítése a gyermek–gyermek, gyermek–óvodapedagógus, gyermek–dajka viszonylatában, melyet pozitív attitűd jellemez.
- A gyermekek szociális érzékenységének fejlesztése, az éntudat alakulásának elősegítése, az egészséges életvitelhez, a társadalmi élet mindennapjaihoz szükséges jártasságok, készségek alakítása.
- A nevelésünk hagyományrendszerébe beépülő, ismétlődő, közös, örömteli tevékenységek szervezésével a szülőföldhöz való kötődés és a nemzeti identitástudat, a keresztény kulturális értékek, hazaszeretet érzelmi megalapozása, az összetartozás élményének erősítése.
- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek különbözőségeinek elfogadása és tisztelete, valamint az egyenlő hozzáférés biztosítása.
- A hátrányos helyzetű gyermekek mielőbbi beóvodázása és rendszeres óvodába járásának segítése nyitott programokkal, valamint a családi intervenció gyakorlatának megvalósításával.
- A szülők bizalmának megnyerése, szemléletének formálása a nevelési problémák közös megoldásában.
- A szociális hátrányok enyhítésére szükség szerint lehetőséget teremtünk az óvodai felszerelések biztosítására (ágynemű, tornaruha, stb.).

6.2.3. Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés tartalma

A befogadás rendszere

A befogadási időszak erősen meghatározza a gyermekek kialakuló érzelmi kötődését az óvodához, ezért igyekszünk a szülőkkel együtt a lehető legnyugodtabb feltételeket megteremteni az újonnan érkező gyermekek közösségbe történő beilleszkedéséhez. Bármely életkorban történik is a befogadás, a tapintat, a törődés, a szeretetteljes odafordulás, a pozitív, elfogadó attitűd az óvoda minden dolgozójával szemben követelmény. Az óvoda dolgozóinak modellértékű kommunikációja és bánásmódja mintát jelent a gyermek magatartásának alakulása szempontjából.

A befogadás kapcsán főbb tennivalóink:

- Családlátogatással személyes kapcsolatfelvétel, környezettanulmány, gyermekek meglátogatása a bölcsődében (anamnézis felvétel).
- Anyás befogadás, fokozatos időcsökkentéssel. Az együttlét biztosságot ad az új környezet elfogadásához, ugyanakkor a szülő megismeri az óvoda belső életét, a gyermek napirendjét, szokásait. (A gyermek egy –egy kedvenc játékát, tárgyát, biztonságukat fokozó eszközeit magukkal hozhatják).
- A befogadásban egyidejűleg mindkét óvónő és a dajka is részt vesz. Kiemelt feladatot kap a befogadásban az új munkakörben foglalkoztatott pedagógiai asszisztens is. Az együttjátás mellett megismerkednek a gyermekek a csoportszobában és az udvaron elhelyezett mozgásfejlesztő játékokkal, szerekekkel. Az óvónők a szülőknek, gyermekeknek az életkori elvárásnak megfelelően közvetítik és közösen gyakoroltatják a tevékenységeket. A tevékenységek megerősítése sok-sok érzelmi átéléssel, játékosan történik, figyelembe véve a gyermekek egyéni képességeit, tempóját, egyéni szokásait. Különösen fontos a testápoláshoz

és az étkezéshez szükséges tárgyak, azok használatának bemutatása. A befogadás kezdeti fázisa az első nyílt napok tevékenységformái, majd ezt követően az egyéni eltéréseket figyelembe véve hosszabbodhat a befogadás - beszoktatás ideje.

- A befogadást és a gyermekek eddigi életének történéseit segíti megismerni az anamnézis lap. Az ebből származó információ az alapja a későbbi egyéni fejlődést követő dokumentációnak.
- A nevelési év első hónapjában gyakorlattá vált a „Sün Balázs hét” (az állatok világnapjához kötve) megszervezése, mely – várjuk a szülőket – változatos programot biztosít. Az új óvodás gyermekeknek és az érdeklődő szülőknek adunk bepillantást az óvodai életbe és szokásaiba.

Valamennyi csoportban családi légkör megteremtésével, a gyermekek egyéni ajándékokkal történő fogadásával segítjük elő a gyermekek társas kapcsolatainak alakulását, az évkézdés bizonytalanságának feloldását. Lehetőséget biztosítunk, hogy érdeklődésüknek megfelelően válasszanak tevékenységet. Ösztönözzük az 5–7 éves gyermekeket, hogy segítsenek a kiscsoportosoknak (például öltözködésben), vegyék körül őket szeretettel. Igyekszünk minél több programot szervezni a kicsik és a nagy óvodások, illetve a csoportokban dolgozó felnőttek és gyermekek együttműködésére (felnőttek bábjátéka, udvari közös tevékenységek, stb.).

Szokás- és normarendszer

Az ésszerű kereteket adó szokás- és normarendszer biztonságérzetet, nyugalmat jelent a gyermekek számára, kialakításában fontos az egyező nevelői hatás megteremtése, a két óvodapedagógus és a dajka közötti összhang.

A szokás- és normarendszert minden nevelési év elején határozzuk meg.

Alapja: a csoport fejlettségi szintje, a feladatok és tevékenységek rendszere, amelyet a csoportban meg kívánunk valósítani.

A szokás- és normarendszer napirendkövető. Tartalmi elemei mindazok az elvárások, amelyek:

- a gondozás és egészséges életmód, teljes körű egészségfejlesztés
 - közösségi nevelés, társas kapcsolatok
 - a játék, mozgás
 - a tanulás területén
- normaként jelennek meg az óvodai életben. Rögzítjük a sikerkritériumokat, valamint a felzárkóztatást, illetve a tehetséggondozás feladatait, amelyek meghatározása felelősségteljes gyermekismeretet követel.
- a tevékenységek segítik a gyermekek erkölcsi tulajdonságainak (együttérzés, segítőkészség, önzetlenség, figyelmesség) és akaratának (önállóság, önfegyelem, kitartás, feladattudat) fejlődését, teret adva a gyermeki önkifejezésnek, önérvényesítésnek
- a játékos tevékenység és a szülőkkal való kapcsolat során a nemi sztereotípiák erősítésének kerülése, a nemek társadalmi egyenlőségével kapcsolatos előítéletek lebontásának elősegítése is feladatunk

Szokás- és normarendszer kialakításának gyakorlata

Tartalom	Határidő	Felelős
I. Az óvónő tájékozódása a gyermek szokásairól az óvodába lépés előtt	Augusztus 31.	Csoport óvónői

2. Szintfelmérés a gyermekek szokás- és normarendszeréről. A felmérés dokumentálása egyénileg	3-4 éves korban: november 15. 4-7 éves korban: szeptember 31.	Csoport óvónői
3. Szokás- és normarendszer tervezése	3-4 éves korban: november vége 4-7 éves korban: október 01.	Csoport óvónői
4. Teljes körű egészségfejlesztés programjának kidolgozása, egyeztetése az egészségügyi szervekkel, pszichológussal	Október 31.	Nevelőtestület
5. A terv ismertetése és megbeszélése a dajkákkal	3-4 éves korban: november 31. 4-7 éves korban: október 30.	Csoport óvónői
6. Munkatársi értekezlet a szokás- és normarendszer aktuális megbeszélésére	Szeptember 15 Május 31.	Óvodavezető
7. Szülői értekezlet, fogadóóra keretében a szülő tájékoztatása a korosztály szokás- és normarendszeréről, illetve a gyermek fejlettségéről	Szülői értekezlet: szeptember 21 Fogadóóra: november- január	csop. óvónői
8. Hagyományos egészségvédő hét megszervezése	November 31-ig	csop. óvónői

Ismétlődő közös tevékenységek megszervezése

Az óvodában igyekszünk minden alkalmat célszerűen megragadni a közös ünnepek és hagyományok kialakítására. A közös tevékenység a gyermek fejlődésének serkentője. A közös készülődés, tervezetés távlatot jelenthet a gyermek számára.

A közösségi nevelés szempontjából kiemelt jelentőségűek:

- a közös ünnepek és hagyományok ápolása,
- a szűkebb és tágabb környezethez, a szülőföldhöz való kötődés alakítása,
- közös programok a szülőkkel (vendégváró napok, ismerkedő nap, vendég a csoportban, gyűjtőmunkában való részvétel).

A népi hagyományokra épülő ünnepi szokások megismerése, megőrzése, valamint a szűkebb és tágabb környezetünkhöz való pozitív viszony kialakítása által erősödik a társakhoz fűződő viszony, a szülőkhöz, felnőttekhez, az ismert környezethez, tájhoz, természethez való érzelmi kötődés, a hazaszeretet. Erősödik identitástudatuk, pozitív irányba terelődik az erkölcsi tulajdonságok alakulása. Az ünnepek kapcsán a közösen feldíszített csoportszobák, az ünneplőbe öltözött gyermekek, felnőttek látványa, a közös verselés, mozgás mind–mind az esztétikai érzelmek és a közösségi élet alakításának eszközei. Változatos tevékenységekkel – például ünnepek előtti játszóházak szervezésével – és gazdag eszköztárral segítjük a hagyományok ápolását (például farsangi jelmeztár, karácsonyi, húsvéti, anyák napi csoportszoba díszek, alakoskodás kellékei, a dramatizálás eszközei).

Intézmény és csoport szintű hagyományos ünnepeink

Ünnepeink:

Tartalma:

Szintjei:

A magyar népmese hete (A népmese napja)	A magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi: -mesehallgatás, -mondókázás, -bábozás, dramatizálás, -vetítés -színház (oviszínház).	- óvodai szinten - csoportonként
SÜN BALÁZS HÉT (ÁLLATOK VILÁGNAPJA)	- Dramatizálás, - kirándulás, kiállítások szervezése - közös játék, dalok, versek, énekek, mesék	- óvodai szinten - csoportonként
MÁRTON NAPI VIGADALOM	- Dalok játékok készülődés - esti vigadalom - nyílt nap	- óvodai szinten - csoportonként - szülőkkel
MIKULÁS	- Dalok, versek, dramatikus játékok, bábozás - Mikulás ajándéka - Közös Mikulásvárás	- csoportonkénti - a szülőkkel
KARÁCSONY	- Adventi előkészületek - Karácsonyi népszokások - Kicsinyek karácsonya - Idősek karácsonya és megalósítása - „Mindenki Karácsonya”	óvodai szintű - csoportonként - szülőkkel - Községi szintű - Művelődési házzal együttműködve
ÚJÉV KÖSZÖNTÉSE	- Himnusz - közös köszöntés (gyerekpezsgő) - mondókázás	óvodai szintű
FARSANG	- Farsangi multság - „Farsang farka” - Kiszabáb égetése	- közös ünneplés - csoportonkénti előkészület - óvodai szintű közös multság - szülők részvételével
MÁRCIUS 15.	- képek, jelképek készítése, gyűjtése (zászló, kokárda, huszár)	- óvodai szintű

	- közös ünneplés a kopjafánál	
VÍZ VILÁGNAPJA (HETI ESEMÉNY)	- kirándulások Dunához, tóhoz, Víztoronyhoz, Komáromi Gyógyfürdőbe, stb. - kísérletek, megfigyelések, közös játékok,	- óvoda szintű
FÖLD NAPJA (HETI ESEMÉNY)	- óvoda és környékének rendezése, gondozása, - községben szemétszedő akcióban való részvétel (játsszóterek) - kertgondozás, - játékok, beszélgetések, ábrázolás, kézimunkák,	- óvoda szintű - szülőkkel
HÚSVÉT	- Népi játékok, hagyományok felelevenítése - Tojásfestés - Locsolóversek - bábozás - Húsvéti játszóház - óvodai nyílt nap	- csoportonként - szülőkkel
MADARAK –FÁK NAPJA (HETI ESEMÉNY)	- fa díszítése vagy kertszépítés, - Közös énekes-mozgásos játék a fa körül - kiállítás szervezése - versek énekek mondókák	- óvodai szintű
ANYÁK NAPJA	- Ajándék készítése - Szülőkkel közös ünneplés	- csoportonkénti köszöntés
BALLAGÁS	- Tarisznyaátadás „Búcsúznak a kicsik és középsősök” - Zenés-mozgásos-táncos játékok	- óvoda szintű - szülőkkel
GYERMEKHÉT	- Sport, ügyességi versenyjátékok - Szülő-gyermek tréfás vetélkedő - Óvodapedagógusok dramatikus játéka, bábozás - Gyermekek táncos-mozgásos előadása - Vendég-előadók meghívása - koncertek	- óvoda szintű - Szülőkkel
SZÜLETÉS NAP	- „Mi így szoktuk”	- Csoportonkénti köszöntés
NYÍLT NAPOK	- Csoportonkénti programokkal	- szülőkkel egyeztetve, egyéni kérésnek megfelelően

Értékorientált közösségi nevelés során a társas kapcsolatok alakulásának segítése agyermek–gyermek és a felnőtt–gyermek viszonylatban.

Nevelőmunkánk a gyermek–gyermek viszonylatban egymás megismerésére, a toleranciára, a különbözőségek megismerésére, elfogadására és tiszteletére irányul.

A társas kapcsolatok alakulásának felmérése és állandó változásának figyelemmel kísérése (szociometria évente 2×) segíti a gyermek–gyermek viszony megismerését, és ezzel a társas kapcsolatok kialakításának célzott, tevékenységen keresztül történő segítését.

A gyermek személyiségfejlődésének alakulásában modellértékű az óvodai feladatellátásban résztvevő felnőttek közötti kommunikáció, bánásmód, viselkedés.

Társas együttműködés közben tanulják meg a gyermekek az egymás felé fordulást, egymás segítését, valamint a közösség alapvető normáit. Alkalmot nyílik az egymáshoz viszonyításra, amely szükséges a reális énkép kialakításához, önkifejező törekvéseikhez, önérvényesítésükhöz.

A gyermeki kapcsolatok (gyermek–gyermek, gyermek–dajka, gyermek–óvodapedagógus) együttműködése során válik természetessé, hogy minden gyermek különbözőségeivel is elfogadható és szerethető.

A felnőtt–gyermek kapcsolatában: a felnőtthez fűződő viszony nyújtja az érzelmi biztonságot a gyermek számára, amely a jó közérzetet, nyugodt, harmonikus tevékenységet teszi lehetővé. A kommunikatív jelek megértésével, a mindenki számára azonosan értelmezett szokás- és normarendszer kívánalmaival a feltétel nélküli szeretet fokozatai a gyermekek számára egyértelművé válnak.

Az udvarias magatartás formáinak elsajátítása által a gyermekek képessé válnak a társak ellentétes véleményének elfogadására, alakul a szülők, felnőttek iránti figyelmesség, tisztelet.

6.2.4. A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére

- Érzelmileg kötődnek óvodájukhoz, társaikhoz, a felnőttekhez, családjukhoz.
- Igényükké válik a tevékenységekben való közös részvétel és együttműködés.
- Segítenek egymásnak, együtt éreznek a közösség tagjaival.
- Természetes társas szükségleteik kielégítése során képesek a különbözőségek elfogadására, tiszteletére
- A gyermekek igényévé válik a helyes viselkedés, a mindennapi élet szokásainak, szabályainak betartása.
- A tevékenységekben kitartóak, a megkezdett tevékenységet a megbeszéltek alapján befejezik.
- A közösségért szívesen dolgoznak, bíznak önmaguk képességeiben.
- Igyekeznek legyőzni a felmerülő akadályokat, konfliktushelyzetben képesek megegyezésre jutni.
- A csoport „Illemtárában” meghatározott udvariassági szokásokat igyekeznek betartani (köszönés, figyelmesség, előzékenység, vendég köszöntése, kérés, megköszönés módja).
- Ismerik szűkebb és tágabb környezetüket, mely a szülőföldhöz való kötődés alapja.
- Alakul a nemzeti identitástudatuk.
- Megismerik a keresztény kulturális értékeket. Szociálisan éretté válnak az iskolába lépésre.

6.3. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat. Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása – beszélő környezettel, helyes mintaadással és szabályközvetítéssel – az óvodai nevelőtevékenység egészében jelen van. Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben a gyermek természetes beszéd- és kommunikációs kedvének fenntartására, ösztönzésére, a gyermek meghallgatására, a gyermeki kérdések támogatására és a válaszok igénylésére szükséges figyelmet fordítani.

Az óvodai nevelés a gyermek egyéni érdeklődésére, kíváncsiságára – mint életkori sajátosságra –, valamint a meglévő tapasztalataira, élményeire és ismereteire építve biztosít a gyermeknek változatos tevékenységeket, amelyeken keresztül további élményeket, tapasztalatokat szerezhet az őt körülvevő természeti és társadalmi környezetéről.

Az értelmi nevelés további feladatai: egyrészt a gyermek spontán és tervezetten szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlása, másrészt az értelmi képességek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás – alkotóképesség – fejlesztése. Valamennyi értelmi képesség, különösen a képzelet és a kreativitás fejlődését elősegítő ösztönző környezet biztosítása.

Az értelmi nevelés tevékenységeken keresztül, a kultúraátadás hatásrendszerében, az óvodai nevelési módszerek segítségével, elsődlegesen a gyermekek szabad játéka által valósul meg. Az értelmi nevelés szoros kapcsolatban van az anyanyelv és a kommunikáció alakulásával.

A program lényeges része a beszéd, az anyanyelv és a kommunikáció fejlesztése, hiszen csak kellő nyelvi fejlettséggel rendelkező gyermekek lesznek képesek az alap kultúrtechnikák elsajátítására.

A kommunikáció a beszéd és a gondolkodás egyik eszköze, egyszerre cél és eszköz a társas kapcsolatokban. Célja a kapcsolat felvétele, az információ eljuttatása a másik emberhez, akinek a társas reakcióiból a megértés ellenőrzése, a kapcsolat valamilyen szintű mélyítése valósul meg. A kommunikáció és a metakommunikáció elválaszthatatlan egymástól, a jelzések kiegészítik, helyettesítik, mélyítik vagy semlegesítik a szóbeli közlést. Az egyéni fejlődés biztosításához szükséges, hogy az óvodapedagógus személyes példájával (odafigyelés, beszélgetés, meghallgatás), kommunikációs helyzetek megteremtésével ösztönözze a gyermekek közötti kommunikációt, teremtsen lehetőséget a monologikus beszédre, ennek fejlesztésére, bővítse szókincsüket, gazdagítsa kommunikációs ismereteiket (például érzelmeiket kifejező gesztusaikat, arckifejezéseiket, testtartásaikat).

A gyermek beszéd- és kommunikációs képessége elsődlegesen függ a családi szocializációtól, mely előnyös vagy hátrányos helyzetet teremt a gyermekek számára a közösségben.

6.3.1. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés célja

- Az anyanyelv megbecsülésén és szeretetén keresztül alakul
- a gyermekek természetes beszéd és kommunikációs készsége,
 - beszédészleléssel a beszédhangok felismerése, kapcsolása,
 - beszédmegértéssel a szavak, szókapcsolatok, mondatok jelentésének tartalmának megértése,
 - fejlődnek értelmi (kognitív) képességeik.

6.3.2. Az óvodapedagógus feladatai

A gyermek egyéni kíváncsiságára, érdeklődésére építve:

- A kommunikáció különböző formáinak alakítása, a beszélő környezet, a helyes minta a gyermekek természetes beszélő- és kommunikációs kedvének fenntartásával, ösztönzésével, szabálykövetítéssel és a gyermeki kérdések támogatásával.
- Tevékenységekben az anyanyelv gazdagságának, multikulturális elemeinek megismertetése, verbális és nem verbális jelzések, interakciók megjelenítése, használatának gyakorlása.
- A csoportban dolgozó óvodapedagógusok és a dajka beszédmintájának, kommunikációjának összehangolása
- A tervezetten szerzett tapasztalatok gyakorlatorientált megvalósítása
- A gyermekek spontán szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, célirányos bővítése játékos cselekedtetés során, kommunikációs helyzetben az ok-okozati összefüggések felismertetése, környezettudatos magatartás megalapozása.
- A kognitív képességek fejlesztése az egyre pontosabb, valósághű észlelés, a figyelem, a képzelet, a problémamegoldó gondolkodás, az alkotóképesség és az alakuló fogalmi gondolkodás fejlesztésével, az iskolai beilleszkedéshez szükséges értelmi érettség kialakítása.
- Valamennyi értelmi képesség fejlesztése, különösen a képzelet és a kreativitás fejlődését biztosító ösztönző környezet biztosítása.
- Szókincs bővítése, metakommunikációs helyzetek teremtése (gesztusok, arckifejezések, testtartások, testbeszéd.
- Folyamatos, összefüggő, tiszta beszéd, nyelvi kifejezőkészség kialakítása.
- A szociokulturális háttér figyelembe vételére épülő differenciált készség-, képességfejlesztés, együttműködés a logopédussal és a családdal a megelőzés és a korrekció területén

A nyelvi elmaradások korrigálásának gyakorlata:

- Komplex logopédiai terápia
- Napi anyanyelvi játékok
- Drámajáték elemeinek alkalmazása

Alapvető pedagógiai elvünk

Az egyéni fejlettséghez igazodó differenciált fejlesztés, különös tekintettel a nyelvileg hátrányos helyzetű gyermekekre.

6.3.3. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés tartalma

Napi gyakorlatunkban az anyanyelvi játékok egyéni és mikrocsoportos szervezésére – alkalmazkodva a gyermekek életkori sajátosságaihoz – külön időt biztosítunk.

A nyelvi játékok, gyakorlatok legfőbb ismérve, hogy játékos keretben végezzük, örömmel és sok-sok ötlettel fűszerezett csoportos játék keretében. A nyelv- és ajakügyesítő, valamint a hallásfejlesztő gyakorlatokkal lehetőséget teremtünk a hangzók helyes ejtésére. Ha ez mégsem következne be, akkor – mint a korábbi években is tettük – logopédus segítségét vesszük igénybe. Az óvodai csoportokban ugyanis csak a szükséges készségeket fejlesztjük a napi tevékenységek során.

Az anyanyelvi játékokhoz központi és saját készítésű eszközöket használunk, ezek: szemléltető képek, tornaszerek, különböző anyagokból készült tárgyak, bábuk, tükör, videofilmek, hangszerek, diavetítő, hangkocka, hívóképek, feladatlapok, valamint a csoportszoba berendezési

tárgyai, eszközei, képes dominó, képes ABC, Bohóc kártya, szóvonat. Anyanyelvi-táska, Bujkáló képek, magánhangzók megkülönböztetésére pálcikák, korongok, memóriajáték, ellentétes szópárok képei.

6.3.4. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- Beszédük érthető, kifejező, összefüggő, a különféle élethelyzetekben használnak elvont kifejezéseket.
- Beszédfegyelmeük kialakul, nyugodtan, figyelmesen végighallgatják a felnőtteket és társaikat.
- Koruknak megfelelően kialakult az érzékelés, észlelés, képesek vizuális, auditív differenciálásra.
- Térbeli viszonyokat képesek felismerni és megnevezni.
- Az önkéntelen bevésés mellett megjelenik a szándékos bevésés is.
- Gondolkodásuk, képzeletük, fantáziájuk, emlékezetük, szándékos figyelmük fejlődik.
- Gondolkodásukra a problémamegoldásra törekvés és kreativitás jellemző.
- Bátran és szíves kommunikálnak a társaikkal és a felnőttekkel.
- A metakommunikációs jelzéseket használják, a környezetükben élő személyekkel jól kommunikálnak.
- Tudnak szemkontaktust teremteni és tartani.

7. KIEMELT FIGYELMET IGÉNYLŐ GYERMEKEK EGYÉNI FEJLESZTÉSE, FEJLŐDÉSÉNEK SEGÍTÉSE

a) különleges bánásmódot igénylő gyermek:

- sajátos nevelési igényű gyermek,
- beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek,
- kiemelten tehetséges gyermek, tanuló,

b) a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény szerint hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek,

7.1. Különleges bánásmódot igénylő gyermek

7.1.1. Sajátos nevelési igényű gyermekek integrált nevelése

A sajátos nevelési igény kifejezi

a) a gyermek életkori sajátosságainak a fogyatékoság, az autizmus spektrum zavar vagy egyéb pszichés fejlődési zavar által okozott részleges vagy teljes körű módosulását,

b) a képességek részleges vagy teljes kiesését, fejletlenségét, eltérő ütemű fejleszthetőségét.

Az alapító okiratban megfogalmazott feladat meghatározás alapján a többi gyermekkel együtt nevelhető sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelése:

- mozgásszervi,
- érzékszervi (látási, hallási),
- értelmi vagy beszéd fogyatékoság,
- több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékoság
- autizmus spektrum zavar
- egyéb pszichés fejlődési zavar

Óvodánkban a sajátos nevelési igényből eredő hátrányok csökkentését szolgáló, speciális fejlesztő tevékenységet a helyi nevelési rendszer szerves részeként működő, a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve figyelembe vételével szervezzük. Ennek alapja a szakértői bizottság szakértői véleménye. Az óvodai nevelőmunka során figyelemmel kell lenni arra, hogy:

- a sérült kisgyermek harmonikus személyiségfejlődését az elfogadó, az eredményeket értékelő környezet segíti;
- a gyermek iránti elvárást fogyatékoságának, autizmus spektrum zavarának vagy egyéb pszichés fejlődési zavarának jellege, súlyosságának mértéke határozza meg;
- terhelhetőségét biológiai állapota, esetleges társuló fogyatékosága, személyiségjegyei befolyásolják.

A rehabilitációs, rehabilitációs egyéni és/vagy csoportos fejlesztés elsősorban gyógypedagógiai kompetencia, amely kiegészül a társszakmák – pszichológiai, orvosi – terápiás együttműködésével. Az egyéni fejlesztési terv elkészítéséhez a gyermek sajátos nevelési igényének megfelelő szakképzettséggel rendelkező gyógypedagógus, konduktorpszichológus, orvos együttműködése szükséges.

A rehabilitációs, rehabilitációs ellátás elve

- A tartalmi szabályozás és a gyermeki sajátosságok összhangba kerüljenek
- A fejlesztés a megfelelő területen valósuljon meg
- Nevelésük, fejlesztésük a terhelhetőség figyelembe vételével történjen
- A gyermekek harmonikus személyiségfejlődését elfogadó, eredményeket értékelő környezet, befogadó csoportlétkör kialakítása segítse
- A gyermekek viselkedésében érvényesüljön a hátrányos megkülönböztetés kizárása
- A rehabilitációs, rehabilitációs célú fejlesztő foglalkozások programjai az intézmény programjának tartalmi elemeivé váljanak
- A gyermek fogyatékoságának típusához igazodó szakképzettséggel rendelkező gyógypedagógus segíti a gyermek fejlesztését

A rehabilitációs, rehabilitációs tevékenység célja

Harmonikus, nyugodt óvodai környezetben:

- biztosított a gyermekek integrált nevelése, esélyegyenlősége
- javul a gyermekek életminősége, a társadalmi beilleszkedése
- csökkennek a fogyatékoságból adódó hátrányok
- természetessé válik a gyermekek közötti különbözőség elfogadása

Általános feladatok:

- A napi tevékenységekbe a speciális tevékenységek beépítése, melyek a sajátos nevelési igényű gyermekek felzárkóztatását segítik elő
- Az egyéni fogyatékoságból fakadó, hiányzó - sérült funkció helyreállítása, újkialakítás
- Az ép funkciók bevonása a hiányzó pótlása érdekében, a különböző funkciók egyensúlyának kialakítása
- Speciális eszközök elfogadtatása, használatuk megtanítása
- Az egyéni sikereket segítő tulajdonságok, funkciók fejlesztése
- A fejlesztés céljait minden esetben a gyógypedagógiai–orvosi–pszichológiai komplex

vizsgálat diagnózisára, javaslatára kell építeni

Feladatok

Integrált nevelésből adódó pedagógiai feltételek biztosítása:

- Sérülésspecifikus módszerek, terápiák, technikák szakszerű megválasztása és alkalmazása
- Egyéni szükségletekhez igazodóan speciális segédeszközök használatára, elfogadására, következetes használatára, megóvására nevelés
- Kompenzációs lehetőségek körének bővítése, a nem, vagy kevésbé sérült funkciók differenciált működésének tudatos fejlesztése
- Kiemelkedő teljesítményre képes területek felismerése

- Rugalmas szervezeti keretek kialakítása az egyéni foglalkoztatás megvalósításához
- Az óvodapedagógusok és a pedagógiai munkát segítők tájékoztatása a sajátos nevelési szükségleteiről a gyermekek befogadásához
- A szülők megfelelő tájékoztatása, együttműködés a családdal

A fejlesztő tevékenység legfontosabb területei

A tevékenységet meghatározó tényezők; a fogyatékoság típusa, súlyossága; a speciális ellátás kezdetének ideje az életkor, a meglévő ismeretek alapján:

- A kognitív funkciók, (vizuális, akusztikus, taktilis, mozgásos észlelés)
- Motoros képességek (alapmozgások, mozgáskoordináció, egyensúly)
- Beszéd- és nyelvi képességek fejlesztése, (nonverbális, verbális kommunikáció, beszédindítás, beszédmegértés stb.)
- Játéktevékenység alakítása, játékhasználat elsajátítása
- Szociális kompetenciák kialakítása (a fogyatékoság függvényében más-más hangsúlyt kap)

1.4. A rehabilitációs, rehabilitációs tevékenység közös céljai és feladatai

A fejlesztés céljait minden esetben a fejleszthetőséget megfogalmazó pedagógiai-gyógypedagógiai- orvosi-pszichológiai komplex vizsgálat diagnózisára, javaslataira kell építeni.

- a) A mozgásszervi, érzékszervi (látási, hallási), értelmi vagy beszéd-fogyatékoságból, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékoságból, autizmus spektrum zavarból illetve egyéb pszichés fejlődési zavarból fakadó hiányzó vagy sérült funkciók kompenzálása vagy helyreállítása, a meglévő ép funkciók bevonásával,
- b) Törekvés a különféle funkciók egyensúlyának kialakítására.
- c) A szükséges speciális eszközök elfogadtatása és használatuk megtanítása.
- d) Az egyéni sikereket segítő tulajdonságok, funkciók fejlesztése.
- e) Az egyes területeken kimagasló képességeket mutató gyermek támogatása.

7.1.2. Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek

Beilleszkedési, tanulási, magatartási zavarral küzdő gyermek az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján az életkorához viszonyítottan jelentősen alulteljesít, társas kapcsolati problémákkal, tanulási, magatartásszabályozási hiányosságokkal küzd, közösségbe való beilleszkedése, továbbá személyiségfejlődése nehezített vagy sajátos tendenciákat mutat, de nem minősül sajátos nevelési igényűnek. Fejlesztő foglalkoztatásra jogosult, a foglakozás az óvodai nevelés keretében valósul meg, szakértői vélemény alapján, egyéni és mikrocsoportos formában.

A fejlesztő foglalkozások szervezésének szempontjai:

- Egyéni vagy mikrocsoportos foglalkoztatás a gyermekek képességének, motiváltságának ismeretében
- Játékos, kreatív, kerülve az iskolai helyzeteket, nyugodt, ingerszegény környezetben
- A foglalkozások időpontja és helye tekintetében rendszeres

A fejlesztésben minden óvodapedagógus részt vesz, de a fejlesztőpedagógusok tevékenysége

kiemelt jelentőséggel bír.

7.1.3. A kiemelten tehetséges gyermek

Az intézmény fontos feladata a képességek kibontakoztatása, a tehetséges gyermekek felismerése, nyilvántartása, egyéni nyomon követése, a tehetségek gondozása és fejlesztése, élve az intézményi és az intézményen kívüli együttműködések lehetőségeivel. A mikrocsoportos tevékenységszervezés közben a differenciálás gyakorlata kiválóan alkalmazható a kiemelten tehetséges gyermekek nevelésében, melynek fontos színterei a játéktevékenység, a bábjáték. A tehetséges gyerek már kisgyermekként is hordozza a kiemelkedő képességekre általában jellemző személyiségvonásokat, érzelmi mintázatokat és karakterisztikus viselkedésformákat. A tehetséggondozás során a tehetségigéreteket fejlesztjük a gazdagítás, dúsítás, differenciálás eszközrendszerével komplex programok keretében.

Alapelveink:

- A tehetségigéretek erős oldalának fejlesztése
- A gyermekek tehetségével összefüggő gyenge területek erősítése

- Kiegyensúlyozott, elfogadó, szeretetteljes óvodai légkör megteremtése
- Feltöltődés, pihenés, elvonulás lehetőségének biztosítása

Célunk

A tehetségigéretes gyermekek személyiségének optimális alakítása, komplex fejlesztése az óvodai programok keretében.

Feladataink

- A tehetséges gyermek felismerése
- Sokféle tevékenység biztosításával a gyermekek érdeklődési körének megismerése
- A tehetségfejlesztő lehetőségek megszervezése, az óvodai élet gazdagítása egyéb tevékenységekkel. (pl: részvétel rajzpályázat, stb)
- Egyéni bánásmód keretében történő célzott fejlesztés, képességfejlesztés.
- A gyermek pozitív éntudatának kialakítása és erősítése.
- Elfogadó és támogató környezet kialakítása.
- A pedagógusok továbbképzésének megszervezése a tehetségfejlesztés területén.
- A szülők folyamatos tájékoztatása a közös célok hatékony elérése érdekében.
- A tehetségfejlesztési szakértővel, fejlesztőpedagógussal kapcsolat erősítése.

A gazdagítás, a tehetségfejlesztő munka alapeszköze

- Mélységében történő gazdagítás
- Tartalmi gazdagítás
- A feldolgozási képességek gazdagítása
- A tempóban történő gazdagítás

A tehetséggondozás tartalma

Integráló tehetséggondozás, mely a „tehetségigéretes” egész személyiségének komplex fejlesztésére irányul. Partner – fejlesztőpedagógus.

Foglalkozások kezdeményezése, mely a „tehetségigéretes” speciális érdeklődésére épít speciális többlet nyújtásával a gyermekek képességeinek és érdeklődésüknek megfelelően játékidőben. A többségen belül a differenciálás eszközrendszerével a tehetség fejlesztése. Tehetségfejlesztésünk (is óvoda lévén) az óvodapedagógus – fejlesztőpedagógus – szülő – egyéb általunk megkeresett szakember munkájára épít. Csoportban a következő területekre helyezük a hangsúlyt:

- Mozgás: sport - népi gyermekjátékok (zenével és dalos játékkal, tánc)
- Vizuális nevelés: rajzolás, festés, kézimunka, mintázás, stb.
- Anyanyelvi nevelés: báb – dramatizálás – egyéb lehetőségek biztosítása
- Gondolkodás fejlesztése: gondolkodási műveletek gyakorlásastb.

A tehetséggondozás dokumentációi és azok tartalma

- Pedagógiai program (helyzetelemzés, elvek, célok, feladatok személyi, tárgyi feltételek, kapcsolatok, az adott év kapcsolattartás formái, személyi, tárgyi fejlesztések)
- Éves munkaterv
- A gyermekek egyéni fejlesztési naplója – fényképek – rajzok - gyermekről szóló feljegyzések egyéb kísérő dokumentáció

A tehetséggondozás folyamata

- *A tehetségigéreték felfedezése:* Fejlődési naplóban rögzítjük a megfigyelés alapján a gyermek eredményeit. A tehetséges gyermeket az óvodapedagógus javasolja a fejlesztőpedagógus által végzett vizsgálat elvégzésére. Együttműködés: fejlesztőpedagógussal, szülővel, egyéb szakemberrel.
- *A tehetségigéreték beválogatása* A tehetséges gyermekekkel foglalkozó óvodapedagógus az általa kidolgozott terv alapján foglalkozik a gyermekekkel.
- *A partnerekkel megtörténik az egyeztetés, hozzájárulás beszerzése*
- *A tehetségek gondozása – folyamatos együttműködés*

Mérések

- A mérések alapjául a fejlődési napló szolgál, ennek szempontjait vesszük figyelembe folyamatos a visszacsatolás és az értékelés. Fejlesztőpedagógussal együtt dolgozva.
- A gyermekekről a napló tartalmazza a gyermekek alkotásait, az óvodapedagógusok által leírt folyamatos megfigyeléseket, tapasztalatokat.

7.2. A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény szerint hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek

Speciális ellátási rendszerünkben az egyéni képességfejlesztés sokszínűen valósul meg.

Speciális ellátás rendszere

Terület	Fejlesztési terápia Prevenció. Korrekció.	A megvalósulás formája	Fejlesztési kompetenciák
MOZGÁS	Prevenációs, korrekciós torna Nagymozgás, finommotorika fejlesztése	Mikrocsoportos, esetenként egyéni, páros	Gyógytestnevelő Fejlesztőpedagógus Óvodapedagógus Ped. asszisztens.
BESZÉD ÉS KOMMUNIKÁCIÓ	Komplex logopédiai terápia Drámapedagógia Prevenációs program	Mikrocsoportos, esetenként egyéni, páros	Gyógypedagógus, logopédus Fejlesztőpedagógus Óvodapedagógus
RÉSZKÉPESSÉGEK	Prevenációs program Fejlesztőpedagógia,	Mikrocsoportos Egyéni, vagy páros	Fejlesztőpedagógus Óvodapedagógus Ped.asszisztens
PSZICHÉS FEJLŐDÉS ZAVARAI	Prevenációs program Fejlesztőpedagógia Szenzoros integrációs terápia elemei	(kis)csoportos, esetenként egyéni, páros	Gyógytestnevelő, Gyógypedagógus Fejlesztőpedagógus Óvodapedagógus
TANULÁSI FOLYAMATBAN AKADÁLYOZOTT	Prevenációs program Fejlesztőpedagógia Komplex	Mikrocsoportos Egyéni, vagy páros	Fejlesztőpedagógus Óvodapedagógus

A megelőzés: hogy, a csoportban dolgozó óvónő javaslatára, megfigyelései alapján, helyi szempontsor kritériumai szerint, a gyermekek differenciált fejlesztésben részesülnek.

A fejlesztés gyakorlata A fejlesztőtevékenységek szinterei:

- Csoportszobai integráció: sérülésspecifikus feladat tervezése a napi tematika szerint (jelölése a művelődési tartalomnál), szokás szabályrendszerben megjelenő feladatok
- Csoporton kívüli fejlesztés: a fejlesztőpedagógus tervezett tevékenysége, a HHH-s gyermekek fejlesztése fejlesztésben résztvevők segítése
- Csoporton belüli hospitálás: célja a gyermek sokoldalú megismerése
- Gyógypedagógus irányításával, közreműködésével végzett tevékenység
- Együttműködés a szülőkkel

A fejlesztési tevékenység értékelése

Fejlettségmérő lapok áttekintése (félévente)

Megfigyelési napló bejegyzései alapján (évente)

A fejlesztőpedagógus kompetenciába tartozó tesztek: (évente, szükség szerint)

Szükséges feltételek

Személyi feltétel: gyógypedagógus

A tárgyi feltételek biztosítása az eszköznorma előírásai szerint történik. A sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztéséhez speciális tárgyi eszközök szükségesek.

Az alapvető tárgyi eszközök megtalálhatók a programspecifikus eszközök között, például:

- Nagyméretű tükör, egyéni fejlesztéshez logopédiai tükör
- Lateralitást (oldalasságot) jelölő karszalag
- Anyanyelvi táska, MINIMAT eszközök, képkártyák
- Mozgásfejlesztést segítő eszközök (labdák, hengerek, Aires, Wesco eszközök)
- Finommotorika fejlesztését segítő játékok, eszközök, anyagok

A fogyatékosoknak megfelelően speciális eszközök biztosítása szükséges.

7.3. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- Képesekké válnak társaikkal való együttműködésre, közösségen belül megtalálják helyüket, társaik elfogadják őket, (szociálisan alkalmassá válnak az iskolai életre).
- Képesekké válnak igényeik, szükségleteik közvetítésére, megértésére.
- Képesé válnak nyelvi jelek befogadására, feldolgozására, beszédbeli kommunikációra.
- Saját személyükkel kapcsolatos munkákat önállóan végeznek.
- Kialakul a vizuális jelek felismerése.
- Képesekké válnak a környezetükben adaptív viselkedésre és indulataik szabályozására.
- Elsajátítanak kompenzációs technikákat.
- Képesekké válnak a figyelem összpontosítására.
- A tehetséggondozás során alakul a gyermekek önkifejező-, koordináció képessége, térpercepciójuk erősödik, alkotásaikban érvényesül a kreativitás és az alkotás öröme.

8. A SZOCIÁLIS HÁTRÁNYOK ENYHÍTÉSÉT SEGÍTŐ TEVÉKENYSÉGEK

A gyermekek szociális háttere igen szélsőséges képet mutat. Munkánk tervezésénél figyelembe kell vennünk az elfoglalt, időhiánnyal küszködő családok igényeit éppúgy, mint a szerényebb anyagi lehetőségekkel bíró, több gyereket nevelő, esetleg csonka családokét. Különösen nagy a felelősségünk a **halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek** nevelésében. A hátrányos helyzet esetenként a **gyermek veszélyeztetettségét** is magában hordja. Ők néha csak tőlünk kapnak segítséget a világban való eligazodáshoz, a kultúra értékeinek megismeréséhez, lelki és testi fejlődésükhöz.

8.1. A szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységek célja

A hátrányos és a halmozottan hátrányos gyermekek érdekében tett intézkedésekkel, gyermekközpontúsággal, családoorientált szemlélettel, az együttműködések elősegítésével az esélyteremtés növelése, valamint a gyermekek komplex személyiségfejlődésében bekövetkezett pozitív változások elősegítése.

8.2. Az óvodapedagógus feladatai

- Anyagi támogatás lehetőségeinek felkutatása
- A tolerancia, segítőkészség kialakítása, a másság elfogadása
- Praktikus ismeretek elsajátíttatása
- A mindennapi élethez szükséges készségek kialakítása
- Családi életre és egészséges életmódra nevelés
- A mozgás és a sport eszközeivel kialakítani az alapvető mozgás és feladatmegoldó képességet, az egészséget értéknek tekintő gondolkodásmódot, a szabadidő tartalmas eltöltésének igényét
- A szülőkkel – a gyermeküket is elhanyagoló családokkal való – együttműködésre készítő kapcsolattartás erősítése

8.3. A hátrányos helyzet okai

- A család anyagi és egészségügyi állapota, erkölcsi helyzete és életvitele, értékrendje
- A család lakhelye és környezete
- A gyermek és/vagy szülő egészségi állapota
- A családtagok száma

Környezeti okok

Szűkös lakásviszonyok: a család magas létszáma , több generáció együttélése

Szülők iskolázatlansága

Nevelési hiányosságok

Kettős nevelés

Felügyelet és gondozás hiánya

Helytelen bánásmód (brutalitás)

Érzelmi sivárság, közömbösség

Könnyelmű, felelőtlen életvitel

Bűnöző családi háttér

Anyagi okok

Munkanélküliség

Létminimum alatti 1 főre jutó jövedelem

A szülő csökkent munkaképességű vagy munkaképtelen

A kereset nem a család szükségleteinek kielégítésére fordítódik

Egészségügyi okok

Születési rendellenesség vagy szerzett fogyatékoság

Mozgáskorlátozottság
Érzékszervi károsodás (látás, hallás...)
Szervi rendellenesség
Tartós betegség
Idegrendszeri, pszichés problémák (szülő és/vagy gyerek)
Higiénés hiányosságok

A gyermek személyiségében rejlő okok

Értelmileg, érzelmileg visszamaradt

8.4. A szociális hátrányok enyhítésére tett intézkedések

Differenciált egyéni fejlesztés
Egészségnevelés
Életvezetési tanácsok a családok részére
A mozgás prioritása a nevelésben
Tehetséges gyermekek fejlesztése
Felzárkóztató foglalkozás az arra rászorulóknak részére
Kirándulásokon a részvétel biztosítása
Kulturális rendezvények csoportos látogatása
Pályázatokon való részvétel

Szülőknek felajánlott segítség

Fórum – jogi és életvitellel kapcsolatos tanácsadás
Sportolási lehetőség az óvodában
Játékos, ismeretterjesztő klubfoglalkozások
Felvilágosítás a szociális juttatások lehetőségeiről a szülői értekezleten, fogadó órákon,
írásos tájékoztatón keresztül
Szülőkkel közös programok (például kertgondozás, udvar rendezés - festés, stb)

Anyagi támogatás lehetősége

étkezési hozzájárulás biztosítása

9. A GYERMEKVÉDELEMEL ÖSSZEFÜGGŐ PEDAGÓGIAI TEVÉKENYSÉG

A gyermekvédelmi feladatok ellátására nagy hangsúlyt helyezünk, a gyermekvédelmi munka valamennyi óvónő feladata. A gyermekvédelmi feladatok koordinálását megbízott óvodapedagógus, gyermekvédelmi felelős látja el, közvetlen kapcsolatot tartva a gyermekvédelmi feladatokért felelős óvodavezetővel.

Az óvónők évente egy alkalommal értékelik a gyermekvédelmi munkát, melyről a óvodavezetőt és a megbízott gyermekvédelmi felelőst folyamatosan tájékoztatják.

Az általános elvárások közül a tolerancia, nyitottság, elfogadó, segítő attitűd, szeretetteljesség, következtetés kiemelten fontos. Az óvodapedagógusnak a pedagógiai asszisztens segítségével a nevelő-fejlesztő munkája során mindig figyelembe kell vennie a gyermekek egyéni képességét, tehetségét, fejlődési ütemét, szociokulturális háttérét, segítenie kell tehetsége kibontakoztatásában, valamint hátrányos helyzetéből történő felzárkóztatásában. Biztosítani kell az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, az interkulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét, az emberi jogok és alapvető szabadságjogok védelmét.

Alapelvek érvényesítése

- A szegregálás elkerülésének elve. Az integrált nevelés során az összes gyermeknek, ezen belül minden gyermeknek megfelelni.
- Normalizációs elv, a gyermekek normavilágának megértése, átmeneti értékre deficitjének változtatása, minimális korlátozással. Azonos jogok és lehetőségek biztosítása a speciális szükségletek alapján különleges ellátást igénylő gyermekek számára.
- Integráció. A gyermekek sajátos szükségleteit, problémáit egyénre szabott nevelési, oktatási programmal elégítjük ki, a differenciálás sokszínű alkalmazásával.
- A gyermekeket csak annyira terheljük, amennyire képesek, és annyi segítséget biztosítunk, amennyire szükségük van. Az önállósághoz vezető utak segítése.
- A lehető legkorábbi beavatkozás elve.
- Az együttműködés, a probléma komplex megközelítése célkitűzések megfogalmazása
- A családok tiszteletben tartása, a családi nevelés erősítése a rászorultak körében.
- Az egyenlő hozzáférés elve az esélyegyenlőtlenségek csökkentése érdekében.
- Az esélyegyenlőtlenségek csökkentése mellett kiemelten fontos a befogadó környezet megteremtésével a kialakult előítéletek lebontásához való hozzájárulás, az újabb előítéletek kialakulásának megelőzése.

9.1. A gyermekvédelemmel kapcsolatos pedagógiai tevékenység célja

- Érvényesülnek a gyermekeket megillető jogok, a védelem a testi, értelmi, érzelmi fejlődést akadályozó környezeti ártalmaktól.
- Hátránykompenzációval megvalósul az esélyegyenlőség az eltérő szociális és kulturális környezetből érkező gyermekek számára.

9.2. Az óvodapedagógus feladatai

A gyermekek körülményeinek figyelemmel kísérése, a fejlődés nyomon követése, a gyermekvédelmi munka valamennyi óvónő feladata.

- A gyermekvédelmi esetek kiszűrése
- A szükséges nyilvántartások vezetése
- Kapcsolattartás, együttműködés az óvodán belül, pszichológussal, az óvodán kívüli gyermekjóléti szolgálattal, pedagógiai intézettel, egészségügyi szervekkel.

Prevenció és korrekció, tehetséggondozás a pedagógiai munkában

- Integráció a pedagógiai gyakorlatban
- A szociális érzékenység felkeltése a gyermekek és szülők közösségében
- Társadalmi érzékenység tudatos fejlesztése
- A családi nevelés kiegészítése, kompenzálása, a gyermekek szociokulturális, mentális hátrányainak, esélykülönbségeinek csökkentése

A megelőzés feladatai

A gyermeki és szülői jogok megismertetése és érvényesítése az óvodában.

Elősegíteni a veszélyeztetett és hátrányos helyzetű gyermekek óvodába kerülését és folyamatos itt-tartózkodását.

A beóvodázás segítése (a gyermekek fogadásának új elemei).

A gyermek sajátos nevelési igényének, hátrányának megfelelő pedagógiai ellátás biztosítása.

Egészségügyi szűrővizsgálat biztosítása.

Együttműködés gyermekvédelmi társszervekkel.

A feltárás feladatai

- A gyermekek és családjuk sokoldalú megismerése (dokumentumok, nyilatkozatok begyűjtése), komplex állapotfelmérés
- A gyermekek veszélyeztetettségének és hátrányos helyzetének megkülönböztetése – a gyermek és környezete aktuális állapotának figyelembe vételével. Az adatváltozások nyomon követése.
- Sokrétű egészségügyi szűrővizsgálatok, illetve szükség esetén szakorvosi vizsgálatok kezdeményezése. A fejlődés nyomon követése.
- Gyermekorvosi, védőnői tanácsadás, közös programok. A gyermekek óvodai beiratásának támogatása.

A megszüntetés feladatai

- Hatékony egyéni felzárkóztató munkával az erélyegyenlőség feltételeinek megteremtése.
- Egészségvédő, mentálhigiénés programok szervezése, veszélyhelyzetek elkerülésére nevelés, teljes körű egészségfejlesztés kialakítása, működtetése
- A sajátos nevelési igényű kisgyermek másságát elfogadó környezet kialakítása. (befogadó intézményi légkör, gyermekközösség, szülők közössége)
- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek kiemelkedő képességének felismerése és gondozása.
- Gyermekjóléti szolgáltatások kezdeményezése (adománygyűjtés)
- Az esélyteremtést támogató lépések, szolgáltatások folyamatos figyelemmel kísérése (a nevelésben, a gyermekek mérésében)
- Az óvodában való tartózkodást segítő tevékenységek folyamatos figyelemmel kísérése (jelzőrendszer működése, partnerségi kapcsolatok, egészségügyi szolgáltatások, szociális segítségnyújtás lehetőségei)
- Az igazolatlan hiányzások minimalizálása (a napi nyilvántartásban az igazolások nyomon követése)
- Fogadóórák, egyéni beszélgetések, visszatérő családlátogatások alkalmainak gyarapítása, a meggyőzés módszerének alkalmazása
- Szoros kapcsolat kialakítása a látens módon segítséget kérő családokkal

9.3. Az együttműködés kialakítása az óvodán kívüli szervekkel

9.3.1. Együttműködés a gyermekjóléti, családsegítő szolgálattal

- A családok szociokulturális háttérének megismerését követően a szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés közvetítése (például szülői értekezleten)
- Szükség esetén esetjelzés
- Étkezési kedvezmény lehetőségeinek közvetítése (a beiratást követően)
- Eseti támogatás közvetítése
- Adományokra szorulóknak jelzése

9.3.2. Együttműködés a védőnővel

- A gyermekek óvodai beiratásának támogatása
- Korai képességgondozással kapcsolatos tanácsadás

- A gyermekek egészségügyi, tisztasági szűrése
- Státuszvizsgálatok alapján az iskolaérettség megerősítése
- Gyermekorvosi-szakorvosi vizsgálat kezdeményezése

9.3.3. Együttműködés a szakmai és szakszolgálatokkal

Szakmai szolgáltatások:

- Gyógypedagógiai fejlesztés, tanácsadás
- A sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztésében szakpedagógiai segítség kérése
- Fejlesztési terv közös kidolgozása
- Nevelési tanácsadás

Tartalma:

- Helyszíni csoportos vizsgálat kérése (családok utaztatásának elkerülése)
- Értesítés kérése a vizsgálat időpontjáról (a vizsgálaton való részvétel segítése)
- A tanulási képességeket vizsgáló szakértői és rehabilitációs bizottság elé közvetlen utalás, soron kívüli vizsgálat kérése
- Logopédiai ellátás: heti 2 alkalommal
- Tehetséges gyermekek fejlesztésének segítése

9.4. A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére

- A gyermekek énképe, önértékelése, lelki egészsége nem mutat komoly sérülést.
- A gyermekek teherbíró, küzdőképességük fejlődik, alkalmassá válnak arra, hogy megfelelő harmóniában éljenek önmagukkal és környezetükkel.
- A gyermekek képessé válnak az alkalmazkodásra.
- A gyermekek képessé válnak veszélyhelyzetek elkerülésére, felismerésére.
- A gyermekek teljesítménye a valós képességeiket tükrözi.
- Csökkennek az indulási hátrányokból és fogyatékosságból adódó különbségek.

10. A SZÜLŐ, A GYERMEK, A PEDAGÓGUS EGYÜTTMŰKÖDÉSÉNEK FORMÁI

Az alapelveinkkel összhangban, saját nevelési céljainkat és feladatainkat a családi nevelés kiegészítéseként terveztük meg, mert tiszteletben tartjuk, hogy a gyermekek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége. Ebben az együttműködésben felvállaljuk a kezdeményező szerepet. A nyitottság mindenekelőtt lehetőségek megteremtése a szülők fogadására, az óvoda és a család jó kapcsolatában nyilvánul meg. Intézményünk kiemelt feladata a szülőkkel való együttműködés tartalmi megújítása.

10.1. A szülő, a gyermek a pedagógus együttműködésének célja

A személyiségi és a szülői jogok tiszteletben tartásával

- erősítjük a jó partneri viszonyt,
- elismerjük a befogadó nevelésben a család elsődlegességét,
- kapcsolatunkat jellemzi a kölcsönös tisztelet, felelősség, bizalom és az elfogadás.

10.2. Az óvodapedagógus feladatai

- A családban és az óvodában folyó nevelési sajátosságok kölcsönös megismerése, a különbözőség elfogadásának közvetítése.
- A családok sajátosságainak, szokásainak figyelembevételével a segítség családokhoz illesztett megoldásainak keresése, az intervenciók gyakorlat érvényesítése.
- Pedagógiai elveinkkel megegyező szülői kérések, javaslatok figyelembevétele.

- A családi nevelés hiányosságaiból eredő hátrány csökkentése érdekében a szülőkhöz való közelítés oly módon, hogy abból egyértelműen a segítőkészség és az együttműködés szándéka tükröződjön.
- A szülők környezettudatos magatartásának befolyásolása, a szokás- és normarendszer ismeretében.
- A gyermekek fejlődéséről nyújtott folyamatos és hiteles tájékoztatás, modellértékű nyílt kommunikáció során, a gyermekek iskolai beilleszkedésének közvetett segítése.
- A családok kultúrájának megismerése, az óvoda értékrendjének közvetítése.
- A szociális érzékenység tudatos fejlesztése.

Az együttműködés alapelvei

- A nevelésben a család elsődlegességének elismerése, tisztelet a szülő iránt.
- A család szokás-norma rendszerének megismerése, elfogadása.
- A gyermek fejlődéséről folyamatos, hiteles tájékoztatás.
- Pedagógiai elvünkkel egyező szülői kérések, javaslatok figyelembevétele, megvalósítása, eredményességének figyelemmel követése.
- A családi nevelés hiányosságaiból eredő hátrány kötelességszerű csökkentése.
- A gyermek fejlettségének és a fejlődés egész családot érintő rizikófaktorainak mérlegelése, az erősségekre építés elve alapján.

10.3. Az együttműködés tartalma

- Családlátogatás célja: Megismerni a gyermekek közvetlen környezetét, szociokulturális háttérét, felmérni helyét a családban, tájékozódni a család nevelési elveiről, szokásairól. (Tervezett idő: óvodáskort megelőző családlátogatás, bemutatkozó családlátogatás, és prevenciós látogatás szükség szerint.)
- Befogadással biztonságot nyújtó, szeretetteljes családi légkör megteremtése. A csoportról pozitív kép kialakítása, mely meghatározza, a gyermek későbbi közösségi életét, személyiségének alakulását.
- Szülői értekezleteken az óvodát, a csoportot, a gyermeket, a szülőket érintő legfontosabb témákat, feladatokat, programokat, problémákat beszéljük meg. Sor kerül a szülő véleményének, javaslatának meghallgatására és figyelembevételére (tervezett idő: nevelési év elején, félévkor). Alkalmankénti rétegszülői értekezlet.
- Fogadóóra: ezek az alkalmak adnak lehetőséget olyan információk cseréjére, amelyek a gyermek fejlődésével vagy közvetlen környezetével kapcsolatosak.
- Egyéni beszélgetések: gyermekneveléssel kapcsolatos nézetek kicserélése, a család szokásainak, értékrendjének megismerése, megértése, befolyásolása.
- Visszatérő családlátogatás: a családban történő problémák feltárására, megoldására.
- Nyílt napok biztosítása: a szülőknek lehetőséget biztosítunk a napi életbe való betekintésre.
- Közös programok: lehetőséget teremtenek a család és az óvoda közötti kapcsolat elmélyítésére, egymás szokásainak, normáinak, értékrendjének még jobb megismerésére, nevelési elveink közelítésére (leendő óvodások fogadása, farsang, stb)
- Előadások: A szülői célja a szülőket érintő témák kötetlen jellegű megvitatása nevelési évenként egy-két alkalommal. Aktuális témájáról és időpontjáról minden szülőt tájékoztatunk a megvalósulás előtt.
- Napi kapcsolattartásra az óvodai napirend zavarása nélkül van lehetőség az óvodába

Nyílt nap	- betekítés az óvoda mindennapjaiba	-óvodapedagógus - gyermek - szülő
------------------	-------------------------------------	---

érkezéskor, az óvoda nyitottságából adódóan így a szülő folyamatosan tájékozott lehet a gyermekével kapcsolatos eseményekről, fejlődéséről.

10.4. Kapcsolattartás lehetősége

<i>Formája</i>	<i>Tartalma</i>	<i>Résztevők</i>
Beiratkozás „Óvoda-nyitogató	- személyes kapcsolatfelvétel - személyi adatok rögzítése - az óvoda bemutatása - betekítés a csoportok szervezett tevékenységeibe	- óvodavezető - szülő - gyermek
Családlátogatás Megelőző családlátogatás Visszatérő családlátogatás	- anamnézis felvétele - a gyermekek életkörülményeinek megismerése, - felmerülő problémák megbeszélése	- óvodapedagógus - család
Óvodakezdés Ismerkedő napok	- anyás beszoktatás - a bizalom kiépítése - motiváció kialakítása a tevékenységek iránt	- óvodapedagógus - gyermek - szülő
Szülői értekezlet Ismerkedő szülői értekezlet Ismétlődő szülői értekezlet Rétegszülői értekezlet	az óvoda életével kapcsolatos információk megbeszélése - ismerkedés a helyi programmal - a csoport életének ismertetése - az óvodai szokások bemutatására -dramatikus játékok alkalmazása,bizalomépítés -azonos témában érintett szülők részvételével	- óvodapedagógus - szülő
Szülők fóruma	- nevelési nehézségek megoldására szakember bevonásával - előadások - aktuális a szülőket érintő témák kötetlen jellegű megvitatása nevelési évenként egy alkalommal	- óvodapedagógus - szülő - előadó

Fogadóóra havonta	<ul style="list-style-type: none"> - szülő-óvónő egyéni problémák személyes hangvételi megbeszélése - HHH gyermekek fejlődéséről tájékoztatás 	<ul style="list-style-type: none"> - óvodapedagógus - szülő
Környezetvédő napok	<ul style="list-style-type: none"> - környezetvédelmi tevékenységek - kísérletek, megfigyelések - Víz világnapja, Föld világnapja, Madarak, fák napja - kirándulások, - stb. 	<ul style="list-style-type: none"> - gyermek - óvodapedagógus - szülő
Munkadélután	<ul style="list-style-type: none"> - játékeszközök, dramatikus kellékek, dekorációk készítése - kellemes hangulatú beszélgetések, - kapcsolat – bizalom kiépítése 	<ul style="list-style-type: none"> - óvodapedagógus - szülő
Egészségvédő hét	<ul style="list-style-type: none"> - zenés torna, gyógyteakészítés - gyümölcssaláta, zöldséges szendvics - Közös mocorgó szülőkkel - Mentálhigiénés tréningek 	<ul style="list-style-type: none"> - gyermek - óvodapedagógus - szülő
Mikulásvárás	<ul style="list-style-type: none"> - vidám hangulatú ünnepszervezés – a szülői közösség részvételével 	<ul style="list-style-type: none"> - óvodapedagógus - szülő
Karácsonyi	<ul style="list-style-type: none"> - közös készülődések, vendégvárás, ünnepvárás, falukarácsony - érzelmi kapcsolat mélyítése, - gyertyagyújtás, hagyományápolás - sütemények készítése (mézeskalács, sült alma) 	<ul style="list-style-type: none"> - gyermek - óvodapedagógus - szülő
Farsang Farsang farka	<ul style="list-style-type: none"> - vidám hangulatú együttlét, közösség formálás, hagyományápolás - maszkok, maskarák készítése 	<ul style="list-style-type: none"> - gyermek - óvodapedagógus - szülő
Anyák napja	<ul style="list-style-type: none"> Meghitt, közös együttlét, műsor, ajándékkészítés 	<ul style="list-style-type: none"> - gyermek - óvodapedagógus - szülő
Gyermeknap, sportrendezvények	<ul style="list-style-type: none"> A családok egészséges életmódra nevelése, közös élmények, az óvodai kötődés erősítése 	<ul style="list-style-type: none"> - gyermek - óvodapedagógus - szülő
Szabadidős programok	<ul style="list-style-type: none"> Kirándulás, könyvterjesztés, színházlátogatás, kiállítás, közös játékélmény, környezetvédelmi napok 	<ul style="list-style-type: none"> - óvodapedagógus - szülő - gyermek

Kérdőívek Véleményláda Hirdetőtábla	- elégedettségvizsgálat (szülői értekezlet, fórum, rendezvény)	- óvodapedagógus - szülő

Az óvodai nevelés a családi nevelésre épül. Nem vállalhatjuk át a családi nevelés feladatainak megoldását, de hozzájárulunk a családi nevelés okozta hátrányok, fejlődésben történő lemaradások kompenzálásához. A gyermekek óvodai fejlődéséről való rendszeres és hiteles tájékoztatással hozzásegítjük a szülőket a gyermek reális megismeréséhez, értékeinek felfedezéséhez, alapszükségleteinek kielégítéséhez. Szükség szerint alkalmazzuk a családközponturn beavatkozást, felhívjuk a szülők figyelmét saját jogaikra, kötelességeikre.

A hagyományosan jó kapcsolat konkrét tevékenységeken keresztül mérhető leginkább. A munkaterv tartalmazza az óvodában elérhető, a családi nevelés gyakorlatát segítő szolgáltatásokat (gyermekjóléti szolgálat, egészségügyi intézmények, szociális ágazat bevonása, fogadóóra, szülők bevonása különböző módszerekkel a nevelési folyamatba, projektek közös megvalósítása). Évről évre megrendezzük a szülők aktív közreműködésével az óvoda hagyományos ünnepeit (Sün Balázs hét, Márton nap, Mikulás, karácsony, farsang, anyák napja, ballagás, gyermekhét, Lásd. 6.2.3. Ünnepeink c. fejezet)) óvodásainknak. Az életkori és egyéni sajátosságoknak megfelelő programokon túl a gyermekek sportversenyben, ügyességi játékban mérik össze erejüket más óvodásokkal. Hagyományos az óvoda nevelés munkáját bemutató nyílt napok, amely iránt nagy az érdeklődés.

11. AZ EGÉSZSÉGNEVELÉS ÉS KÖRNYEZETI NEVELÉSI ELVEK

Az egészség- és környezeti nevelés nagy jelentőséggel bír a kisgyermek személyiségfejlesztésében. A mindennapos óvodai nevelés az egészséget, mint alapvető értéket állítja nevelési programjába, integráló tevékenységeiben biztosítja az esélyegyenlőséget, fejleszti és korrigálja az életmódbeli képességeket. Az egészség testi, lelki, társ kapcsolati jellemzője megbonthatatlanul egybefonódik a személyiségfejlesztés feladatával, azaz: annak védelme, fejlesztése nem önálló nevelési feladat. Szem előtt tartjuk a Zöld Óvoda kritérium rendszerét, munkánkat ennek megfelelően szervezzük, alakítjuk.

Az egészség- és környezeti nevelés akkor hatékony, ha teljes körű. Teljes körű, ha áthatja az óvodai élet egészét:

- Az egészségfejlesztés és a környezeti nevelés kialakításában valamennyi pedagógusnak és a pedagógiai munkát segítő dolgozónak kiemelt a felelőssége és a kötelessége
- Az egészségnevelési és környezeti nevelés tevékenységei valamennyi gyermek aktív, cselekvő bevonásával valósulnak meg.
- Prioritást élvez az egészséges életmód, a testápolás, étkezés, öltözködés, pihenés, betegségmegelőzés, az egészségmegőrzés szokásainak alakítása és a környezettudatos magatartás belső igénnyé fejlesztése
- Az egészségfejlesztés és a környezeti nevelés felvilágosítással, a munka- és balesetvédelmi előírások betartásával és betartatásával, a veszélyhelyzetek feltárásával és elhárításával történik.
- A tevékenységek megtervezésében, megvalósításában és értékelésében aktívan szerepet vállalnak a szülők, a civil szervezetek, valamint az óvoda társadalmi környezetéhez tartozó szervezetek, intézmények.

Az egészségnevelési és környezeti nevelés elvei

- a környezet állapotára érzékeny gondolkodásmód kialakítása
- rendszerszemléletre nevelés
- fenntarthatóságra nevelés, az elvekkel való azonosulás elősegítése
- érzelmi és értelmi környezeti nevelés
- optimista életszemlélet kialakítása
- tapasztalaton alapuló, kreatív környezeti nevelés
- tolerancia és segítő életmód kialakítása

11.1. Az egészségnevelési és környezeti nevelés célja

Az egészségnevelési és környezeti nevelés célja a gyermekek teljes körű egészségfejlesztésének – **lelki, testi, értelmi, érzelmi és akarati tulajdonságaiknak** – biztonságban és egészséges környezetben történő alakítása.

11.2. Az óvodapedagógus feladatai

- Az egészséget támogató, biztonságos, esztétikus környezet kialakítása és védelme
- Környezettudatos magatartásformák fejlesztése
- A helyes napirend és életrend kialakítására nevelés
- Alapvető higiéniai normák megismertetése és betartatására szoktatás
- A komplex testi-lelki-szociális értékek védelmére nevelés az pszichológus tevékeny részvételével
- Ökológiailag fenntartható, egészséges élő és élettelen környezet kialakításának fejlesztése
- Annak tudatosítása, hogy az egészségvédelem fontos és tenni kell érte

- A gyermekek megismertetése a konfliktuskezelés, együttműködési készség, döntési képesség, érzelmi, indulati állapot, kapcsolati zavarok kezelésének, fejlesztésének lehetőségeivel, a kapcsolatteremtés gyakorlása
- Az anyag- és energiatakarékos óvodaüzemeltetés és a pedagógusok példamutatása
- A gyermekek folyamatos, tevékeny és következetes bekapcsolása a szelektív hulladékgyűjtésbe

11.3. Az egészségnevelés és környezeti nevelés tartalma

- Az egészséges táplálkozás
- A mindennapos testnevelés, testmozgás
- A testi és lelki egészség fejlesztése
- A viselkedési, egyéb függőségeket okozó szerek fogyasztásának megelőzése
- A bántalmazás, erőszak megelőzése
- A balesetmegelőzés és elsősegélynyújtás
- A személyi higiéné
- A környezettudatos magatartás és viselkedés szokás- és normarendszerének kialakítása

Az egészségnevelési program megtervezése, értékelése

Az óvoda összes egészségfejlesztéssel kapcsolatos feladatát koordinált, mérhető, értékelhető módon tervezzük meg, beépítve a pedagógiai program valamennyi területébe.

A program megvalósítását az garantálja, ha:

- céljaiban konkrét, reális,
- az életkori sajátosságokat figyelembe veszi,
- a nevelőtestület és a segítő kapcsolatok szakemberei által elfogadott,
- megvalósítási lépéseiben figyelembe veszi az adott lehetőségeket,
- a feladatokat tagoltan rögzíti,
- tartalmazza a módszertani elemeket,
- a szükséges forrásokat meghatározza,
- valamint kijelöli a határidőket és megnevezi a felelősöket.

Módszerek, eszközök, az egészségnevelési és környezeti programok megvalósításához

- nevelőtestületi értekezlet
- óvodapedagógusok, segítők és külső szakemberek együttes képzése a témakörben
- tréningek
- szülői fórumok népegészségügyi szakember, mentálhigiénikus bevonásával
- sportolás szülőkkel
- környezetvédelmi tevékenység
- szűrővizsgálatok
- kirándulások, szabadidős programok, kísérletek
- mérések – sikerkritérium vizsgálat
- egészségvédelmi, környezetvédelmi programok bemutatása
- szelektív hulladék gyűjtése a szülők bevonásával
- higiénés eszközök bemutatása
- víz, levegő, só terápiák
- közös programok az óvodai partnerek bevonásával

A teljesült feladatok értékelése

Az óvodai egészségfejlesztési és környezeti nevelési feladatok értékelésére. Cél a jól bevált eszközök, módszerek, programok fenntartása, a kevésbé beváltak javítása, esetleg elhagyása, illetve az igények figyelembevételével újabbak beépítése, indítása.

11.4. Együttműködés az óvoda partnereivel

Az óvodának kiemelt az együttműködési kötelezettsége a gyermekjóléti szolgálattal, valamint a gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatot ellátó más személyekkel, intézményekkel és hatóságokkal, így például:

- az egészségügyi szolgáltatást nyújtókkal (a védőnői szolgálat, a házi-gyermekorvos),
- a személyes gondoskodást nyújtó szolgáltatókkal (a családsegítő, átmeneti otthonok),
- a kisgyermek napközbeni ellátását biztosítókkal (bölcsőde),
- a közoktatási intézményekkel (óvodák, iskolák, nevelési tanácsadók),
- a rendőrséggel,
- az ügyészséggel, a bírósággal,
- a társadalmi szervezetekkel, egyházakkal, alapítványokkal,
- a munkaügyi hatósággal.

Amennyiben a gyermeket veszélyeztető okokat pedagógiai eszközökkel nem tudjuk megszüntetni, meg kell keresni a gyermek- és ifjúságvédelmi szolgálatot vagy más hatóságot, amely javaslatot tesz további intézkedésekre.

Intézményi dokumentumok

Az intézmény dokumentumaiba be kell építeni az egészség- és környezeti nevelési programot.

12. A GYERMEK ESÉLYEGYENLŐSÉGÉT ÉS A SZOCIÁLIS HÁTRÁNYOK ENYHÍTÉSÉT SEGÍTŐ TEVÉKENYSÉGEK

Az egyenlő bánásmód követelménye és az esélyegyenlőség előmozdítása akkor valósulhat meg, ha minden gyermek számára biztosítottá válik emberi méltósághoz való jog. Alapvető feladatunk, hogy minden gyermek hozzájusson minden olyan szolgáltatáshoz, amely biztosítja személyiségük kibontakoztatásának lehetőségét.

Az egyenlő bánásmód követelményét érvényesíteni kell

- a gyermeki jogok gyakorlása révén,
- a neveléssel összefüggő juttatásokhoz való hozzáférés során,
- a tehetséges, képességeihez képest rosszul teljesítő gyermek részére nyújtott segítség esetében,
- a csoportok kialakítása során,

12.1. A gyermek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések célja

Az egyéni bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló törvény szellemében a hátrányos és a halmozottan hátrányos helyzetű, valamint a sajátos nevelési igényű gyermekek

- oktatási és társadalmi integrációjának támogatása,
- minőségi neveléshez való hozzáféréseinek és integrációjának biztosítása,
- esélyegyenlőségének növelése,
- hátrányainak csökkentése,
- egyéni szükségleteknek megfelelő speciális fejlesztése,
- az iskolába való átmenetének segítése.

12.2. Az óvodapedagógus feladatai

A hátránnyal küzdő gyermek számára speciális

- személyiségfejlesztő,
- tehetséggondozó,
- felzárkóztató,
- esélyteremtő programok szervezése.

12.3. A gyermek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések területei

12.3.1. Szervezési feladatok

A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek óvodai beíratásának támogatása

- Beóvodázási program készítése
- Komplex állapotfelmérés, teljes körű, minél hosszabb ideig tartó óvodáztatás biztosítása
- Családok felkutatása, megkeresése, kapcsolat a családdal
- Nyitott programok a leendő óvodásoknak
- Együttműködés a gyermekjóléti szolgálattal, védőnővel, kisebbségi önkormányzattal

Az integrációt elősegítő csoportalakítás

- A gyermek arányos elosztásának figyelemmel kísérése
- Minden 3 éves gyermek felvételének biztosítása a gyermekek fejlődésének érdekében

Az igazolatlan hiányzások minimalizálása

- A napi nyilvántartásban az igazolások nyomon követése
- A jelzőrendszer hatékony működtetése
- A szülők bevonása napi kapcsolat kialakítása
- Fogadóórán, egyéni beszélgetés alkalmával a meggyőzés módszerének alkalmazása

A szülők munkába állását lehetővé tevő nyitva tartás kialakítása

- Nyitvatartási igény felmérése óvodakezdés előtt
- A szülők munkaidejéhez igazított programszervezés (ünnepélyek)

12.3.2. A nevelőtestület együttműködése Cél:

Hospitálásra épülő együttműködés gyakorlatának kialakítása.

- Feladat:**
- Egymás munkájának minél teljesebb megismerése
 - Egymástól való tanulás megvalósítása
 - Együttműködés fejlesztése

12.3.3. Pedagógiai munka kiemelt területei

Az óvodába lépéskor komplex állapotfelmérés

Cél: Megismerni a gyermekek az aktuális fejlettségét.

Feladat: A gyermekek, szülők adatainak felvétele a felvételi naplóba, az azt követő családlátogatás során teljes körű anamnézislap kitöltése

Kompetenciák fejlesztése

Kommunikációs képességeket fejlesztő programok

Cél: - Mesék, versek iránti érdeklődés kialakítása

- Önkifejezés megalapozása
- A más kultúrából származó irodalmi alkotások megismertetése

Feladat: - Kommunikációra ösztönzés

- Tudatos beszédértés, beszédmozgás, beszédmegértés fejlesztése
- Nyelvi elmaradások korrigálása

Fejlesztés módja: minden csoportban egyéni, óvodapedagógus és fejlesztőpedagógus együttműködése

Szociális kompetenciák fejlesztése.

Érzelmi, erkölcsi és közösségi nevelés

Cél: - Érzelmi biztonságot nyújtó, szeretetteljes légkör megteremtése

- Társas kapcsolatok alakítása
- Közösséghez való pozitív viszony erősítése

Feladat: - Az óvodába érkező gyermekek beilleszkedésének segítése

- Fejlettséghez igazodó szokás- és szabályrendszer kialakítása
- Hagyományrendszerünkbe beépülő, ismétlődő tevékenységek szervezése
- Anyás beszoktatás:

Lehetőséget biztosítunk a szülők számára, hogy megismerkedhessenek az óvoda belső életével
Szokás- és szabályrendszer kialakításának gyakorlata

Ismétlődő közös tevékenységek

Fejlesztés módja: empátia fejlesztés, drámapedagógia módszerének alkalmazása

Egészséges életmódra nevelés

Cél: A gyermek testi-lelki szükségleteinek kielégítése során az egészséges életvitelhez szükséges készségek formálása.

Feladat: - Egészséges életmódra nevelés

- Egészségmegőrzés szokásainak alakítása
- Gyermek egészségének védelme, edzettségének biztosítása
- Balesetmentes környezet biztosítása
- A szülők egészségtudatos nevelésének befolyásolása

Fejlesztés módja: minden csoportban egyéni, óvodai rendezvények programok

Társadalmi érzékenység tudatos fejlesztése

Célunk: - A másság elfogadtatása gyermek-gyermek és gyermek-felnőtt viszonylatában

- A szociális érzékenység felkeltése a gyermekek és szülők közösségében

Feladatunk: - A gyermekek egyéni képességeinek megfelelő egyéni differenciálás, fejlesztés

- A családi nevelés kiegészítése, kompenzálása, a gyermekek szociokulturális, mentális hátrányainak, esélykülönbségeinek csökkentése
- A szociális ellátórendszerrel való együttműködés

Fejlesztés módja: Drámapedagógia módszere, empátia fejlesztés

Korszerű óvodapedagógiai módszerek

Célunk: - Nevelőtestület módszertani felkészítése a korszerű oktatási módszerek alkalmazására a hátrányos helyzetű gyermekek fejlesztésében

- Speciális szakmai képzettség további megszerzése

Feladatunk: - A gyermekek kezdeményezéseire támaszkodó eszközök segítségével, ingergazdag környezetben az egészséges személyiségfejlődés fejlesztése
- Az esélyteremtést támogató lépések, szolgáltatások megvalósítása az esélyegyenlőség elmozdítása érdekében

12.3.4. A Gyermekvédelemmel és az egészségügyi ellátással, a szociális segítségnyújtással kapcsolatos feladatok

A gyermekek körülményeinek figyelemmel kísérése, a fejlődés nyomon követése, a gyermekvédelmi munka valamennyi óvónő feladata.

Elveink: - A lehető legkorábbi beavatkozás elve

- A családok tiszteletben tartása, a családi nevelés erősítése a rászorultak körében
- Szoros kapcsolat kialakítása a látens módon segítséget kérő családokkal

Cél: - A gyermekeket megillető jogok érvényesítése, védelem a testi, értelmi fejlődést akadályozó környezeti ártalmaktól
- Ismertté váljanak azok a körülmények, melyek a családok helyzetét hátrányosan érintik, illetve veszélyeztetik

Feladat:

- A gyermekvédelmi esetek kiszűrése
- A szükséges nyilvántartások vezetése
- Kapcsolattartás az óvodán belüli munkaközösségekkel
- Együttműködés a gyermekjóléti szolgálattal, a szakszolgálattal, az egészségügyi szervekkel
- Prevenció és korrekció, tehetséggondozás a pedagógiai munkában
- Integráció a pedagógiai gyakorlatban

12.3.5. Az együttműködés kialakítása az óvodán kívüli szervekkel

Együttműködés a Gyermekjóléti családsegítő szolgálattal

- A családok szociokulturális hátterének megismerését követően a szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés közvetítése (szülői értekezleten)
- Étkezési kedvezmény lehetőségeinek közvetítése (a beíratást követően)
- Eseti támogatás közvetítése
- Adományokra szorulóknak jelzése

Együttműködés a védőnővel

- A gyermekek óvodai beíratásának támogatása,
- Korai képességgondozással kapcsolatos tanácsadás
- Gyermekorvosi-szakorvosi vizsgálat kezdeményezése

Együttműködés a szakmai és szakszolgálatokkal

Gyógypedagógiai tanácsadás, korai fejlesztés
Tanulási képességeket vizsgáló szakértői és rehabilitációs bizottság
Nevelési tanácsadás
Logopédiai ellátás

Cél: A beilleszkedési zavarokkal, tanulási nehézségekkel, magatartási rendellenességgel küzdő gyermekek problémáinak korai feltárása

Szakmai szolgáltatások:

- Gyógypedagógiai tanácsadás

Tartalma:

A sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztésében szak-pedagógiai segítség kérése Fejlesztési terv

- Nevelési tanácsadás

Tartalma:

A helyszíni csoportos vizsgálat kérése (családok utaztatásának elkerülése)

Értesítés kérése a vizsgálat időpontjáról (a vizsgálaton való részvétel segítése)

A tanulási képességeket vizsgáló szakértői és rehabilitációs bizottság elé utalás, soron kívüli vizsgálat kérése

Logopédiai ellátás

Cél:

- Esélyteremtés, a hátrányos helyzetű gyermekek felzárkóztatása

Feladat:

- Beóvodázás megvalósítása, a rendszeres óvodába járás segítése
- Mentálhigiéniai hátrányok csökkentése, erős szokás- és szabályrendszerrel
- Szociális segítségnyújtás lehetőségeinek keresése (adományok, hiányzó felszerelések biztosítása)
- A szülők meggyőzése

12.3.6 Óvoda–iskola átmenet támogatása

- Cél:** - A sikeres iskolai beilleszkedéshez szükséges testi, szociális, értelmi érettség kialakítása
- Az iskolai életmódra és életpálya-építésre való felkészítés

Feladat:

- Az iskolaérettség elérését támogató pedagógiai munka
- Az iskolaválasztás támogatása
- Az iskolával való kapcsolat fenntartása
- Az óvoda–iskola átmenetet segítő tevékenységek, ráhangolás
- Az együttműködés tartalma: /volt gyermekeink látogatása az iskolában, óvodások látogatása – elsősök látogatása, májusban iskolai órák látogatása, közös papírgyűjtés szervezése, iskolás játék szervezése, stb.)

12.3.7. Szülőkkal való kapcsolat, együttműködés

A szociálisan hátrányos helyzetű családok gyermekei fejlődésükben elmaradnak kedvezőbb helyzetű társaikhoz képest. Az elmaradás oka a gyermeki fejlődés nem megfelelő ösztönözése, a szülők korlátozott erőforrásai, a megélhetési nehézségek okozta terheltség és az otthoni környezet hiányosságai. Tudatos óvodai pedagógiai munkára van szükség ahhoz, hogy a hátrányokat az óvodai nevelés csökkenteni tudja. Nemzetközi tapasztalatok azt mutatják, hogy a hátrányos helyzetből származó lemaradások – szakszerű, a gyermek társadalmi helyzetére érzékeny pedagógiai szemlélettel és módszerekkel, a szülőket partnerré téve, velük együttműködve – sikeresen ellensúlyozhatóak. A szülőkkal való együttműködés az otthon és az óvoda világának

találkozásával, szülők és nevelők közötti kölcsönös tisztelet alapján valósítható meg, melyben az óvodapedagógusoknak kiemelt szerepük és felelősségük van.

Cél: Együttműködő partneri kapcsolat épül ki a szülői házzal annak érdekében, hogy a gyermekek sokoldalú fejlesztése, szociális kompenzációja sikeresen megvalósuljon

Feladat:

- Személyes kapcsolat kialakítása minden szülővel
- A gyermekek egyénre szabott beszoktatásának biztosítása
- Rendszeres tájékoztatás a gyermekek fejlődéséről, az egyéni fejlesztési napló bejegyzéseinek megbeszélése, a gyerekek alkotásainak megmutatása, elemzése, a szülők részvételi lehetőségének biztosítása a foglalkozásokon
- Egyéni beszélgetések, gyermekneveléssel kapcsolatos nézetek kicserélése, a család szokásainak, értékrendjének megismerése, megértése, a család erőforrásainak feltárása
- Szülői közösségek kialakítása, rendezvények szervezése, például karácsony, farsang, környezetvédelmi napok stb.
- Partnerközpontú működés, szülői igények kiszolgálása

Együttműködés tartalma: szülői programok biztosítása, nyíltnapok, beszélgetések, előadások, fórumok , stb

12.3.8. Intézményi önértékelés, eredményesség

Intézményi önértékelés készítése. Minden nevelési év végén értékeljük az elvégzett munkát.

Eredményesség: beóvodázási arány növelése, hiányzás csökkenése

12.4. A fejlődés várható eredményei óvodáskor végére

- a pedagógiai munka hatékonysága nő a hátránykompenzáció hatására
- egységes nevelési gyakorlat, szemlélet alakul
- a korai beóvodázás nő, a lemorzsolódás csökken
- az óvoda–iskola átmenet nehézségei csökkennek, zökkenőmentesebbé válik az iskolai beilleszkedés
- az eltérő háttérből érkező gyermekek tanulási kultúrához való attitűdje pozitívan változik

13. AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉG FORMÁI

13.1. Játék

A játék a kisgyermekkor legfejlesztőbb tevékenysége, így az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze. A játék a kisgyermek elemi pszichikus szükséglete, melynek mindennap visszatérő módon és hosszan tartóan ki kell elégülnie. A kisgyermek a külvilágból és saját belső világából származó tagolatlan benyomásait játékban tagolja. Így válik a játék kiemelt jelentőségűvé, tájékozódó, kreativitásukat fejlesztő és erősítő, élményt adó tevékenységgé.

A kisgyermek első valódi játszótársa a családban és az óvodában a felnőtt – a szülő és az óvodapedagógus. Utánozható mintát ad a játéktevékenységre, majd amikor a szabad játéktevékenység már kialakult, bevonható társ marad, illetve segítő, kezdeményező lesz, ha a játékfolyamat elakad. A felnőtt jelenléte teszi lehetővé a gyermekek közötti játékkapcsolatok kialakulását.

A játék sokoldalúan fejleszti a gyermeket, közben felfedezi, ismeri meg környezetét, ismeri fel önmaga lehetőségeit és korlátait. E tevékenység közben jönnek létre gondolkodási

tevékenységének első formái, fejlődik emlékezete, megfigyelőképessége, fantáziája, gazdagodik érzelmvilága, erősödik akarata, kitartása, alakul szabálytudata.

Az érzelmi-akarati élet tulajdonságainak, a társas kapcsolatok alakulásának, a társas szükségletek kielégítésének legfontosabb formája a játék. Fejlődik a gyermek érzékelése, észlelése, képzelte, gondolkodása, kreativitása. A játékba ágyazódik a mozgás, a testséma, a percepció fejlesztése és az én megismerése.

A játékhoz megfelelő helyre és egyszerű, alakítható, a gyermek fantáziáját segítő anyagokra, játékszerekre van szükség. Az óvoda és az óvodapedagógus feladata a megfelelő hely és idő, eszközök és élményszerzési lehetőségek biztosítása a különböző játékformákhoz. A játék folyamatában az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja az indirekt irányítás felelősségét. Az óvodában biztosítani kell a játék túlsúlyának érvényesülését. A játék kiemelt jelentőségének meg kell mutatkoznia az óvoda napirendjében és időbeosztásában is.

13.1.1. A játék célja

- Kreativitást fejlesztő és erősítő, élményt adó örömteli játékban megélt tapasztalatok birtokában gazdagodnak a gyermek szabad önkifejezési formái.
- A mozgásos, értelmi, szociális tapasztalatok többszöri átélése segíti
 - a gyermek egyéni vágyainak, kreatív ötleteinek szabad kipróbálását, kibontakoztatását,
 - közben formálódik társas viselkedése, magatartása.

13.1.2. Az óvodapedagógus feladatai

- A szabad játék elsődlegességének biztosítása a szülőkkel, pedagógus és nem pedagógus kollégákkal való együttműködésben, a tevékenységek közötti harmonikus arányok megteremtése.
- Ingergazdag, kíváncsiságot keltő, mobilizálható játéktér, környezet kialakítása, a játékok elérhető helyen történő elhelyezése
- A szülőföldhöz való kötődés alapjaként, szűkebb és tágabb környezetükből szerzett ismeretek, egyéni és közös élmények, tapasztalatok feldolgozásának biztosítása
- Az eltérő életkoronként megjelenő, a különböző kultúrákban előforduló játékfajták és azok tartalmának, eszközeinek változtatása, minőségének gazdagítása, a gyermekek egyéni fejlettségének figyelembe vétele
- Játékirányítást segítő (szabad, irányított játék) pedagógiai, pszichológia szakértelem, módszertani kultúra gazdagítása.
- A játék folyamatában az óvodapedagógus tudatos jelenlétével az indirekt irányítás biztosítása a gyermekek optimális személyiségfejlődésének biztosítása érdekében.
- A játék közbeni normák közvetítésével az iskolai beilleszkedéshez szükséges lelki, szociális érettség közvetett segítése.
- Tudatosan megengedő, támogató biztonságot adó jelenléttel, nyugodt légkör megteremtésével és a játék közösen elfogadott normáinak indirekt képviselésével a beszédkedv, a közlésvágy motiválása.
- A szabad játék és játszótárs biztosítása, játéktámogató magatartással, reflektív attitűddel (differenciált reagálás, egyéni bánásmód megvalósítása) a szülők szemléletformálása
- Szociális hátrányok enyhítése játékadományokkal

13.1.3. A játék tartalma

A fejlesztési feladatainkat meghatározzák:

- A korosztály általános pszichikai sajátosságai: Fontos a gyermekek mozgásfejlettségének (manuális képességének), észlelésének, érzelmi, akaratú életének, gondolkodási jellemzőinek ismerete.
- Az egyéni fejlettség és érdeklődés: Fontos tudni, hogy a gyermek a fenti területen milyen szinten áll, hiszen a fejlesztő munka ennek ismeretében tervezhető meg.
- A csoport összetétele: Információkat kell szerezni a gyermek szociális háttéréről, (környezet, élmény, ismeret). Meghatározó a nemek aránya.

A nevelési gyakorlatban kétféle játékot különböztetünk meg:

- A gyermekek szabad játékát, melyhez az óvónő (közvetett) módon kapcsolódik.
- Az óvónő által kezdeményezett (irányított játék) nevelési célzatú, tanulási tartalmat, hordozó játéktevékenységet, melyben a gyermekek önkéntes alapon vehetnek részt.

Különböző játékfajták

Nevelési gyakorlatunkban valamennyi játékfajta jelen van: gyakorló, konstruáló játék, szimbolikus és szerepjáték (barkácsolás, bábozás, dramatizálás), szabályjáték. A játékfajták a játék tartalmához, valamint a gyermekek életkori és egyéni sajátosságaihoz igazodnak. A játék korcsoporton belüli fejlődése lineáris, a korcsoportonkénti egymásra épültség szempontjából a koncentrikusság figyelhető meg. A játék pedagógiai-pszichológiai ismerete szükséges ahhoz, hogy a gyermek önkéntessége és a tudatos nevelői hatás érvényesüljön. Ismernünk kell, hogy a gyermek milyen fajta játékot játszik, milyen szinten áll, s milyen szerepet tölt be játék közben. Az óvónő nevelési célzattal kezdeményezett játéktevékenységét gazdagítják a drámajáték típusai, melyek megjelennek a különböző játékfajtákban, és ezek beépülnek a gyermeki játékba.

A játékhoz szükséges feltételek biztosítása: nyugodt légkör, idő, megfelelő hely, eszközök, élmények és tapasztalatok, irányítás.

Nyugodt légkör: Nemcsak a játéknak, hanem az egész óvodai életnek elengedhetetlen feltétele. Ennek érdekében nagyon fontos kiscsoporttól kezdve az alapvető szokás- és normarendszer kialakítása, a megfelelő csoportlégkör biztosítása elfogadó, segítő, támogató attitűddel, differenciát módszerekkel, szemlélettel.

Idő: A napirendben erre kell a legtöbb időt biztosítani. Fontos, hogy elmélyülten játszassanak, tevékenykedhessenek, legyen idejük elképzeléseik megvalósítására. A nap folyamán a délelőtti és délutáni játéknak egyenértékűnek kell lenni.

Megfelelő hely : A megfelelő hely biztosítása a csoportszobában, a hozzátartozó helyiségek szinterein, a fejlesztőszobában, tornateremben, a teraszon és az udvaron egyaránt fontos. A csoport kialakításánál figyelembe vesszük az életkort, a csoport összetételét és az egyéni igényeket is. A csoportszobában nagyobb teret biztosítunk a mozgást igénylő játékoknak. Több lehetőséget adunk, kis pihenő- és „búvóhelyek” létrehozásához. Biztosítjuk a játékhelyek lehetőség szerinti változtatását és a játékhelyek több napon át való használatát.

A fejlesztőszobában is biztosítjuk a szabad mozgás, játék lehetőségét.

A tornatermünket nemcsak a testnevelés foglalkozáson, hanem naponta tetszés szerint igénybe vehetik a gyermekek. A tornaszereket saját ötleteik alapján az óvónő segítségével használhatják, mozgástapasztalatokat szerezhetnek.

Tágas udvarunkon nagyobb a hely a mozgásos játékhöz, de itt is fontos, hogy széleskörű tevékenységre legyen lehetőség (barkácsolás, ábrázoló tevékenység, szerepjátékok, népi játékok, pancsolás).

Az évszakok által nyújtott udvari játéklehetőségek mellett lehetőséget biztosítunk a téli időszakban is a benti játékok folytatására (például babák, plüss állatok kivitelének lehetősége, építés, labdázás, focizás).

Programunk az udvar által kínált lehetőségre is alapozza a gyermekek játékmozgás tevékenységét. Valamennyi korosztály részére a játék nyugodt feltételeit teremtjük meg.

Eszközök : A megfelelő, készen vett játékeszközök biztosítása mellett, az óvoda által a játékhöz adott többlet meghatározó elemei a közösen készített eszközök, a sokféleképpen felhasználható anyagok, szerszámok, a különböző családi kultúrák pozitív elemeire emlékeztető tárgyak, valamint a megismert egyéni élményekhez kapcsolódó eszközök, melyeket munkadélutánok szervezésével tudatosan tervezünk. A hátrányos helyzetű gyermekek számára a megunt játékok összegyűjtését és ajándékozását kezdeményezzük ünnepek előtt.

Szimbolikus és szerepjáték eszközei: szobai és konyhai kellékek, különböző foglalkozások eljátszásának szimbólumai (orvos, szerelő, postás, fodrász, tanító, rendőr, tűzoltó, fotós, mentős, építőmunkás, számítógépes stb).

Konstruáló játékok eszközei: különböző kockák, kirakó és összerakó játékok, közlekedési eszközök, terepasztalok, állatok, a természetes környezet felépítését inspiráló eszközök. Rajzolás, festés, gyurmázás, kézimunka, barkácsolás eszköztára: szerszámokkal, inspiráló anyagokkal.

Kísérletező hely eszközei: természetes anyagok, felszerelések, gyermekenciklopédiák, földgömb, nagyító, mágnes.

Kincsesláda: különböző érdekes tárgyak az éppen aktuális játékokhoz – takarók, szép anyagok, barkácsolás kellékei.

Énekes játékok eszközei: ritmus hangszerek, a népi játékok kellékei, képek az ismert játékokról, gyermekek által készített hangszerek.

Mesesarok eszközei: könyvek, bábok, dramatizáló eszközök, jelmezek, párnák. Fejlesztőmunkánk lényeges eleme a játékeszközök tudatos kiválasztása, biztosítása. A gyermek általános és egyéni fejlettségén túl, fontos tudnunk a különböző játékeszközök fejlesztő hatását is. A részfunkciók fejlesztése szempontjából óvodánkban megtalálhatóak az alapjátékokon túl:

- vizuomotoros és vizuális játékok
- figyelemfejlesztő játékok
- emlékezeti vagy felismerő játékok
- értelemfejlesztő játékok.

Játékeszközök a mozgásfejlesztés szolgálatában

A nagymozgások fejlesztésére a csoportoknak lehetőség van: a Tini–Kondi, a Body-roll, a Greiswald egy-egy eleme, Rotrikom, valamint célba dobók és egyéb kézi szerek.

Az udvaron is rendelkezésre állnak a fenti eszközök, mozgathatók udvaron elhelyezhetők – szőnyeget leterítve könnyen kialakítható mozgás pálya. Fenti célt szolgálják: a különböző tornapadok, rollerek, kerékpárok, egyensúlylétra csúszda, hinta, szánkó. A mozgásfejlesztéshez az eszközök biztosítása nagyon fontos, de nem elégséges, lényeges még, hogy a gyermekeknek sok mozgásos játékot, sok sportjátékot, versenyjátékot, népi játékot szervezzünk. A jövőben az udvari játékok bővítése és fejlesztése szükséges.

Szociális játékok eszközei

A csoportszobában és a mosdóban megtalálhatóak a testséma, énkép kialakításához a nagyméretű és közepes tükrök. A szociális kapcsolatok kialakításához fontosnak tartjuk az ehhez szükséges eszköztár folyamatos bővítését, például a babák évszakoknak megfelelő ruháit, az életkor és nemek megkülönböztetésére szolgáló kellékeket (kalap, kendő, szemüveg).

Fontos szerepe van a játékban a funkció nélküli eszközöknek, amit közösen gyűjtenek (a kincses ládába helyezzük), s amelyeket kreatív ötleteiknek megfelelően használnak fel. A játékeszközök tartóssága, esztétikája, mennyisége fontos kritérium. A játékeszközök megválasztásában és beszerzésében tükröződik az igényesség (természetes anyagok, korszerűség, találékonyság).

Élmények, tapasztalatok : A játék egyik fontos eleme a tapasztalatszerzés és élményszerzés. Az óvónő tegeye lehetővé, hogy a családban, az óvodában és a tágabb természeti, társadalmi környezetben szerzett tapasztalatokat a gyermek újra és újra átélje, ezért fontos a spontán élmények mellett témához kapcsolódó közös élményszerzési lehetőségek megteremtése, tervezése (például vásároljunk boltban, piacon, látogassunk postára, fodrászhoz). A közös élményszerzés alkalmait minden nevelési évben az óvodai csoportnaplóban tervezzük, tartalmával segítve a nevelési feladat megvalósulását.

Irányítás: A tudatos jelenlét és az indirekt játékirányítás a játékfeltételek megteremtésének korszerű játépedagógiai megközelítési irányát mutatja meg számunkra. Az óvodapedagógus a játék kibontakoztatása, és nem a játék fejlesztése céljából hat a játékra.

Fontos, hogy olyan közvetett segítséget és mintát adjunk a gyermekeknek, amiben megerősítést és támaszt kapnak, önálló véleményalkotási-döntési képességeik fejlődnek. Kövessük mindig figyelemmel a gyermekek játékát, hangulatát, érzelmeit. Az irányításban beavatkozásunk terjedjen ki a gyermek sokirányú megfigyelésére, a megoldási lehetőségek felállítására, választhatóságára, a testi épségének megőrzésére, konfliktusos helyzet kivédésére felnőtt segítsége nélkül, valamint a gyermek ismereteire alapozott tervszerű kezdeményezésekre. Az óvónő játékaival adjon mintát a játékok helyes használatára és a játékok elrakására. A játéktevékenység irányításában, fejlesztésében fontos szempont:

- élmény szerepe az óvoda szűkebb és tágabb környezetében,
- sokszínű tevékenykedtetési lehetőség biztosítása,
- játszótársválasztás biztosítása,
- a feltételek biztosítása életkori és egyéni sajátosságok figyelembevételével,
- a játék önkéntességének maximális figyelembe vétele
- az óvónő, mint modell szerepe: tolerancia, a különbözőség elfogadása

Korosztályonként előforduló játékfajták:

a) Gyakorló játék (a (2,5-)-3-4 éves korosztályra jellemző leginkább)

- Mozgásos gyakorló játék (mászás, bújás, forgás, ugrás...)
- Manipulációs gyakorló játék (építőelemek rakosgatása, tépés, homok kevergetése, kukoricamorzsolás, autók húzogatása, tologatás...)
- Verbális gyakorló játék (ölbeli játékok, halandzsza szöveg, göcögtetők, egy-egy szótag ismétlése, szófordulatok mondogatása)

b) Konstruáló játék

A gyermekek ismerkednek az építés, összerakás technikájával, az alkotás örömeivel.

c) Szimbolikus és szerepjáték

Színlelő-, szerep-, fantázia játék, bábozás, dramatizálás, alkotójáték, barkácsolás.

A szimbolikus és szerepjátékban a gyermekek a részfunkciók gyakorlása által elsajátított, konkrét mozgásos, képi és szimbolikus elemeket jelenítik meg.

Ez a játékfajta tükrözi a gyermek egész személyiségét, eddigi tapasztalatait, ismereteit, elképzeléseit, érzelmeit. A gyermek a szociális tanulással a felnőtt mintáról sajátítja el, tanulja meg az erkölcsi értékek és társadalmi együttélés szabályait.

A játék folyamatában az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja a közösségi élet, a játék szabályainak, normáinak gyerekekkel és szülőkkel közös formálását, a gyermeki véleménynyilvánítás és döntőképeség erősítését (épületen belüli és az udvari játék folyamatosan fejlesztett szabályai – ezekre utaló jelzések), különös tekintettel a konfliktushelyzetek megoldási lehetőségeire.

Gyakorolja a társakkal való együttműködést, átéli az alá- és fölérendeltségi viszonyokat, újraalkotva, kreatívan átél egy-egy eseményt. Fejlődik képzelete, szervezőképessége, empátiája, alkalmazkodóképessége, és kommunikációs képessége.

Az alkotójátékokban a fejlesztési lehetőségek széles skálája van jelen, amelyek mindig attól függenek, hogy a gyermekek milyen témájú, tartalmú játékot játszanak. Kiemelten a verbális fejlesztésnek van szerepe, hiszen a gyermekek játék közben kommunikálnak, kijelentő, kérdő, felkiáltó, óhajtó mondatokat fogalmaznak meg.

A játék igényéből indul ki a barkácsolás, amelyhez folyamatosan gyűjtjük az eszközöket, amelyeket elérhető helyen tárolunk. Fontos, hogy a barkácsolás a játékfajta természetes kiegészítőjeként jelenjen meg, ne legyen öncélú. Barkácsolás közben nagyon sok technikát (vágás, tépés, ragasztás, szögelés, fonás, hajtogatás), munkaformát ismernek meg a gyermekek. Munka közben átlik az alkotás öröme, fejlődik problémamegoldó gondolkodásuk, alakul társas kapcsolatuk, gyakorolhatják a társas együttlét, viselkedés szabályait.

A gyermek belső világának egyik legkifejezőbb eszköze a bábjáték. Játék közben feleleveníti tapasztalatait, elképzeléseit, esztétikai és szociális élményeit, miközben szabadon kibontakozhat. A gyermek bábozása jelentős a beszéd megindulásában, a beszédkezdés, a beszédtechnika fejlődésében.

Csoportjainkban életkoruknak megfelelően, elérhető helyen állnak rendelkezésre a bábjáték eszközei. Csoportonként, munkadélutánon szülői segítséggel, mesetémákhoz illeszkedő bábok díszletek készülnek, melyek segítségével bővül eszköztárunk, a szülőkkel közös tevékenység közben a játékkultúra emelkedik.

A bábjáték forrása: - az óvodapedagógus játéka,
- óvodapedagógus–gyermek bábjátéka
- a gyermekek bábjátéka,
- a gyermekek bábkészítése és a bábok felhasználása.

A (2,5-)3-4 éveseknél a beszoktatás időszakában ismertessük és szeretessük meg az ujjbábót, a fakanálbábót és a síkbábót.

Az 5-7 évesek az óvónővel közösen, de önállóan is báboznak kesztyűbábbal: az egyszerű marionett bábbal, melyet a barkácsolás során készítenek.

Személyiségfejlesztő hatása hat :

- a társas kapcsolatok alakulására,
- az önmegvalósításra,
- alkalmazkodni tudásra,
- élmények, tapasztalatok felidézésére,
- a kommunikáció, kreativitás fejlődésére.

A gyermekek saját vagy irodalmi élményeiket dramatizálás során, kötetlen módon játsszák el, amely mozgásos cselekvésen, esztétikai látványon és beszéden alapszik.

A dramatizálás személyiségfejlesztő hatása:

a felelevenített élmények kapcsán fejlődik emlékezetük, szervezőképességük, kommunikációjuk, alkalmazkodóképességük, önértékelésük, önismeretük.

d) Szabályjáték

Ennél a játékfajtnál a legfontosabb a gyermekek és a felnőttek által megfogalmazott szabályokhoz való igazodás igénye. Játék közben a gyermek érzelmeit tanul, tanulja indulatainak fékezését, a siker- és kudarctűrést, felelősségtudata, feladattudata fejlődik.

Mozgásos szabályjátékok

Szabadidőben, testnevelés foglalkozáson, mindennapi testnevelés keretében alkalmazzuk. Ide tartoznak a bújócskák, körjátékok, szembekezdés, labdajátékok, futójátékok, sorversenyek, célba dobások, kosárlabda játékok, váltóversenyek, fogócskák, népi gyermekjátékok.

Értelemfejlesztő játékok

Amit a gyermekek egyénileg, vagy mikrocsoportban, óvónővel, vagy egyedül játszhatnak. Például: társasjátékok, dominók, kártyák, logikai játékok, puzzle játékok, LEGO-k, memóriajátékok, barkochba, formakirakó, anyanyelvi és kommunikációs játékok.

13.1.4. A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére

A gyermekek képesek több napon keresztül egyazon játéktémát folytatni, azt együttesen szervezni.

Játékukban dominánsan jelentkezik a szimbolikus és a szerepjáték, melyben a gyermekek képzelete, szervezőképessége, alkalmazkodóképessége, empátiás készsége és kommunikációs képessége fejlődhet.

Szabályjátékokat önállóan szerveznek, képesek az együttműködésre, alkalmazkodnak a szabályokhoz

Építőmunkáikban, konstruáló tevékenységükben tükröződik a kreativitás

Ismert meséket dramatizálnak, báboznak

Viselkedési kultúrájukban megjelenik az udvarias kifejezések használata

13.2. Verselés, mesélés

A mese, a vers ősi forrása az anyanyelvnek, a régi értékeket, hagyományokat közvetíti a gyermekeknek a maga sajátos szóhasználatával, stílusával a népi, klasszikus és kortárs írói eszközök gazdagságával.

Az óvodában a 3–7 éves gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodóan a népi – népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi –, a klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek egyaránt helye van.

A mese a gyermek érzelmi-értelmi és erkölcsi fejlesztésének egyik legfőbb segítője. Visszaigazolja a gyermek szorongásait, s egyben feloldást és megoldást is kínál. A mesélővel való személyes kapcsolatban a gyermek érzelmi biztonságban érzi magát, közben belső képi világot jelenít meg. A belső képalakítás folyamata az élményfeldolgozás egyik legfontosabb formája. A mindennapos mesélés, mondókázás, verselés a kisgyermek mentális higiéniájának elmaradhatatlan eleme.

13.2.1. A verselés, mesélés célja

Életkori és egyéni sajátosságok szintjén alakul:

- a gyermekek mesék, versek iránti érdeklődése,
- megalapozódik az irodalomszeretet.

A nyelv szépségének, kifejezőerejének megismertetése által fejlődik

- a helyes nyelvhasználat, a gyermekek saját vers- és mesealkotása,
- és a biztonságos önkifejezés.

13.2.2. Az óvodapedagógus feladatai

- Oldott, derűs légkör teremtése, amelyben a gyermekek természetes közlési vágya, a meglévő ismereteinek különféle élethelyzetben való gyakorlása fejlődik és fejleszthető.
- Életkori sajátosságokhoz igazodó anyanyelvi és mozgásos játékok beépítése a mindennapi tevékenységekbe.
- A csoportban dolgozó óvodapedagógusok és a dajka beszédmintájának megteremtése.
- Népi, klasszikus, kortárs, esztétikai élmények közvetítése, hagyományok ápolása.
- A mesélés, verselés, mondókázás mindennaposságával az esztétikai, irodalmi fogékonyság megalapozása, anyanyelvünk, szülőföldünk szeretetére nevelés.
- Beszédfejlesztő módszerek változatos alkalmazása, figyelembe véve a gyermeki személyiségvonásokat és szükségleteket (mesereprodukció, drámajáték és dramatizálás, bábjáték, elbeszélés, képolvasás, anyanyelvi játék, beszélgetőkörök, interaktív játékok).
- Megfelelő anyagválasztással, kifejező előadásmóddal, az irodalom nyelvi-stilisztikai eszközeinek kihasználásával a gyermeki beszéd-kommunikáció fejlesztése.
- A gyermeki vers és mesealkotás ábrázolással való kombinálása, fejlődésének elősegítése az önkifejező képesség gazdagítása érdekében.
- A sajátos nevelési igényű gyermekek speciális fejlesztésének szakemberrel történő összehangolása.
- A mesélés szerepének megismertetése a szülők körében, a szülők nevelési szemléletének formálása.
- Szociális hátrányok enyhítésére könyvhöz jutás segítése

A feltételek megteremtése

Az irodalmi nevelés minden nap jelen van az óvodában. Megfelelő hely biztosításával, kezdődik a mese.

13.2.3. A verselés, mesélés tartalma

A mese, vers a gyermek számára a leghatékonyabb tanulási forma, létszükséglet, olyan érzelmi, értelmi és erkölcsi értékeket közvetít, amely megalapozza a gyermek pozitív személyiségjegyeit. Fontos szempont, hogy magas szintű irodalmi élményt nyújtunk a gyermek számára. A művek kiválasztásában érvényesüljön a pedagógiai, pszichológiai, módszertani tudatosság, amelyet segít jól felszerelt könyvtárunk.

A mese-, versmondás lényeges elemeit – metakommunikációs eszközöket (testbeszéd, tekintet) – az óvodapedagógus személyes példáján keresztül sajátítja el és gyakorolja a gyermek.

Alkalmazza a drámajáték elemeit, az ismerkedőjátékokat, a csoportépítő játékokat, amelyek során saját emlékeik, képzeletük alapján élnek át a gyermekek a helyzeteket, szituációkat.

Követelmény, hogy az óvónő – mese-vers tevékenység során – emlékezetből meséljen, verseljen (kivételet képeznek a folytatásos történetek, például alvás előtt). Olyan feltételeket teremtsünk, hogy a mese-vers tevékenységben minden gyermek részt vegyen. Vegyes csoportban dolgozunk, ennek ellenére ügyelünk arra, hogy a korosztályok tapasztalják a számukra fontos meséket mondókákat.

MESE-VERS TARTALMA			
	3-4-évesek	4-5 éves korban	6-7éves korban
Népi Mondókák	(10-12) altatók, hintáztatók, ujjkiszámolók, hőcögtetők, simogatók stb.	(4-5) környezetről, időjárásról, az évszakok megfigyeléséről, természeti jelenségekről, tárgyokról, állatokról	(4-5) felelgetős, kiszámolós, tréfás mondókák, párválasztók, találós kérdések, közmondások
Versek	(3-4) rövid versek állatokról, természetről, ritmikus mozdulatokkal kísérvé	(6-7) kiolvasók vidám, groteszk, humoros témái: évszakváltás, természet szépségei	(15-20) gyermekek élményeihez kapcsolódó versek, ünnepek, hagyományok, jeles napok
Mese	(10-14) rögtönzött történetek, láncmesék	(10-15) állatmesék, népmesék, kortárs, klasszikus és a cigány etnikai kultúrából mesék, párbeszédes és	(15-20) népköltészet, kortárs, klasszikus és etnikai mesék, tündérmesék, tréfás verses, mű mesék,

Elbeszélő történetek		folytatásos mesék, elbeszélő történetek, önálló mesebefejezés, önálló mesekitalálás	
Dramatizálás	Állatok hangjának, mozgásának utánzása	Állatmesék párbeszédeinek eljátszása, kedvelt epizódok feldolgozása	Hosszabb történetek, saját készítésű díszletek felhasználásával, szerepek önálló elosztásával. Drámajáték alkalmazása.
Bábozás	Az óvónő bábjátéka, ujjbáb használata	Az óvónő bábjátéka, síkbábok önálló használata	Önállóan bábozzanak, saját készítésű bábokat is használnak, szívesen bábozzanak kiscsoportosoknak, (zsákbábok, kesztyűbábok)

13.2.4 A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére

Önállóan mondanak rövidebb-hosszabb verseket, rigmusokat.

Megjegyeznek 10-14 mondókát, 6-8 verset és 10-15 mesét.

Szívesen mesélnek, báboznak, dramatizálnak a maguk és társaik szórakoztatására.

Képesek saját vers- és mesealkotásra, összefüggő mese, történet kitalálására, annak mozgásos megjelenítésére, kifejezésére.

Elkezdett történeteket fantáziájuk segítségével folytatni tudnak.

A metakommunikációs jelzéseket használják, a környezetükben élő személyekkel jól kommunikálnak.

Szívesen nézegetnek könyveket, vigyáznak az épségükre.

A térbeli irányokat, viszonyokat, illetve verbális kifejezéseket helyesen használják.

A nemzeti kultúrkincsből ismernek verseket és meséket.

A szülők részt vesznek mesék közös feldolgozásában.

Visszajelzésekből értesülünk, hogy gyakoribbá válik a szülők otthoni mesemondása

13.3. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

13.3.1. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc célja

Az örömet adó ölbeli játékok, népi gyermekdalok, énekes játékok, a kortárs művészeti alkotások által alakul: - a zene iránti érdeklődés,

- formálódik a zenei ízlés, esztétikai fogékonyság.

13.3.2. Az óvodapedagógus feladatai

Megfelelő légkör kialakításával az érzelmi motiváltság biztosítása.

A gyermekek minél több olyan zenei élményhez juttatása, amely megalapozza zenei anyanyelvüket, fejleszti gondolkodásukat és kommunikációs képességeiket.

A gyermekek zenei képességének (hallásának, ritmusérzékének, zenei emlékezetének, harmonikus, szép mozgásának), kreativitásának fejlesztése, énekes népi játékok az igényesen válogatott kortárs művészeti alkotások segítségével.

A zenei képességfejlesztéssel párhuzamosan örömteli, érzelemgazdag, szép, tiszta éneklésre szoktatás, az egyéni megszólalás bátorítása természetes játékhelyzetekben (felelgetős énekes játékok).

Az énekes játékok eszközeivel különböző grammatikai megoldások, választékos kifejezések, párbeszéd, dramatizálás gyakorlása.

Az önkifejezés újabb lehetőségének felkínálása a zenei improvizációra való ösztönzés (mozgás rögtönzése zenére, dallam-, ritmusvariációk kitalálása).

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek sajátos nevelési igénye szerinti zenei nevelés speciális szakember és programok segítségével (például szenzomotoros integráció).

13.3.3. Az ének, zene, énekes játék, gyermektánc tartalma

A zenei nevelés programja minden csoportban az életkori és egyéni sajátosságok figyelembevételével tervezett tevékenység. A zenei anyag feldolgozása Kodály Zoltán irányelvei és Forrai Katalin szakmai útmutatása alapján történik.

A program zenei anyagát hangsúlyosan alkotják:

népi mondókák, ölbeli játékok

pentaton hangkészletű, 6 hangterjedelmű népi dalos játékok

a zenei átélést segítő, kreatív mozgások

hangulatokat, érzelmeket közvetítő zenehallgatás, dalanyag

a készségfejlesztés zenei elemei

hangszeres előadások

A zenei anyag kiválasztása, tervezése az évszak és az ünnepkör figyelembevételével történik. A zene, mint az önkifejezés egyik eszköze állandóan jelen van a nap folyamán, melynek során nagy gondot fordítunk az élő befogadó zenei tevékenységre, sokszori gyakorlására, s az ehhez kapcsolódó, szép, esztétikus mozgásra.

Az ölbeli játékok helye szerepe a beilleszkedési időszakban jelentős és a mindennapokban a gyermekek közösségi nevelésében fontos szerepet tölt be.

Játék közben is adódik lehetőség zenei élményszerzésre, így például dúdolgatásra, énekelgetésre, amely oldott, derűs légkörben, a gyermekek önkéntes érdeklődésére és részvételére épül.

Fontos szempontnak tekintjük az óvónő pozitív mintaadását, a helyes artikulációt és a tiszta éneklést.

Zenei élményeket szereznek a gyermekek:

Spontán játék közben, óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenység által:

3-4 éves korban a tanulás szervezeti formája tervszerű, kötetlen foglalkozás, hetente 1 alkalommal. A kezdeményezések kapcsán mindvégig törekszünk a gyermek érdeklődésének felkeltésére és fenntartására. Lehetőséget teremtünk egyszerű táncos lépések gyakorlására, mint például körben járás, ringatózások, rugózások, melyek a gyermekek harmonikus mozgását segítik elő.

5-7 éves korban a szép, tiszta éneklésre és a harmonikus mozgásra helyezzük a hangsúlyt. Ebben a korban már képesek az önállóságra, ezért nem szükséges, hogy az óvónő végig együtt énekeljen velük. A mozgással kísért egyöntetű, szép, tiszta előadás megvalósítása tudatos cselekedtetésre épül (testtartás, tekintet, hangsúly, hanglejtés, ritmus).

Éneklés közben a beszédszervek koordinált mozgásának fejlesztésére, a hangzók helyes formálásának gyakorlására, beszédtechnika fejlesztésére, fogalomalkotásra, szókincsbővítésre, a beszédhibák javítására is lehetőség nyílik.

A tevékenységszervezés mikrocsoportos formában történik.

Az óvodánkban alkalmazott zenei eszköztár:

különböző méretű dobok, zörgő dobok,
 különböző méretű cintányérok, háromszögek,
 ritmus hangszerek, csengősor, xilofon, metallofon, furulya,
 saját készítésű hangszerek (termések, pengettyű, nádi hegedű...),
 audiovizuális eszközök (lemezjátszó, kazetta, videó, TV-kamera),
 szakmai könyvek, az énekes, dalos játékokhoz felhasznált eszközök,
 saját, a csoportra jellemző egyéb énekes kelléktár.

Fejlesztési tartalom	3-4 éves korban	4-5 éves korban	5-6-7 éves korban
Éneklési készség - mondóka - énekes játék	5-7 mondóka 10-12 dal, dalos játék (3-4 sz-m), (1-2 l-sz-m), (2-3 m-r-d), b. sz-m-r-d), (1 d-l-sz)	4-6 mondóka 12-15 dal, dalos játék 2-3 műdal (2-3 sz-m), (2-3 l-sz-m), (1-2 sz-m-d) (2-3 m-r-d), (2-3 sz-m-r-d) (1 m-r-d-l) (1-2 d-l-sz)	4-7 mondóka 20-25 dal, dalos játék 3-4 műdal (2 sz-m), (2 l-sz-m), (1-2 m-r-d) (2-4 sz-m-r-d), (6-8 l-sz-m-r-d) (2 m-r-d-l) (2 r-d-l-sz) (2 m-r-d-l-sz)

népi, kortárs, klasszikus népi, kortárs, klasszikus mű előadása
népi, kortárs, klasszikus

<p>Az óvónő segítségével egyszerre, csoportosan, kb. azonos hangmagasságban énekelnek.</p>	<p>Az óvónő indításával, önállóan, tisztán, együtt, jó szövegkiejtéssel énekelnek.</p>		<p>Önálló indítással, csoportosan és egyénileg, helyes kezdő magasságban és tempóval énekelnek.</p>
<p>Hallásfejlesztés - magas-mély - halk-hangos - zenei emlékezet: dallamfelismerés - motívum, visszhang - hangszínek megfigyelése</p>	<p>Érzékeltetése guggolással, lábujjhegyre állással, beszéden keresztül. Szemmel követése térben Halk-hangos felismerése beszéden, mondókán, éneken, zörejen keresztül (környezet hangjai) – Egyszerű dallamok visszaéneklése -- Élesen eltérő zörejek (környezet, fém, fa, üveg eszközök és ütőhangszer hangjai)</p>	<p>Érzékeltetése térben, a megnevezett testrésszel, mondókán, dalon keresztül. Változó kezdő magasság átvétele Halk-hangos közötti különbség felismerése, mondókával, énekkel, járás és tapsolás gyakorlásával. Dalok felismerése szöveg nélkül, dúdolásról és hangszerről. Motívumok váltva, halkan-hangosan. Egyszerű dallamfordulatok visszaéneklése (szövegre dallam, dallamra, mozgás. Finomabb zörejek (egymás hangjai, természet zörejei)</p>	<p>Dallamív rajzolás kézzel, ujjakkal, lábfejjel, mellkas előtt, fej fölött. Mondókán, dalon, párbeszéden keresztül. Magas-mély térbeli mutatása Halkabb és hangosabb éneklés összekapcsolása, tempóváltoztatással. (halk-hangos, gyors-lassú kombináció) Dalok felismerése kezdő, vagy belső motívumról. Rövidebb és hosszabb egységekkel, folyamatos tempóban. Dallamok kitalálása, énekes beszélgetés, kérdés-felelet Beszédhangszín és hangsúly változtatásával a mondóka értelmének változtatása. Motívum visszaéneklés csoportosan és egyénenként (improvizáció). Kérdés-felelet játék. Sokféle zörej, zenei hang megkülönböztetése (zaj iránya, távolsága) Zenei hang kis eltéréssel (közeledés – távolodás)⁶⁸</p>

13.3.4 A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére

Ismernek 10-15 mondókát, 20-25 különböző hangkészletű és szöveghosszúságú népi gyermekjátékdalt, néhány alkalmi dalt, mūdalt.

A gyermekek bátran, egyénileg is tudnak mondókázni, énekelni.

Szívesen és örömmel vesznek részt énekes játékokban.

Ismerik a zenei fogalompárok jelentését.

Képesek érzékeltetni az egyenletes lüktetést, a motívumhangsúlyokat és a ritmust különböző mozgásformákkal kifejezni.

Felismerik a tanult dalokat dúdolásról, hangszerjátékról, jellegzetes részletekről.

Próbálkoznak az improvizálással.

Képesek dallambujtatást végezni.

Ismernek egyszerű ritmushangszereket, azokat tudják használni.

Képesek élvezettel, figyelemmel, érdeklődéssel végighallgatni a zenei bemutatásokat.

13.4. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka

Az ember ismereteinek döntő részét vizualitás, látás által nyeri. A vizuális nevelés látásnevelés, képzetek, utánzás, gyakorlás segítségével. A látás sajátos gondolkodás. Az ismeretek, gondolatok lejegyzésének első lehetősége, az ábrázolás a vizuális nyelv egyik formája. A vizuális nevelés az óvodai nevelés egészét áthatja. Óvodásaink számára a szabad rajzolás az egyik legjelentősebb önkifejezési mód, melynek során a gyermek „sémákat”, vagy másképpen szimbólumokat használ. (népiművészeti elemek, szokások, hagyományok, nemzeti szimbólumok), A „sémák” alapformák, amelyek a valóságról szerzett tapasztalatok során folyamatosan gazdagodnak. A papíron nyomot hagyó rajzeszközök (ceruzák, tollak, zsírkréták stb.) a funkció örömeztetését keltik a firkáló gyermekekben. A különböző motívumok szabad kombinálásával jut el a gyermek a formákig, majd a kompozíciók megalkotásáig. Amit a világról tud, ábrázolásában is el tudja mesélni, amit nem tud ábrázolni, azt hozzámeséli.

Az ábrázoló tevékenység célja nem maga a tevékenység során létrejövő bármiféle alkotás vagy annak esztétikai értéke, hanem maga az örömteli cselekvés. A létrejövő „mű” jelzés a gyermek ismereteiről, érzelmi életéről, kezűgyességének fejlettségéről.

Törekszünk a gyermeki alkotások közösségi rendezvényen való bemutatására és a tehetségek bátorítására.

13.4.1. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka célja

Az esztétikai tartalmú élmények által alakul a gyermekek vizuális észlelése, az emlékezete, képzelete, a vizuális gondolkodás.

13.4.2. Az óvodapedagógus feladatai

Az önálló gyermeki alkotó tevékenység feltételeinek megteremtése, örömteli alkotó légkör kialakítása.

Mozgással, cselekedtetéssel, vizuális élmények biztosításával, az észlelő funkciók változatos gyakoroltatásával, párhuzamosan végezhető tevékenységsszervezéssel sokszínű tapasztalatok nyújtása.

A belső képek gazdagítása, a gyermeki ábrázolás ösztönzése, változatos lehetőségek felkínálásával.

Az esztétikai érzékenység, a szép iránti nyitottság, a környezet esztétikai alakítására és a vizuális esztétikai élmények befogadására való fogékonyság megalapozása, fejlesztése a népi motívumok alkalmazásával

A gyermeki élmény és fantázia világának gazdagításával a saját formanyelv, az alkotó, alakító önkifejezés és az önérvényesítő gyermeki tevékenység fejlődésének segítése. Önértékelésre, egymás munkájának megbecsülésére nevelés.

A vizuális tevékenységekhez kapcsolódó verbális és nem verbális megnyilvánulásokkal a spontán beszéd formáinak fejlesztése (például megszólítás, szándéknyilvánítás, kérdés, tudakozódás, különböző mondatfajták használata, aktív és passzív szókincs bővítése, véleménynyilvánítás, döntés, az ábrázoltak szóbeli elmondása, formák, színek magyarázata, a

barkácsoláshoz szükséges eszközök, anyagok megnevezése, kiállítás látogatásához kapcsolódó élmények megbeszélése).

Az ábrázolási tevékenységükben lassan fejlődő, esetleg diszgráfia tüneteit mutató gyermekek egyéni fejlesztése, folyamatos jelzés a szakembereknek.

Szociális hátrányok enyhítése az ábrázolás eszközeinek biztosításával.

Tehetséggondozó műhely működtetése.

Fontos az ábrázoló tevékenység fejlesztésében:

A technikák megismertetése, gyakorlása 3-4 éves korban, bővítése a többi életkorban.

Témánként több technikai megoldás felkínálása, feltételeinek biztosítása a kreativitás fejlesztése és a változatosabb gyakorlás érdekében.

Élményre alapozott, jól kigondolt témaválasztás.

A vizuális nevelés komplex beillesztése a nevelési rendszerbe.

13.4.3. Az ábrázoló tevékenységek szinterein a feltételek megteremtése

Csoportszoba:

Szabadon folyó ábrázoló tevékenységhez:

„Műhelysarok”, elkülönített asztal, polcos szekrény, ahol az ábrázoláshoz szükséges eszközök (festék, ecset, ceruza, színes ceruza, filctoll, gyöngy zsírkréta, agyag, gyurma, papír, olló és más anyagok a gyermekek számára elérhetőek, biztonságos az elhelyezésük. Több térbeli „munkalehetőség”, technikák felajánlási módja.

Dramatikus játékhöz:

Bábok, kosztümök, építők, kirakók, összerakós játékok

Félkész termékek, játékok, anyagok

Díszletek, hátterek

Tervezett ábrázoló tevékenységhez:

Változatos helyszín, anyag és eszköz (dobozokon, fatörzsön, paravánon, táblán, csempén stb.)

Tárolási lehetőség az elkészült munkáknak

Udvar: Állandó helyen asztal, szék, tábla, kréta, s egyéb eszközök biztosítása.

Természet: Élménygyűjtés, növényekből, termésekből alkalmi játékok készítése.

Épített környezet: Házak és udvaruk, valamint azok lakóinak megfigyelése

Múzeum, könyvtár, színház, sportszarnok, bábszínház, stb látogatása

Az ábrázoló tevékenység során a szülők hozzájárulásával változatos, sokféle eszközt biztosítunk a gyermekek számára. Igyekszünk megtanítani az eszközök célszerű használatát. Figyelünk a helyes szokás- és normarendszer (ülés, testtartás, kézmosás stb.) kialakítására. Olyan légkört

teremtünk, amelyben a gyermekek egyéni élményeiket, a közös megfigyeléseket, elképzeléseiket saját elgondolásaik szerint újraalkothatják, ahol megjelenik szűkebb és tágabb környezet megismerésén belül a szülőföldhöz való kötődés. Fejlesztő eljárásunk alapja, hogy önmagához képest fejlődjön, lépjen előre a gyermek. A lehetőségek megteremtésével a gyermeki fejlődés mozgatórugója az önfejlesztés lesz, hiszen a gyermek is arra törekszik, hogy alkotásai egyre jobban hasonlítsanak a valóságra. A segítség módját illetően várjuk ki először, hogy mit alakít ki magától a gyermek, s ne arra gondoljunk, hogy mit kell tudnia a gyermeknek. (E tekintetben szemléletváltás szükséges.)

Az iskolakezdéshez a fentiek mellett fontos, hogy kialakuljon a finommotorikus koordináció, a vizuális észlelés, megfigyelés, emlékezet megfelelő fejlettsége, mely egyaránt szükséges a sikeres iskolai munkához, így a terület fejlesztése szintén a fejlesztő tevékenység fontos eleme.

Fejlesztés területei

Építés

Plasztikai munkák

Képalakítás

13.4.4. A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére

A rajzolás, mintázás, kézimunka kedves örömteli tevékenységgé válik.

Rácsodálkoznak a szép látványra, tudnak gyönyörködni benne, esztétikai véleményt alkotni.

Kézmozgásuk lehetővé teszi az egyre finomabb mozdulatokat kívánó feladatok elvégzését, vizuális észlelésük, megfigyelésük, emlékezetük fejlődik.

Az eszközöket készségszinten kezelik.

Ismerik a különféle ábrázolási technikákat, anyagokat, azokat képesek önállóan megválasztani és alkalmazni, szükség esetén közös feladatokban együttműködni.

Képalkotásukban megjelenik a tér síkba való átfordítása.

Munkáikban tükröződnek a világról szerzett egyre valósabb ismereteik, de elsősorban érzelmi megnyilvánulásaik, kialakul saját formanyelvük.

A gyermekek alkotására jellemző a részletező formagazdagság, a színek változatos használata.

Használják a népi, nemzeti megjelenő díszítő motívumokat.

A kiemelt figyelmet igénylő, tehetséges gyermekek szabad önkifejezése megvalósul.

13.5. Mozgás

A mozgás fejlődését a születéstől a kisgyermekkorig általában figyelemmel kísérik, fontosnak tartják. A járás megtanulása után azonban már kevesebb figyelem irányul erre a területre. Programunkban centrális helyet foglal el a mozgásnevelés, amely a fejlesztés alapjául szolgál. Alapvetőnek tartjuk a mozgásfejlődés folyamatos nyomon követését, megsegítését, regisztrálását. A fejlődést segíteni ugyanis csak a meglévő szinthez igazodva lehet. Miközben mozog a gyermek, tapasztalatokat gyűjt, fejlődik csont- és izomrendszere, alakulnak mozgáskoordinációi, testi képességei, pontosabbak, finomabbak lesznek mozdulatai, észlelési funkciói. Számára, az igazán érthető és feldolgozható információ, amit megtapasztal mozgás és tevékenység útján. A tanulási zavarok kialakulásának megelőzésében kulcsfontosságú a széleskörű mozgásfejlesztés. Programunkban a mozgásfejlesztést igen tágan értelmezzük. Az aktív nagymozgásoktól a finommotoros manipulációig mindent magába foglal, és az egész személyiség fejlődését elősegíti. Kedvezően befolyásolja az értelmi és a szociális képességek alakulását is.

13.5.1. A mozgás célja

A rendszeres mozgás, a természetes mozgáskedv fenntartása, a mozgásigény kielégítése során megalapozódik a mozgás megszeretetésére épülő egészséges életvitel és életmód.

13.5.2. Az óvodapedagógus feladatai

Rendszeres, mindennapi mozgással az egészséges életmódot erősítő tevékenységek biztosítása, az egészséges életvitel kialakítása, a gyermekek egészségének megőrzése, edzése

A játékos mozgás, torna által a mozgásigény kielégítése, felkeltése, mozgáskultúra fejlesztése az egyéni szükségletek és képességek figyelembe vételével

Nevelési feladatok megvalósításához mozgásos tapasztalatok tervezése és mindennapi gyakorlati megvalósítása

A harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése, a mozgástapasztalatok bővítése, a mozgáskészség fejlesztése, mozgásra készítendő biztonságos környezet kialakítása

Játékos mozgásban az értelmi és szociális képességek, társra figyelés fejlesztése

A testi képességek (erő, ügyesség, gyorsaság, állóképesség), a fizikai erőnlét, a koordinációs készségek és a térérzékelés tudatos fejlesztése

Az egyéni lemaradásokat kompenzáló speciális mozgásos játékok közvetítése a hátránnyal küzdő gyermekeknek. (Gyógytestnevelő és fejlesztőpedagógus mikrocsoportos tevékenysége

Biztonságban végezhető mozgásélmény feltételeinek megteremtése, a csoportszobában és az udvaron egyaránt

A szülővel együttműködve, a gyermekek egyéni érdeklődésének, temperamentumának figyelembe vételével differenciált (prevenció, korrekció, tehetséggondozás) mozgáslehetőség biztosítása, illetve közös mozgásos programok szervezése

A mozgás sokoldalú tevékenység, feladatrendszere az egész óvodai életet átszövi. A szabad játék tevékenységén, a testnevelési foglalkozáson túl jelen van a különböző nevelési területeken, valamint a gondozási és önkiszolgáló tevékenységben is.

Hatása az értelmi képességek fejlődésére:

- A mozgásos játékok, gyakorlatok téri felidézésével fejlődik a gyermekek vizuális memóriája.
- A testrészek, téri irányok, formák bemozgásával, megismerésével, megnevezésével bővülnek a térről való ismereteik, fejlődik térészlelésük, gyarapszik szókincsük.
- A konkrét, mozgásos tapasztalatok beépülése segíti az elvont gondolkodás, a keresztcsatornák fejlődését.

Hatása a szociális képességek fejlődésére:

- A saját testéről szerzett tapasztalat és a mozgásos képességeinek megismerése, a mozgás feletti kontroll kialakulása segíti az éntudat fejlődését, a „szociális én” erősödését, világos, konkrét értékeléssel a pozitív énkép alakulását.
- A közös, örömmel végzett mozgás közben társas kapcsolatai kiszélesednek. A társakkal végzett együttmozgás segíti a gyermeki én határainak megismerését, a másik észlelését, fejlődik önfegyelmük, önuralmuk, együttműködő, kooperáló képességük és toleranciájuk.

- A mozgásos versengések során átéljük a sikert és a kudarcot egyaránt. Így tanulják ezek kezelését, elviselését.
- Programunkban a mozgáson keresztül pedagógiai és pszichológiai feladatokat egyaránt megvalósítunk. A mozgásfejlesztés fő feladatait – a nagymozgások, szem-kéz-láb koordináció, egyensúlyérzék, finommotorika fejlesztését – természetes módon építjük be a gyermekek tevékenységébe.

13.5.3. A mozgásfejlesztés tartalma

Óvodánk mozgásfejlesztő programja kiemelten az alábbi területeken valósul meg:

- a) a szabad játékban, a gyermekek kötetlen, spontán, természetes játékos mozgása közben,
- b) a testnevelési foglalkozáson,
- c) mindennapi testnevelésen,
- d) differenciált mozgástevékenység során.

a) Mozgásfejlesztés a szabad játékban

Valamennyi szintéren fontos feladat a természetes mozgáskedv megőrzése, felkeltése és a mozgásigény kielégítése, valamint a motiváló, mozgásra inspiráló biztonságos környezet kialakítása teremben, a szabad levegőn, eszközökkel és eszköz nélkül, spontán vagy szervezett formában.

3-4 éves korban:

A nagymozgások fejlődését kívánjuk segíteni, ezért leginkább a csúszáshoz, kúszáshoz, bújáshoz, mászáshoz, guruláshoz szükséges eszközöket kell biztosítanunk (csúszda, létra, Rotrikom, Greiswald egy-egy eleme, tornaszőnyeg, asztalok, székek).

4-5 éves korban:

Nagyobb hangsúlyt kap a szem-kéz, szem-láb koordináció. Mindezt jól szolgálják a célba dobó játékok (kugli, ugróiskola, ugrókötel, labda). Kiemelt szerepet kap az egyensúlyérzék fejlesztése (hinta, Body Roll, füles labda, lépegető, forgó korong stb.)

5-7 éves korban:

A finommotorika fejlesztésére kell a legnagyobb hangsúlyt fektetni. A játékban nagyon sok lehetőség nyílik ennek a spontán fejlesztésére. Pl. ábrázolási technikák gyakorlása: tépés, vágás, varrás, gyöngyfüzés, építés, konstruálás, babaöltöztetés, barkácsolás stb. A gyermekek felügyeletének biztosítása mellett használjuk fel a mozgásos tevékenységekre a fejlesztőszobát is. Óvodánk kitűnő belső és külső feltételeinek megléte lehetővé teszi a szabad mozgásforma önálló és célzott gyakorlását, kipróbálását. A mozgásos tevékenységekhez a csoportszobát, a fejlesztőszoba, a teraszt is alkalmassá tesszük a könnyen mozgatható bútorok átrendezésével, mozgásösztönző szerek biztosításával (asztalok, székek, mászóakák, billenő hinta, füles labda, Body Roll, Rotrikom egy-egy eleme stb.)

Tágas tornatermünknek óriási a jelentősége napi életünk során a mozgásfejlesztésben, napirendünk célszerű kialakításában. Óvodapedagógusaink ismerik egymás időbeosztását, és ennek függvényében igyekeznek minden lehetőséget kihasználni a gyermekek optimális fejlesztésére.

Nagy területű udvarunkon a természetes anyagból készült, csúszda, illetve az ezeket kiegészítő tornaszerek jól szolgálják a testi képességek fejlődését, a mozgás összerendezettségét, sok lehetőséget biztosítanak a mozdulatok kipróbálására, téri tapasztalatok megszerzésére.

Fontos eszközként tartjuk számon az egyensúlyi helyzet keresését igénylő kerékpárokat, rollereket, valamint a ritmikus mozgást biztosító, billegőket, hintákat. Tervezzük az udvar továbbfejlesztését, ahol felügyelet mellett a sokoldalú mozgásfejlődést elősegítő felszerelések és eszközök mindig a gyermekek rendelkezésére állnak.

A gyermekek mozgásigénye különböző. Nagyon fontos, hogy a nagyobb, aktívabb mozgást és a nyugodtabb tevékenységet kedvelő gyermekek megtanuljanak egymáshoz alkalmazkodni, egymást tiszteletben tartani. Ehhez elengedhetetlen bizonyos alapvető szabályok megtanítása, betartása. Az óvodapedagógus tudatosan szervezze a fejlesztési feladatokat. Az udvaron minden gyermek csoportjától függetlenül, érdeklődésének megfelelően csatlakozhasson bármelyik óvónő vagy gyermek által kezdeményezett mozgásos játékhoz, feladathoz. A feltételek birtokában fontos, hogy megtanítsuk a gyermekeket a sport- és a manipulációs eszközök használatára. Tanítsunk sok mozgásos játékot, régi népi játékot is, például: ugrókötelezés, ugróiskola, dalos játékok. Kapcsolódjunk be a gyermekek által szervezett és kezdeményezett játékokba, ha ezt igénylik, ötleteinkkel fejlesszük tovább. Fontos egymás testi épségének megóvása, a balesetmentes helyszínek, eszközök megválasztása.

Elsődleges tennivalónk az óvoda helyiségeinek (csoportszoba, öltöző, folyosó, fejlesztőszoba, terasz, udvar) további mozgás centrikus berendezése, fejlesztése, (Kerékpárok, kerékpárút, fák közé feszített kötél, mászóka, Vesco-készlet, célba dobó, képességfejlesztő játékok).

Az udvari fajtékok, játékeszközök EU-s szabványoknak való megfeleltetése megtörtént, a játékok alatti felszín apró kavicsal, gumilappal történő befedése megvalósult a balesetveszély elkerülése céljából. Felülvizsgálatuk folyamatos.

Meggyőződésünk, hogy a rendszeres mozgás során fejlődnek a gyermekek pszichikai, testi, értelmi és szociális képességei, ezek eredményeként egészségesebbek lesznek.

b) Mozgásfejlesztés a testnevelési foglalkozásokon (vegyes csoportok)

A tevékenységek levezetésénél maximális lehetőséget kell biztosítani arra, hogy a gyermekek egyéni tempójuknak megfelelően sokat gyakorolhassák a különböző mozgáselemeket. Differenciált feladatok adásával segítsük elő, hogy minden gyermek megtalálja a képességeinek legmegfelelőbb mozgásos feladatokat. A mozgás kivitelezését segítő utasításokat a feladat végzése alatt többször ismételjük, az értékelést, ellenőrzést egyszerre végezzük. Mutassuk meg a helyes mintát. Ösztönözzük őket az esztétikus, pontos mozgásra. Fontos szempont a foglalkozások szervezésénél, hogy a gyermekek a lehető legkevesebb várakozási idővel, folyamatosan mozogjanak. Amíg lehetőség van rá, a szabadban tornázzanak.

A gyermeki fejlődés, érés sajátosságait és folyamatát tartjuk szem előtt. A sokoldalú mozgástapasztalat, az alapvető mozgáskészségek, mozgásformák megismerése, a testi képességek kibontakoztatása mellett a gyermekeknek sok testnevelési játékra van szükségük. Mindezek mellett a testnevelési foglalkozások tartalmában és gyakorlatában a komplexitást is érvényesíteni kell, azaz több tevékenységi forma művelődési anyagát lehet beépíteni. Gyakorlattá vált a vegyes csoportokban a feladat differenciálása.

A testnevelés műveltségtartalma

A rendgyakorlat és gimnasztika alapgyakorlatai:

- Játékos járás-, futás-, ugrás-, dobásgyakorlatok és a gyakorlásokhoz, alkalmazásukhoz szükséges testnevelési játékok
- Játékos támaszgyakorlatok (csúszás, kúszás, mászás, bújás, gurulás hossz tengely körül, átfordulások, tarkóállás, kézálási kísérletek) gyakorlására szerkesztett testnevelési játékok
- Játékos függés, egyensúly, labdagyakorlatok (kézzel, lábbal) és a gyakorlásukhoz, alkalmazásukhoz szükséges testnevelési játékok
- Játékos emelések, hordások, küzdő gyakorlatok (húzások, tolások) és a gyakorlásukhoz,

- alkalmazásukhoz szükséges testnevelési játékok, versengések
- Játékos foglalkozások a szabadban (rollerezés, kerékpározás, csúszkálás, szánkózás, stb.)
- Játékos testtartásképző, -javító és lábboltozat süllyedést megelőző javító gyakorlatok (kúszás előre és hátra, hason és háton, labdadobás hason fekvésben, célba és társnak)
- Játékos, zenés-mozgásos önkifejezés (táncos és népi játékok, gyermek néptánc alapok)
- Játékos légzési gyakorlatok

Óvodánkban alapkérdésnek tekintjük a sport-, torna- és kéziszeres folyamatosság bővítését, amelyek magukban hordozzák a játék és a testnevelés mozgásanyagának gyakorlati lehetőségét. A kéziszeres segítségével – tornabot, kendő, szalag, szalagos bot, buzogány, labda, babzsák, karika – végzett gyakorlatok, a különböző fogásmódok, forgatások, emelések, dobások stb. mind jól szolgálják a finom mozgások kialakítását, a téri irányok gyakoroltatását, az oldaliság tanítását, segítik a kéz fogóizmáinak erősítését.

A tudatos fejlesztési céllal tervezett nevelői munka eredményeként minden gyermek láthatóan, mérhetően magasabb fejlődési szintet ér el a korábbihoz képest.

c) Mozdásfejlesztés a mindennapi testnevelésen

Minden korcsoport számára (vegyes csoportok) naponta egyszer, 5-10 perces időtartammal szervezzük meg. A tevékenység napirendbe történő illesztése állandó. A mindennapos testnevelés anyagát elsősorban mozgásos játékok adják, kiegészülve egy-egy gimnasztikai gyakorlattal. Az örömmel és jó hangulatban végzett játékok jó lehetőséget nyújtanak a fejlesztőprogram egy-egy feladatának megvalósításához, társas kapcsolatok alakításához (a futó és fogójátékokkal a nagymozgások és a térészlelés, labdajátékokkal a szem-kéz, szem-láb koordináció és a finommotorika fejlődik). A játékok, térformák felidézésével a vizuális, verbális memória fejlesztésére, valamint a szókinccs gyarapítására nyílik lehetőség.

„Mocorgó” elnevezéssel közös frissítő tornát szervezünk, a gyógytestnevelő irányításával az udvaron, illetve a tornateremben, valamennyi gyermek önkéntes részvételével. A csoportokban dolgozók mintaadó tevékenysége ösztönzően hat a gyermekek tevékenységben való részvételére.

d) Mozdásfejlesztés differenciált mozgástevékenység során

- Az 5 éves korostól, illetve gyermekek egyéni érdeklődésének megfelelően részt vehetnek óvodapedagógusok által vezetett népi gyermekjátékok foglalkozáson.
- Az orvosi szűrést követően a gyógytestnevelő útmutatásai alapján, közreműködésével prevenciós, illetve korrekciós tornát szervezünk az arra rászoruló gyermekeknek.

13.5.4. A fejlődés várható eredményei az óvodáskor végére

A gyermekek szeretnek mozogni, kitartóak a mozgásos játékokban.

A gyermekek mozgása összerendezett, kialakult nagymozgásuk, finommozgásuk, egyensúlyszelésük.

Ismerik az irányokat, tudnak térben tájékozódni.

Tudnak ütemtartással járni, gimnasztikai gyakorlatokat esztétikusan végezni.

Szeretnek futni, képesek 50–100 m távolságot kitartóan végigfutni.

A természetes mozgások (csúszás, kúszás, mászás, dobás) technikáit ismerik.

Tudnak helyben labdát pattogatni.

A különböző versenyjátékokban, ügyességi játékokban betartják a szabályokat.

Képesek alkalmazkodni társaikhoz, toleránsak, együttműködők, segítőkészek.

13.6. A külső világ tevékeny megismerése – környezet és természet

A környezeti nevelés általában a környezeti kultúra megélését és átadását jelenti. Az élő és élettelen környezetünkkel való harmonikus együttélést, életmódot, gondolkodást, viselkedésmódot, szokást és értékrendszert. Mindezek kialakítására legalkalmasabb az óvodáskor, mely ideális és fontos szakasza a környezeti nevelésnek, hiszen a szokások már a korai életszakaszban kialakulnak, s az egész életre szóló élmények, benyomások, szokások alapvetően meghatározzák a leendő felnőtt környezeti gondolkodását, környezet- és természetvédelmi szemléletét és környezettudatos magatartását. Programunkban a komplex környezeti nevelés fokozott hangsúllyal van jelen. A környezet megismerése áthatja a gyermek életét, az óvodai tevékenység egészét. Megismeri a szülőföldet, az ott élő embereket, a hazai tájat, a helyi hagyományokat és néphagyományokat, szokásokat, a közösséghez való tartozás élményét, a nemzeti, családi és a tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét, védelmét.

13.6.1. A külső világ tevékeny megismerése – környezet és természet

13.6.1.1. A külső világ tevékeny megismerésének célja

Biztonságban tájékozódnak környezetükben, ismerik szűkebb és tágabb, természeti és emberi környezetüket. Erősödik a pozitív érzelmi viszony:

- a nemzeti, értékekhez,
- a népi és a családi hagyományokhoz,
- a szülőföldhöz, a hazai tájhoz,
- a természet szeretetéhez, védelmének igényéhez, a környezettudatos magatartáshoz.

13.6.1.2. Az óvodapedagógus feladatai

- A gyermek meglévő tapasztalataira, élményeire, kíváncsiságára, megismerési vágyára, sokoldalú érzékelésén alapuló érdeklődésére építés. A természeti és szűkebb lakókörnyezetükhöz fűződő pozitív érzelmi viszony kialakítása.
- Több érzékszervre ható és cselekvés közben felfedezett környezeti tapasztalatszerzés feltételeinek megteremtése, a spontán szerzett tapasztalatok rendszerezése, bővítése mellett ezek különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlásának biztosítása.
- Tanulási készségeket, képességeket meghatározó részfunkciók tudatos fejlesztése, alkalmi, folyamatos megfigyelés, gyűjtés szimulációs játékok közben.
- A környezet megismerésének komplex-integrált tevékenységsoraiban spontán és irányított beszélgetéssel az önérvényesítő törekvések segítése, az anyanyelvi-értelmi nevelés megvalósítása.
- A gyermekek önálló véleményalkotási, döntési képességeinek fejlesztése a kortárs kapcsolatokban és a környezet átalakításában.
- A beszélő környezet megteremtése, a természetes beszéd- és kommunikációs kedv fenntartása, ösztönzése és a gyermeki kérdések támogatása.
- Olyan jeles napok, településünkhöz fűződő néphagyományok, beépítése az óvodai életbe, amelyek érzelmileg gazdagítják a gyermekek óvodai életét, fejlesztik erkölcsi tulajdonságaikat, megalapozzák szokás- és normarendszerüket.
- A családi tárgyi kultúra értékeinek megismerése, beépítése a napi gyakorlatba.
- A sajátos nevelési igényű gyermekek speciális pedagógiai módszerekkel történő tevékenységének, tapasztalatszerzésének biztosítása.
- A szülők környezettudatos magatartásának befolyásolása, bevonásuk a környezet megfigyelésébe, átalakításába.
- Szociális hátrányok enyhítésére szülőkkel közös ismeretszerző kirándulás szervezése.

13.6.1.3. A természeti és társadalmi környezet megismerésének tartalma, témakörei

A környezet megismerésének tartalmát, a tapasztalatszerzés irányítását három fő területen biztosítjuk:

- Természeti és társadalmi környezet megismerése
- Környezetalakítás, a felnőtt környezettudatos mintájának biztosításával
- Környezetvédelem

A témakörök keretét az évszakok változásai, az évszakokhoz kapcsolódó jelenségek megfigyelése, jellemző tevékenységei, a hagyományok és jeles napok töltik meg tartalommal.

Itt kell kiemelni a helyi és tágabb környezeti sajátosságok lehetőségeinek kihasználását.

A szülőkkel való közös tevékenység során ismerjék meg a társadalmi környezetünkben fellelhető foglalkozásokat (például fodrász, kőműves, kozmetikus, varrónő, szerelő stb.).

A természeti és társadalmi témákról szerzett tapasztalatok, ismeretek az életkor előre haladtával folyamatosan bővülnek és koncentrikusan mélyülnek, maguk a témakörök is több ponton kapcsolódnak, egymáshoz.

3-4 éves korban

ÓVODÁSOK VAGYUNK ismerkedés az óvoda helyiségeivel és az ott dolgozókkal

TESTÜNK

- önmaga felismerése és azonosítása a tükörben
- testrészek, érzékszervek megnevezése
- a testrészek, érzékszervek funkciója és ápolása
- az orvos gyógyító munkája

CSALÁD

- ismerkedés a családommal (fényképen azonosítva)
- a mi otthonunk, lakásunk részei (szoba, konyha, fürdőszoba)

ÉVSZAKOK

- figyeljék meg az évszakok szépségeit, színeit, jelenségeit
- szerezzenek tapasztalatot az időjárás és öltözködés összefüggéseiről

NÖVÉNYEK

- megneveznek néhány, a környezetükben található növényt, gyümölcsöt, zöldségfélét,
- virágot, növények ápolása
- tapasztalatot szereznek színéről, illatáról, ízéről

ÁLLATOK

- megneveznek néhány, a közvetlen környezetünkben található állatot
- utánozzák mozgásukat és hangjukat, állatok gondozása

ÉLŐ-ÉLETTELEN

- élő és élettelen közötti különbségtétel megfigyeltetése (csíráztatás).

NAPSZAKOK

- a csoport napirendje
- nappal, éjszaka fogalma

KÖZLEKEDÉS

- ismerkedés a gyalogos közlekedéssel,
- a környezetünkben található járművek megfigyelése (autó, autóbusz, kerékpár)

SZÍNEK

- figyeljék a környezetük színeit
- ismerkedjenek az alapszínekkel

4-5 éves korban

ÓVODÁSOK VAGYUNK

- középsősök lettünk
- élményszerző séták az óvoda szűkebb környezetében

TESTÜNK

- tudatosodjanak a főbb testrészek (páros testrészek) funkciói
- alakuljon ki testfogalmuk
- oldaliság tanítása gumiszalaggal
- alakuljon ki bennünk testünk ápolásának igénye és az orvos gyógyító munkájának fontossága

CSALÁD

- a mi családjunk, a családjunk tagjai (szülők, testvérek, nagyszülők)
- otthonunk címe, lakásunk részei, berendezései
- Ki, mit tesz otthon? (nemi szerepek sztereotípiáktól mentes közvetítése)

ÉVSZAKOK

- évszakonként az időjárás és a természet változásainak megfigyelése, összefüggéseinek megfigyelése
- az időjárás változásának hatása az emberek tevékenységére és az állatok életmódjára

NÖVÉNYEK

- az évszakok, az időjárás változás hatása a növények életére, növények ápolása
- figyeljék meg néhány növény fejlődését, növekedését, érését

ÁLLATOK

- figyeljék meg az évszakok és az időjárás változásának hatását az állatok életére
- ismerkedjenek meg néhány állattal és kicsinyeivel a valóságban vagy képen, állatok gondozása

ÉLŐ-ÉLETTELEN

- közvetlen környezet megfigyelése, osztályozása élőre-élettelenre (növények hajtatása, gondozása, anyagok tulajdonságai)

NAPSZAKOK

- napszakokhoz kötött tevékenységek tudatosítása
- nappal és éjszaka fogalmának megismertetése

KÖZLEKEDÉS

- a gyalogos közlekedés szabályainak gyakorlása
- ismerjenek néhány személy- és teherszállító járművet

SZÍNEK

- fedezzék fel a környezetükben található azonos színeket

5-7 éves korban

ÓVODÁSOK VAGYUNK

- nagycsoportosok lettünk
- iskolások leszünk
- tájékozódás az óvoda tágabb környezetében

TESTÜNK

- tudatosodjanak az emberi test (a domináns kéz) részei és azok funkciói
- emberi és állati testrészek, érzékszervek összehasonlítása funkciójuk szerint
- az egészséges életmód, egészségvédelem fontosságának tudatosítása (egészség – betegség – gondozás, egészségügyi vetélkedő)

CSALÁD

- a mi családjunk, családja (nemek, kor szerinti csoportosítás)
- foglalkozások, feladatok a családban, (nemi szerepek sztereotípiáktól mentes közvetítése)
- ünnepeink szeretteink körében

ÉVSZAKOK

- az évszakok időjárásának és a természet változásainak összehasonlítása
- a természeti változások hatása az emberre, állatra, növényre
- figyeljék meg az évszakokban folyó munkálatok és azok fontosságát, és lehetőség szerint vegyenek részt benne

NÖVÉNYEK

- tudják, hogy a növények fejlődése és az időjárás között összefüggés van
- kísérik figyelemmel a növénytermesztést (az óvoda udvarán) és a betakarítást (mezőgazdasági területeken), növények ápolás

ÁLLATOK

- tudják, hogy az állatok életmódja és az időjárás változása között összefüggés van (elköltöznek, gyűjtögetnek, szőrmét váltanak)
- hasonlítsák össze külső és belső jellemzőjük alapján, illetve csoportosítsák a szűkebb és tágabb környezetükben található állatokat, állatok gondozása

ÉLŐ-ÉLETTELEN

- tegyenek különbséget az élő és az élettelen természet tulajdonságai között
- élő és élettelen dolgok összehasonlítása, csoportosítása

NAPSZAKOK

- ismerkedjenek a napszakokkal (hajnal, reggel, délelőtt, dél, délután, este, éjszaka) és az azokban végzett tevékenységekkel
- az idő múlásának felismerése

KÖZLEKEDÉS

- önállóan tájékozódjanak a gyalogos közlekedésben (irányok, jelzések megismerése)
- ismerkedjenek szárazföldi, vízi, légi közlekedési eszközökkel
- hasonlítsanak össze személy- és teherszállító járműveket

SZÍNEK

- különböztessenek meg világos és sötét színeket, ismerjék a színárnyalatokat

Környezetalakítás

Életkori szinten gyakorolják, alkalmazzák a gyermekek a tapasztalati úton megszerzett készségeket, ismereteket. Az életre való felkészítés nem nélkülözi a munkatevékenységek lehetőségeinek kiaknázását.

A környezetalakítás céljából nagyon fontosnak tartjuk, hogy a munkavégzés ne időszakonkénti, hanem rendszeres tevékenység legyen, ami beépül az óvodai nevelés komplex folyamatába.

A tárgyról, jelenségről szerzett benyomásokat, ha azok érzelmileg megalapozottak, a gyermek továbbéli, átrendezi.

A gyakorlás legtermészetesebb színterei:

- kötetlen játék (játékhelyek átrendezése, csoportszoba rendjének helyreállítása, ünnepek

- előtti díszítésben való részvétel stb.)
- célzott tanulási folyamat: gyűjtögetés, dugványozás, csíráztatás, ültetés, gyomlálás, öntözés, kísérletezés
- természetes élethelyzetek: a természet kincseinek alkotó módon történő felhasználása, átalakítása
- virágos- és konyhakert, természet és élősarok, termések, levelek, csigaházak, kavicsok, növények nézegetése, válogatása, játékokban történő felhasználása
- alkalmanként kisállatok megfigyelési lehetőségének biztosítása, ápolása (például akváriumban halak, teknősbéka stb.)

Az óvónő és a dajka környezethez, természethez fűződő pozitív viszonya, aktív környezetalkotó munkája minta a gyermek számára.

Fontos, hogy az ügynek a szülőt is megnyerjük, hiszen így alakítható eredményesen a szép, tiszta környezet iránti belső igény.

Környezetvédelem

A környezetvédelmi nevelés elsősorban a felnőttek pozitív mintáján, a szokásokon, a környezettel való kapcsolattartáson, hétköznapi apró történésein keresztül érvényesül.

Az udvari élet, a séta, a kirándulás azért fontos, mert az óvónő segítségével a gyermekek rácsodálkoznak a természetre, észreveszik a szépet és jót, de a károsat is. Évente 2 alkalommal környezetvédelmi hetet tartunk /Föld napja – Víz napja hetében – témához kötődve/. Tartunk, továbbá egy évben kétszer papírgyűjtést, amelybe bevonjuk az óvoda partnereit, így a gyerekeket, a szülőket, óvodai dolgozókat, együtt működve az iskolával. Az év folyamán gyűjtjük a kupakokat.

Fontos teendők

Olyan szokások, szokásrendszerek, viselkedési formák kialakítása, amelyek lehetővé teszik, hogy a gyermekek harmonikus kapcsolatba kerülhessenek környezetükkel. Érdeklődésük-kíváncsiságuk felkeltésével, érzelmeik alakításával olyan tapasztalatokhoz, ismeretekhez juttatni őket, melyek révén megtanulják a létrehozott értékek védelmét, megbecsülését. Mintaként szolgál a felnőttek környezettudatos magatartása.

Udvarunk kiváló terep a környezet szeretetének, védelmének állandó gyakorlására.

Velünk, körülöttünk élő növényekre, állatokra vigyázzanak, ne tépjék le a virágokat, ne tapossák el a bogarakat, csigákat, békákat, s ne kezeljék játékszerként!

Ne szemeteljenek, aki igen, felszólításra tegye azt a kijelölt tárolóba.

Vigyázzanak a környezetük tisztaságára, vegyenek a szemét összeszedésében.

Az év folyamán a fenyőtűskék összegyűjtése, illetve az őszi lombhullás folyamatos munka lehetőséget nyújt a gyerekeknek

A környezetvédelmi nevelés feladatának eredményes megvalósításához a nevelőtestület tagjainak szoros együttműködésére és a szülőkkel való sokrétű kapcsolat kialakítására van szükség.

(Pozitív minta, példamutatás)

A környezet megismerésére nevelés helyszínei

CSOPORTSZOBA	UDVAR, KÖZVETLEN KÖRNYEZETÜNK	KIRÁNDULÁSOK, SÉTÁK
<p>Élő természet sarok: Gyűjtött termékek, kavicsok, kagylók, növények, hajtások, csírák. Természtudományi könyvek, kísérletek eszközei. - zöldségfélék, gyümölcsök feldolgozása (saláták, ivólevek, befőttek, kompótok) - képkártyák, fényképek elhelyezése - kísérletek: növényekkel, természeti jelenségekkel (víz, jég, hó, hő, anyagok) - kisállatok megfigyelése a csoportban - jeles napok, hagyományok ápolása, annak jelképei</p>	<p>Tevékenységek a természetben, a természet átalakítása: - betakarítás, - levélsöpítés, - talaj-előkészítés, - madáretető kihelyezése és folyamatos gondozása, - veteményezés, talaj gond. - kísérletek (szél, hó, jég, víz, föld, levegő) - jeles napok, hagyományok ápolása - szituációs játékok, népi játékok - „farsang farka” - lakodalmas játék, - kukoricamorzsolás, - kiszebáb búcsúztatása, - májusfaállítás,</p>	<p>A természet változásainak, szépségeinek, jelenségeinek megfigyeltetése: - vízpart, parkok - kertek-udvarok, (szüret) - mezőgazdasági területek, - piac társadalmi környezet: - határlátogatás (kukoricatörés, tavaszi munkák) - erdő - emberi munka megfigyeltetése, géppark, nagyüzemi állattartás, pékség - középületek megfigyelése (faluház, község háza, posta, orvosi rendelő, ABC, tájház, - köztéri szobor, emlékmű, - állatok és életterük megfigyeltetése - állatkert, vadaspark - múzeumok - vasútállomás</p>

13.6.1.4. A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére

- A gyermekek életkoruknak megfelelően érdeklődnek a szűkebb és tágabb környezetük iránt.
- A gyermekek irányított és spontán megfigyelésekből adódó önálló véleményüket, tapasztalataikat problémahelyzetek mérlegelésével el tudják mondani, mesélni
- A gyermekek elemi ismerettel rendelkeznek:
 - o Tudják lakcímüket, szüleik nevét, foglalkozását, óvodájuk nevét, életkorukat
 - o Ismerik a testrészek neveit, helyét, funkcióját, igényesek testük tisztaságára
 - o Különbséget tudnak tenni évszakok között, ismerik az évszakok jellemzőit
 - o Felismerik az időrendiséget, oksági viszonyokat, a napszakok tevékenységeit
- Ismerik a hagyományokat, a nemzeti értékek egyes elemeit
- Ismerik a háziállatokat, vadállatokat, jellemzőit, azonosságait és különbségeit
- Alkalmazzák a főbb közlekedési szabályokat

- Óvják környezetük tárgyi, természeti jelenségeit, alakul környezettudatos magatartásuk.
- Részt vesznek aktívan a környezetvédelmi munkákban.
- Önállóan gyakorolják – dajkák bevonásával – a növénygondozás legegyszerűbb műveleteit, ismernek növényekkel, állatokkal kapcsolatos munkákat.

13.6.2. A külső világ tevékeny megismerése – mennyiségi és formai összefüggések

A környező valósággal való ismerkedés, a folyamatos cselekedtetés kapcsán a gyermekek sokoldalú tapasztalatokat szereznek az őket körülvevő tárgyak, jelenségek formai és mennyiségi jellemzőiről. Matematikai tartalmú elem valamennyi tevékenységben jelen van, és a súlyozottan mozgáson, érzékelésen alapuló tapasztalatszerzés szinte észrevétlenül megvalósítható.

Az óvodapedagógus elsődleges feladata gondoskodni a megfelelő eszközök és tevékenységek biztosításáról, amely felkelti a gyermek érdeklődését és változatos, sokszínű lehetőséget nyújt az alapvető matematikai készségek, képességek fejlődéséhez. A matematikai tevékenységhez jó színvonalú eszköztár – MINIMAT, színes rúd, szöges tábla, logikai játék, tükrök, testek, síkmértani formák, mérleg, mérőegységek, kártyák, dominók, képes kirakók, saját készítésű munkalapok, fejlesztőfüzetek (például diszlexia megelőző feladatgyűjtemény), stb állnak rendelkezésre. Célszerű berendezni egy helyet, ahol ezek az eszközök manipulációs tevékenységblokkban megtalálhatók, és szisztematikus, konkrét tapasztalatszerzést kínálnak folyamatosan a számolás, sorrendiség, számtani műveletek és összehasonlítás terén.

13.6.2.1. A külső világ tevékeny megismerése – mennyiségi és formai összefüggések célja

A gyermekek rendelkeznek életkoruknak és egyéni fejlettségüknek megfelelően

- sokoldalú érzékszervi megtapasztalásból eredő mennyiségi, formai és kiterjedésekkel összefüggő ismeretekkel, készségekkel,
- tapasztalataikat tevékenységekben tudják alkalmazni.

13.6.2.2. Az óvodapedagógus feladatai

- A gyermekek spontán és irányított helyzetekből adódó matematikai tapasztalatszerzés útján történő érdeklődésének felkeltése.
- Pozitív viszony kialakítása, a problémahelyzetek megoldásához a logikus gondolkodás megalapozása, az elemi ok-okozati összefüggések felismertetése, tevékenységekben, élethelyzetekben való gyakorlása.
- A kognitív képességek cselekvés során történő fejlesztése, különös tekintettel az érzékelés, észlelés, emlékezés, megértés fejlesztésére.
- A gyermeki tevékenység változatos formáinak (egyéni, páros, mikrocsoportos) biztosítása, a cselekvéses tanulásból adódó tapasztalatok összegzése.
- A gyermekek önálló véleményalkotásának, döntési képességének megalapozása, sajátos logikájának elfogadása egymás véleményének meghallgatásával, kortárs kapcsolatokban és problémahelyzetekben.
- A gyermekek aktív, passzív szókincsének, mennyiségi-minőségi gyarapítása, a fogalmak, relációk körének és tartalmának bővítése, új fogalomrendszer kialakítása. A gondolatok, a probléma megfogalmazás pontos, egyértelmű, a gyermekek számára érthető közvetítése.
- A gyermekek egyéni fejlődésének nyomon követése, differenciált képességfejlesztés.

A külső világ tevékeny megismerése – mennyiségi és formai színterei

A spontán matematikai megismerés általános színterének tekintjük a játékot, a mozgásos tevékenységeket, ahol természetes környezetben folyik a tapasztalatgyűjtés. Létrejönnek olyan, a játék során adódó szituációk, amelyek alkalmasak matematikai tartalmak közvetítésére, ok-okozati összefüggések felismerésére.

A célzott tanulási helyzetekről úgy gondoljuk, hogy – a gyermekek eltérő, egyéni képességei, ismeretei, szociokulturális környezete miatt – a leghatékonyabb közvetítői az egyéni képességfejlesztés és ismeretszerzés alkalmainak. Az egyéni, páros, mikrocsoportos és kooperatív tevékenykedtetés, foglalkoztatás kapcsán az óvodapedagógus differenciáltan foglalkozik a gyermekekkel. Megfigyelheti előrehaladásukat, fejlettségi szintjüket, s ennek függvényében tervezheti – egyénre és csoportra szabottan – a magasabb szintre emelést.

Négyéves kortól kötetlen formában játékos cselekedtetés, sokoldalú érzékelésen alapuló tapasztalatszerzés útján valósul meg a matematikai nevelés.

Nagyok számára mikrocsoportban szervezzük a tevékenységeket.

Fő alapelvünk, hogy ne kész ismereteket közöljünk, ne kész műveleti sémákat sajátítsunk el, hanem bevonjuk a gyermekeket az anyaggyűjtésbe, a kitalálás, a kigondolás folyamatába, az önálló feladat- és problémamegoldó tevékenységekbe, amelyek során összehasonlítható, megkülönböztető, lényeges sajátosságokat kiemelő konkrét műveletekre is sor kerül.

A motoros (mozgásos), az észleléses, a verbális és a szociális tevékenységek aktív átélése együttesen nyújt lehetőséget a matematikai ismeretek és összefüggések megláttatására.

A komplex foglalkozások alkalmat adnak, hogy az iskolai alkalmassághoz szükséges tapasztalatokat elmélyítsük, rendszerezzük, a részképességeket fejlesszük, a gondolkodási műveleteket gyakoroljuk, a kognitív képességeket fejlesszük, a szükséges szokásokat kialakítsuk, és koruknak megfelelő ismereteket sajátítsunk el.

13.6.2.3. A fejlesztés tartalma

- Az összetartozó dolgok megfeleltetése
- Csoportosítás: tulajdonságok szerinti szétválogatás és halmazba sorolás
- Számfogalom megalapozása
- Halmazok számossága, a számok sorrendben történő ismételtetése és a „Hány?” kérdés megválaszolásának képessége
- Halmazok összehasonlítása tulajdonságaik szerint
- Sorba rendezés megnevezett mennyiségi tulajdonságok és felismert szabályosság szerint
- Számítási műveletek, halmazokkal végezhető játékos műveletek
- Építések, alkotások szabadon és másolással
- Geometria: a forma és a minta felismerése, azonos és eltérő formák csoportosítása
- Tevékenységek tükörrel
- Tájékozódás térben, síkban, téri irányok

13.6.2.4. A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére

- Felismerik a környezetükben lévő elemi matematikai összefüggéseket.
- A halmazokkal való műveletek végzésében jártasak; összehasonlítás: mennyiség, nagyság, forma, szín szerint.
- Megoldanak alapvető problémahelyzeteket, felismernek tapasztalati összefüggéseket, következtetéseket.
- Értik és helyesen alkalmazzák az összehasonlítást kifejező szavakat, relációkat,

matematikai összefüggéseket; tapasztalataikat, ismereteiket a játéktevékenységekben tudják alkalmazni

- Felismerik az alapvető geometriai formákat
- Kialakul az alapvető helyzetek, relációk, az irányok megkülönböztetése, a balról jobbra való haladási irány követése.

13.7. A munka jellegű tevékenység

A munka a gyermek mindennapi tevékenységének része, mely az óvodai élet egészében érvényesülő folyamat. Megerősítést nyer a munka jellegű tevékenység nevelőértéke. A fejlesztés csak és kizárólag a gyermek örömteli, örömmel vállalt tevékenységén belül valósul meg.

A munka sajátossága, hogy bizonyos külső kényszer is motiválja, lemérhető, konkrét célja van. A munkálkodásuk során ismerkednek szűkebb és tágabb környezetükkel, szülőföldjükkel, a tárgyi és természeti világról egyre pontosabb információ birtokába jutnak, a biztonságos és elérhető munkaeszközök használata közben lehetőség nyílik – a különböző észlelési formák összekapcsolásával – a munkavégzés pontosabbá és szervezettebbé tételére. A munka nem csak a gyermekre gyakorol hatást, hanem azzal kölcsönhatásban környezetére is, azt formálja, átalakítja tevékenysége során.

13.7.1. A munka célja

- A gyermeki munka megszerettetésén keresztül alakulnak a munkavégzéshez szükséges attitűdök, készségek, képességek, erkölcsi tulajdonságok, kompetenciák:
- Kognitív: pontosan értsék meg, mit várunk el tőlük, sajátítsák el az eszközök célszerű használatát, alakuljon az összpontosítási és munkaszervezési képességük.
- Érzelmi-akarati: alakuljon ki önállóságuk, önértékelésük, önbizalmuk, kitartásuk.
- Szociális társas: alakuljon ki a felelősségérzetük, feladattudatuk.

13.7.2. Az óvodapedagógus feladatai

A munkavégzéshez alapvető feltételek biztosítása (idő, hely, eszköz, légkör)

- A gyermekek önkéntesen, önállóan, örömmel, képességeik szerint végezhessek a személyükkel kapcsolatos önkiszolgáló tevékenységet, illetve a közösség érdekében végzett munkatevékenységet. Aktív-cselekvő részvétellel a munkavégzés lépéseinek elsajátíttatása.
- Tudatos pedagógiai munka során a munkavégzéshez szükséges szokások kialakítása és betartásának konkrét, reális, fejlesztő értékelése. Az iskolakezdetekhez szükséges munkaérettség kialakítása.
- Saját és mások munkájának elismerésére, megbecsülésére nevelés.
- Önálló véleményalkotás, döntési képesség fejlesztése kortárs kapcsolatokban, együttműködés közben.
- A közösségért végzett munkák vállalásánál jelenjen meg a helyes önértékelés és önbizalom.
- Beszélő környezet biztosítása, a kommunikációs kedv fenntartása, a gyermeki kérdések támogatása a munkavégzés során.
- A munkatevékenységek során – eszközhasználat, helyi jellegzetességek – a szülőföldhöz, nemzethez kötődés erősítése.
- A sajátos nevelési igényű gyermekekkel – speciális szakemberekkel – végzett pedagógiai munka során a munkavégzéshez szükséges készségek formálása.

- A munkavégzésben a szülők közreműködésének, aktív részvételének ösztönzése (például növény-, állatgondozásba betekintés, gyűjtőmunka, környezetvédelmi napok).

Területei

- a) Önkiszolgáló munka
- b) Környezet rendjének megőrzése
- c) Alkalomszerű munka (egyéni megbízatás)
- d) Felelősi munka
- e) Naposi munka
- f) Növény, állatgondozás

a) Önkiszolgáló munka

Az önkiszolgálás a gyermek személye körüli feladatok ellátását jelenti. A felnőtt segítségével ismerkedik a tevékenység folyamatával, sorrendjével.

Területei: testápolás, étkezés, öltözködés.

(lásd: az egészséges életmód)

b) Környezet rendjének megóvása

- Lehetőséget adunk a gyermekeknek az őket körülvevő szűkebb és tágabb környezet átalakítására és rendjének megőrzésére.
- Például: a csoportszoba berendezési tárgyainak átrendezése (játékok, foglalkozási eszközök, tisztálkodási szerek, bútorok)
- A csoport rendjének helyreállítása (asztaltörlés, söprögetés stb.)
- Udvari játékok, kerti szerszámok rendezése, használata, megfelelő, elérhető és biztonságos helyen való tárolása
- Környezetvédelmi tevékenységekben való részvétel (levélsöprés, gereblyezés, hulladékgyűjtés)

c) Alkalomszerű munkák

Egyéni, alkalmi megbízatások a napi élet során folyamatosan adódnak, mely feladatok elvégzése egyfajta önállóság kialakulását eredményezi. Időnként olyan megbízatásokat is teljesítenek, amelyek otthoni előkészületet igényelnek.

Eszközök, tárgyak, üzenetek átadása

- Gyűjtőmunka
- Ünnepi készülődés (ajándékkészítés, játék javítása, tisztítása, készítése)
- Kisebbségek segítése

d) Felelősi munka

- Fokozatosan vezetjük be, tartalmát folyamatosan bővítjük.
- Olyan tevékenységekben alkalmazzuk, ahol nem jelenik meg felesleges várakozási idő, például öltözői rendfelelős, fürdőszoba felelős, fogkrémosztó, ebédfelelős stb.
- Kis- és középső csoportban, például étkezésnél alkalmazzuk.

e) Naposi munka

5-7 éves korban nagyok számára tevékenység. Amennyiben a kisebb gyermekek is szeretnének a munkában részt venni megtehetik – felnőtt segítségével.

A várakozási idő elkerülése ebben a tevékenységben is fő szempont. A munkáért felelős gyermek jelölése, ami segíti a motiváció kialakulását, oly módon történik, amely nem akadályozza a gyermeket a folyamatba és abból való kilépésben, illetve az egész napos tevékenysége során (asztal megterítése ebédhez - kötény).

13.8.2. Az óvodapedagógus feladatai

A megismerési vágy, kíváncsiság, sokoldalú érdeklődés kielégítése, az óvodában folyó tevékenységekhez való pozitív viszony kialakítása.

A gyermekek tanulását támogató környezet megteremtése, az előzetes tapasztalatok figyelembe vételével.

Különböző élethelyzetekben a gyermekek az őket körülvevő természeti és társadalmi környezetből szerzett spontán tapasztalatainak, ismereteinek a célirányos fejlesztése.

Tevékenység közben szokások formálása, szociális együttlét iránti igény felébresztése; türelem, kivárá, alkalmazkodás, egymás segítése

A gyermek önkifejező törekvéseinek segítése. Modellértékű kommunikációs helyzetek teremtése a gyermeki kérdések támogatására.

Értelmi, kognitív és kommunikációs képességek fejlesztése (érzékelés, valóság-hű észlelés, figyelem, emlékezet, gondolkodás, valósághoz közelítő képzelet)

A gyermekek személyiségének fejlesztése; önállóság, kitartás, pontosság, feladattudat

A gyermek érési folyamatához, személyiségéhez igazított pedagógiai módszerek alkalmazása

Személyre szabott pozitív értékeléssel a cselekvéses tanulás segítése

A gyermekek egyéni képességeinek, fejlődési ütemének, szociokulturális háttérének figyelembe vételével differenciált, egyéni fejlesztése

Az iskolai beilleszkedés közvetett segítése, az alábbi módon: Az iskolaérettséget támogató pedagógiai munka

- a) Az iskolaválasztás támogatása
- b) Az iskolával való kapcsolat fenntartása
- c) Az óvoda–iskola átmenetet segítő tevékenységek megvalósítása

13.8.3. A tanulás feltétele, formái, típusai, elvei

A tanulás feltétele: Sokoldalú érzékelésen, észlelésen alapuló tapasztalatszerzés lehetőségének biztosítása.

Az óvodánkban lehetséges tanulási formák

- spontán játékban tapasztalatszerzés,
- gyermeki kérdésekre-válaszokra épülő ismeretszerzés,
- célzott megfigyelés, tapasztalat- és élményszerzés (séta, kirándulás) cselekvés közben, felfedezés során megvalósuló tanulás
- egyéni és kiscsoportos differenciált képességfejlesztés:
megelőzés - felzárkóztatás - tehetséggondozás

A differenciált képességfejlesztés feltétele:

- A gyermek és környezetének sokoldalú megismerése.
- Differenciált tervezés a gyermek érési folyamatához, személyiségéhez igazított pedagógiai módszerek alkalmazásával.
- A fejlődés nyomon követése, az eredmények elemzése, szükséges korrekciója.

A gyermek és környezetének sokoldalú megismerése

A sajátos diagnosztikai eszközök pontos vezetése elősegíti a problémák korai felismerését. Lehetőség nyílik arra, hogy az egyénre szabott feladatot tudatosan tervezzük. Képet kapunk arról is, hogy melyik gyermeknek lesz szüksége más szakember (logopédus, gyógypedagógus, fejlesztőpedagógus) segítségére.

A gyermek érési folyamatához igazított differenciált tervezés

Elsősorban az étkezéseknél, foglalkozási eszközök előkészítésében, teremrendezésben valósul meg.

f) Növény- és állatgondozás

Csoportonként élősarkot és virágokat, sziklakertet gondoznak, ismerkednek a növények fejlődésével, tevékenyen részt vesznek a növények ápolásában és a kisállatok (madarak) gondozásában. Ősszel a lehullott leveleket gyűjtögetik. Télen gondoskodnak a madarak táplálékáról.

A gyermekek munkatevékenységéhez elegendő mennyiségű és minőségű, biztonságos és számukra elérhető eszközök, szerszámok állnak rendelkezésre. (Például takarítóeszközök, kerti szerszámok.)

13.7.3. A munkajellegű tevékenység tartalma

A gyermek önkéntességét, aktivitását, érdeklődését igyekszünk tudatosan felhasználni nevelési céljaink megvalósítása érdekében.

Nagy fontosságot tulajdonítunk a munkavégzés során a teljes önállóság biztosításának. A munkavégzés nem időszakos, hanem rendszeres, folyamatos tevékenység, amely beépül az óvoda nevelési folyamatába. Fontosnak tartjuk az élősarok kialakítását és a kerti munka fontosságát.

A közösen gyűjtött gyümölcsöt és zöldségfélét feldolgozzuk (például megfőzzük, tartósítjuk). Ösztönözzük a szülőket, hogy a gyermekek otthon is gyakorolják az önkiszolgálást és a családért végezhető munkajellegű tevékenységet.

13.7.4. A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére

- Szívesen vállalnak egyéni és közösségért végzett megbízásokat, és azokat felelősséggel teljesítik.
- Kitartóan, aktívan tevékenykednek, munkatempójuk különbségei ellenére képesekké válnak az együttműködésre, szociális magatartásuk (kivárás, tolerancia) a közösségi kapcsolataikat pozitívan befolyásolja.
- Munka jellegű tevékenységeiket a felelősségérzet, a feladattudat és a kitartás jellemzi.
- Képesek – életkori szinten – saját személyükkel kapcsolatos feladatok ellátására.
- Kialakul a környezet rendjének, megtartásának, megóvásának, gondozásának igénye.
- Kialakul az iskolakezdéshez a testi, lelki és szociális érettség.

13.8. A tevékenységekben megvalósuló tanulás

A gyermek a világot komplex módon érzékeli, észleli, ezért a tanulás során is ebből kívánunk kiindulni. A tanulás tevékenységekben valósul meg. A tanulás a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja. Az óvodapedagógus által szervezett foglalkozásokon, szervezeti és időkeretekben valósul meg. A világban mindent, ami megismerhető, befogadható ismeretet, tapasztalatot jelent, komplex foglalkozások rendszerén keresztül juttatnak el a gyermekekhez.

13.8.1. A tevékenységekben megvalósuló tanulás célja

Változatos tevékenységek során, a gyermekek meglévő tapasztalataira, élményeire, ismereteire, építés közben:

- alakuljon kompetenciájuk,
- erősödjön attitűdjük, készségeik, képességeik,
- fejlődjön kreativitásuk.

A differenciálás az a folyamat, melyben a gyermekek egyéni szükségletéhez igazítjuk a tapasztalatszerzés, élményszerzés alkalmait.

A kötetlenség a legalkalmasabb tevékenységi keret, foglalkoztatási forma. Az óvodapedagógus tudatosan és tervszerűen biztosítja a fejlődéshez szükséges differenciált tevékenységek feltételrendszerét és módszereit.

A differenciálás gyakorlata:

- szociális differenciálás (munkaformák kiválasztása, képességek figyelembe vétele a csoportszervezésnél)
- módszertani (metodikai) differenciálás (cselekvéses, felfedező tanulás, megfelelő ingerek, keresztcsatornák működtetése, egyéni munkatempó, teljesítőképeség figyelembe vétele)
- célra irányuló differenciálás (prevenció, korrekció, tehetséggondozás, életkori szint, hajlamok és érdeklődés figyelembe vétele)
- eszköz szerinti differenciálás

A fejlődés nyomon követése, az eredmények elemzése, szükséges korrekciója

A gyermekek fejlődését az erre a célra szolgáló fejlődést nyomon követő naplóban tudjuk követni az óvodába lépéstől az iskolakezdésig. Az óvodai nevelés a teljes óvodai életet magában foglaló tevékenységek keretében folyik. A gyermekek iskolakészültségét az egyéni érési tempó figyelembe vételével állapítjuk meg, amely az óvodából az iskolába történő lassú átmenetet segíti. A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelés eredményeként kialakul az iskolai munkához szükséges fejlettségi szint.

A tanulás típusai

Az óvónő pedagógiai szabadsága alapján dönt az elvárható és a szükséges szervezeti keretekről, a tevékenység alapú tanulási formákról. A foglalkozások kiterjesztett formában alkalmazandók a szükséges módszertani felkészültség mellett, tervezettek, fokozatos időtartamúak, gyakorlatiasak, tevékenykedtetők. A csoport aktuális fejlettségi állapota, az egyes gyermekek igénye, szükséglete, a foglalkozások tartalma és a helyi adottságok függvényében tervezzük, hogy melyik napon milyen tanulási keretet-formát választunk.

A tanulás szervezési elvei

- műveltségterületek komplexitása
- a gyermekek egyéni élményei, tapasztalatai, mozgásos és beszédhelyzetek meghatározó szerepe az ismeretszerzésben
- tervszerűség és spontaneitás összhangja
- egyéni fejlettséghez, eltérésekhez igazodó pedagógiai módszer és differenciált fejlesztés

Az utolsó pedagógiai elv különös hangsúlyt kap óvodánkban, hiszen sok a fejlődésben elmaradott, hátrányos helyzetű gyermek, az átlagos képességű és a tehetséges gyermek is.

A gyermekek megismerési vágyára, érzelmi beállítottságára, önkéntelen figyelmére, meglévő tapasztalataira építve irányítjuk a megismerést, a gondolkodás folyamatát. A tanulási folyamatban centrális szerepet kap a mozgásos, cselekvéses, felfedező tevékenykedtetés biztosítása, a sokoldalú érzékelésen (vizuális, hallási, tapintásos) alapuló tapasztalatszerzés, élményszerzés. A képességek fejlesztése megkívánja az ismeretek rendszeres feldolgozását, az alkalmazkodóképesség fejlődéséhez szükséges lehetőségek megteremtését. Képességeket kifejezetten tevékenységben fejlesztünk, a beszéd és a gondolkodás egységével. Az értelmi

nevelésben a „tapasztalni – megismerni” elvet valljuk, s nem a kész ismeretek, cselekvésformák betanítását.

A tanítás-tanulás folyamatában a bizalomra, megértésre épülő óvónő–gyermek közötti kapcsolatra törekszünk, amelyben a gyermek szorongás nélkül, örömteli kíváncsisággal vehet részt. A pedagógiai asszisztens kiemelt szerepet kap a tanítás-tanulás folyamatában, az óvodapedagógus útmutatásainak végrehajtásával segítve a gyermekeket.

Az integrált pedagógiai rendszer megvalósítása szempontjából is nagyon fontos az óvónő módszereinek szüntelen megújítása, korszerű óvodapedagógiai módszerek alkalmazása. Ezzel kapcsolatos feladatunk:

- A nevelőtestület módszertani felkészítése a korszerű oktatási módszerek alkalmazására a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek fejlesztésében.
- Speciális szakmai képzettség további megszerzése.
- Mindezen módszertani ismeret birtokában:
 - A gyermekek kezdeményezéseire támaszkodó pedagógiai eszközök segítségével, ingergazdag környezetben az egészséges személyiségfejlődés fejlesztése.
 - Az esélyteremtést támogató lépések, szolgáltatások megvalósítása, az esélyegyenlőség biztosítása, az iskolába lépéshez szükséges fejlettség elérése.

13.8.4. A fejlődés várható eredményei az óvodáskor végére

A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a kisgyermekek többsége az óvodáskor végére eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettséget. A gyermek az óvodáskor végén belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben majd az iskolában óvodásból iskolássá szocializálódik. A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembevételével lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre.

Az iskolakezdéshez az alábbi feltételek megléte szükséges: testi, lelki és szociális érettség, amelyek egyaránt szükségesek az eredményes iskolai munkához.

a) A testileg egészségesen fejlődő gyermek hatéves kora körül eljut az első alakváltozáshoz. Megváltoznak testarányai, megkezdődik a fogváltás. Teste arányosan fejlett, teherbíró. Mozgása összerendezettebb, harmonikus finommozgásra képes. Mozgását, viselkedését, testi szükségletei kielégítését szándékosan irányítani képes.

b) A lelkileg egészségesen fejlődő gyermek az óvodáskor végére nyitott érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre. A tanuláshoz szükséges képességei alkalmassá teszik az iskolai tanulás megkezdéséhez. Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik. Különös jelentősége van a téri észlelés fejlettségének, a vizuális és az akusztikus differenciálódásnak, a téri tájékozottságnak, a térbeli mozgásfejlettségnek, a testséma kialakulásának.

A lelkileg egészségesen fejlődő gyermeknél:

- az önkéntelen emlékezeti bevésés és felidézés, továbbá a közvetlen felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama; a felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés,
- megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele,

- a cselekvő-szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.

Az egészségesen fejlődő gyermek:

- érthetően, folyamatosan kommunikál, beszél; gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni, minden szófajt használ, különböző mondatszerkezeteket, mondatfajtákat alkot, tisztán ejti a magán- és mássalhangzókat azzal, hogy a fogváltással is összefüggő nagy egyéni eltérések lehetségesek, végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét,
- elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről; tudja nevét, lakcímét, szülei foglalkozását, felismeri a napszakokat; ismeri és gyakorlatban alkalmazza a gyalogos közlekedés alapvető szabályait; ismeri szűkebb lakóhelyét, a környezetében élő növényeket, állatokat, azok gondozását és védelmét; felismeri az öltözködés és az időjárás összefüggéseit. Ismeri a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek; elemi mennyiségi ismeretei vannak.

c) Az óvodáskor végére a gyermekek szociálisan is éretté válnak az iskolára. A szociálisan egészségesen fejlődő gyermek kedvező iskolai légkörben készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására, képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőttel és gyermektársaival.

A szociálisan érett gyermek:

- egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni, késleltetni tudja szükségletei kielégítését,
- feladattudata kialakulóban van, s ez a feladat megértésében, feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb – szükség szerint kreatív – elvégzésében nyilvánul meg; kitartásának, munkatempójának, önállóságának, önfegyelmének alakulása biztosítja ezt a tevékenységet.

d) Az ötéves kortól kötelező óvodába járás ideje alatt az óvodai nevelési folyamat célja, feladata a gyermeki személyiség harmonikus testi, lelki és szociális fejlődésének elősegítése.

e) A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett pedagógiai munka mellett érhető csak el a fentiekben leírt fejlettség.

f) A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek iskolaérettségi kritériumai tükrözik a befogadó intézmény elvárásait az iskolába kerülő gyermekekkel szemben.

14. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSÉNEK ELVEI

14.1. Szervezeti és időkeretek

Csoportszervezés elvei:

Aránytalan terhet nem jelent az intézményben dolgozókra. Nem sérti az integrációs gyakorlatot, kerüli a szegregációt. Óvodán belül, ha a feltételek adottak, többféle csoportkialakítási elv is érvényesülhet, amennyiben az nem sérti a helyi nevelési gyakorlat alapelveit.

A csoportalakításnál a heterogén (vegyes életkorúak) gyermekcsoportok kialakítását szorgalmazzuk, amennyiben ezt a beóvodázott gyermekek száma lehetővé teszi, a fenti szempontok figyelembe vételével igyekszünk egyenlő arányban elosztani a fiúkat és lányokat. Egyenlő arányban a korcsoportokat. A csoportszervezésről évente a nevelőtestület véleménye alapján az intézményvezető dönt.

Az óvodapedagógusok törekvése: segíteni a gyermekeket eljutni a lassú fejlődési folyamatnak abba az átmeneti állapotába, amelyben óvodásból iskolássá érnek. Nevelési hatékonyságunkat a tudatos képességfejlesztéssel – kognitív, kommunikációs – magyarázzuk, melyekhez nélkülözhetetlenek a „kortársi csoporthatások”. Az azonos életkor nem jelenti azonban a gyermekek homogén fejlettségi szintjét. Fontos feladatunk az egyéni fejlettségi szintnek megfelelő differenciált fejlesztő munka (felzárkóztatás, képességfejlesztés).

A csoportszervezés szempontjai:

Átlaglétszám 20 fő, maximum 25 fő

Csoportszoba férőhelye: 25 fő

A nevelőtestület pedagógiai elvein alapuló szervezési elképzelések

- vegyes életkorú csoportok, ezen belül
- nemek aránya
- életkor
- fejlettség

Az óvoda teljes nyitva tartási idejében a gyermekekkel történő tevékenységek mindegyikét óvodapedagógus irányítja.

14.2. A heti rend és a napirend kialakítása

A gyermekek egészséges, a tevékenységekben megnyilvánuló fejlesztéséhez a napirend és a hetirend biztosítja a feltételeket, melyek a megfelelő időtartamú, párhuzamosan is végezhető, differenciált tevékenységek, valamint a gyermek együttműködő képességét, feladattudatát fejlesztő, növekvő időtartamú (5-35 perces), csoportos foglalkozások tervezésével, szervezésével valósulnak meg.

A napirend igazodik a különböző tevékenységekhez, a gyermek egyéni szükségleteihez, tekintettel van a helyi szokásokra, igényekre. A tevékenységek közötti harmonikus arányok kialakítására törekszünk, szem előtt tartva a játék kitüntetett szerepét.

A napirend lehetőséget ad az óvodai élet egészében az elmélyült tevékenykedésre, a szabadjáték kiteljesedésére, megfelelő időt biztosít arra, hogy a gyermek minden tevékenységét befejezze, pontosan elvégezze. Figyelembe vesszük a gyermek testi-lelki szükségleteinek kielégítésére fordítható időkeretet. Így a napirendben vannak rendszeresen ugyanabban az időben végzett tevékenységek (étkezés, gondozás, mindennapos testnevelés), melyek segítik a gyermeket eligazodni az időben, és nyugalmat, folyamatosságot, támaszt biztosítanak. A gondozásnak kiemelt jelentősége van a nevelésben, a kapcsolatépítésben, a gyermekek önállóságának, fejlődésének elősegítésében, együttműködve a gondozást végző óvodapedagógusokkal és dajkákkal.

Valamennyi csoportban biztosítani kell az alternatív pihenést. Lehetőséget kell teremteni a csendes tevékenységek és a szabad játék megvalósítására.

A nyári időszak napirendjét is gondosan és tartalmasan tervezzük meg. Az év közben már kialakított szabályok, szokások normarendszer megtartásával adjunk lehetőséget a gyermekeknek arra, hogy az évszak örömeit szabadabban élvezzék, és kötetlenebb formában biztosítsuk számukra a változatos tevékenységet.

A hetirend a napirendhez hasonlóan a folyamatosságot, a rendszerességet, a nyugalmat segíti elő az óvodai csoportokban, és lehetőséget nyújt a normarendszer segítségével az óvodások napi életének megszervezéséhez. A befogadás idején ügyelünk a rugalmasabb és alkalmazkodóbb hetirend összeállítására. Később az iskolára való felkészítés feladatai a heti rend pontosabb betartását kívánják meg.

NAPIREND szeptember 1. – május 31.	
IDŐTARTAM	TEVÉKENYSÉG
5.30-10.30	Párhuzamos tevékenységek: gyülekezés, szabad játék, szabadon választott tevékenység, reggeli, tízórai - óvodatej óvodapedagógus által szervezett tevékenységek. Fejlesztő foglalkozások Kötelező testnevelés heti egy alkalommal, mindennapos mese, mindennapos testnevelés
10.30-12.30	Udvari játék, levegőzés Öltözködés, testápolás, ebéd
12.30-15.15	Előkészület a pihenéshez, mese, pihenés, egyéni szükséglethez igazodó ébredés, testápolás, öltözködés, uzsonna,
15.15-17.00	Párhuzamosan tevékenységek: szabad játék, szabadon választott tevékenység, óvodapedagógus által szervezett tevékenységek

NAPIREND június 1. – augusztus 31.	
IDŐTARTAM	TEVÉKENYSÉG
5.30-11.30	Párhuzamos tevékenységek: gyülekezés, szabad játék, szabadon választott tevékenység, tízórai, óvodapedagógus által szervezett tevékenységek, mindennapos mese, mindennapos testnevelés, udvari játék, levegőzés, a test edzése (napfürdő, vízfürdő)
11.30-12.30	Öltözködés, testápolás, ebéd
12.30-15.15	Előkészület a pihenéshez, pihenés, egyéni szükséglethez igazodó ébredés, öltözködés, testápolás, uzsonna.
15.15-17.00	Párhuzamosan tevékenységek: szabad játék, szabadon választott tevékenység, óvodapedagógus által szervezett tevékenységek

14.3 Az óvodai nevelés tervezése

A tevékenységek megszervezésénél maximálisan biztosítjuk a gyermeki jogokat – vallási, nemzetiségi, etnikai – figyelembe vesszük a gyermek aktuális állapotát, szükségleteit,

érdeklődését, terhelhetőségét. Mindezek kielégítésére indirekt, a gyermeki aktivitást biztosító módszereket alkalmazunk. Vegyes csoportok szervezése – differenciálás, kiscsoportos foglalkozások, kezdeményezések.

Hetirend készítése – csoportnaplóban rögzítése

A szervezett tanulás munkaformái:

Frontális	Testnevelési játékok, Mindennapi mese
Mikrocsoportos	A külső világ tevékeny megismerése, verselés, mesélés Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka, ének, zene, énekes játék, gyermektánc, testnevelés, mindennapi testnevelés
Kooperatív	A külső világ tevékeny megismerése, verselés, mesélés Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka Ének, zene, énekes játék, gyermektánc
Egyéni	Részképességek fejlesztése egyéni igények szerint
Páros	Együttműködés rokonszenvi alapon, mely segíti a nevelés eredményességét. Tanulási motiváció kialakítását célozza, részképességeket fejleszt.

14.4. A gyermekek megismerését és fejlesztését, a fejlődés nyomon követését szolgáló dokumentumok

A gyermekek mérése és értékelése az óvodában

Cél: Olyan mérési, értékelési eljárások alkalmazása, amelyek a gyermekek megismerését szolgálják. A reális és szakmailag megalapozott értékelés az alapja a további fejlesztési feladatoknak. / Fejlődési Napló /

A szülők folyamatos és egyéni tájékoztatást kapnak gyermekük fejlődéséről.

Alapelvnek tekintjük, hogy az óvoda nevelési intézmény, így a lehetséges és szükséges mérések ennek megfelelően tervezettek. A nevelés-tanulás egymásra ható és egymást feltételező folyamatát kívánjuk a mérésekben tükröztetni.

Az egyéni fejlődést tartalmazó dokumentum intézményi szintű szempontjai

A differenciált egyéni képességfejlesztésnek mindenhol érvényesülni kell, kiemelten a hátrányos helyzetű és a tehetséges gyermekek esetében. Minden óvodapedagógusnak tudnia kell, hogy melyik gyermeket miben, mivel kell megsegíteni, hogy önmagához képest optimálisan fejlődjön. Ehhez elengedhetetlen a fejlődési szakaszok nyomon követése, mérése, értékelése és a további fejlesztési menet meghatározása.

Kiemelt jelentőségű a gyermekek megfigyelése, a spontán és irányított szempontok alapján szerzett információk rögzítése.

Az információk rögzítését szolgáló dokumentumok

Dokumentum	Mérési, értékelési területek, szempontok	Információ rögzítése
Személyiséglap	A gyermek óvodáskor előtti fejlődésének, a család szocio-kulturális jellemzőinek megismerése Csaláslátogatás eredményének felvétele	Óvodáskor kezdetén
Fejlettségmérő lapok	Anamnézislap felvétele Beilleszkedés rögzítése	Óvodáskor kezdetén

A gyermek fejlődését nyomon követő dokumentum – megfigyelés /évente kétszer

Fejlettséget követő lapok kimeneti célokkal	<ul style="list-style-type: none">- Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása- Egészséges életmód,- Érzelmi, erkölcsi és értékorientált közösségi nevelés- Mozgás- Játék- Munka- Külső világ tevékeny megismerése – környezet és természet- Külső világ tevékeny megismerése – mennyiségi és formai összefüggések- Verselés, mesélés- Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka- Ének, zene, énekes játék, gyermektánc- Tevékenységekben megvalósuló tanulás	
Egyéni fejlesztési terv	Tehetséges gyermekek HHH gyermekek SNI illetve BTMN gyermekek	havonta

A mérés során keletkezett dokumentumok felhasználása

Az óvodapedagógus számára

A kapott eredmények alapján megvalósul az egyénre szabott fejlesztés
Újabb mérések adataival bizonyítják a változásokat.

A szülő számára

Jelentős információhordozó

A szülő a konkrét adatokból látja gyermeke aktuális fejlettségi szintjét.

A tájékoztatás a családdal való együttműködés gerincét képezi.

A mérési eredmények megbeszélése a HHH gyermekeknél folyamatos kapcsolat - megbeszélés

A csoport előrehaladásának értékelése

Cél: A nevelés folyamatát nyomon követve a csoportok szokás- és szabályrendszerének megfigyelése, mérése, értékelése, a kapott eredmények alapján továbbfejlesztés.

A csoport előrehaladásának figyelemmel kísérésével az óvodapedagógusok munkájának, „hozzáadott értékének” meghatározása.

Nevelési év végén az az óvodapedagógusok értékelik a csoportnak az egészséges életmód, az érzelmi, erkölcsi és értékorientált közösségi nevelés, a mozgás, a játék, a munka, a külső világ tevékeny megismerése, verselés, mesélés, rajzolás, festés, mintázás, kézimunka, ének, zene, énekes játék, gyermektánc területén elért eredményeit.

Az összegzett tapasztalatokra, valamint az éves mérési eredményekre épül a következő nevelési év nevelési, fejlesztési terve.

A csoporton belüli neveltségi szint személyes megfigyelésen alapul, amely a csoportban dolgozó két óvónő munkájának megfigyelésére, valamint az egyéni összegző mérés eredményeire épül.

A gyermekek társas helyzetének vizsgálatát is évente kétszer végezzük .

14.5. A fejlődés eredménye az óvodáskor végére

- A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelés eredményeként belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben óvodásból iskolássá érik.
- A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembe vétele mellett lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre.

15. AZ ÓVODA KAPCSOLATAI

15.1. Óvoda–iskola

Nevelésünk egyik fő feladata, hogy a gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelés eredményeként belépjen a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben óvodásból iskolássá érik. A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembe vétele mellett lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre. A zökkenőmentes iskolakezdés elősegítése érdekében a helyi sajátosságok, szokások figyelembe vételével korrekt kapcsolatra törekszünk az iskolával.

Az együttműködés alapelvei

- Kölsönös nyitottság, bizalom, nevelőpartneri viszony
- Nevelési feladatok összehangolása
- Iskolai pedagógusok látogatása az óvodában
- Gyermekek látogatása az iskolában
- Gyermekek fejlődésének nyomon követése

Céljaink

- Kudarcmentes iskolakezdet és az óvoda-iskola átmenet megkönnyítése

Feladataink

- Az iskolakészültséget támogató pedagógiai munka (tanulási képességek, kulcskompetenciák, egyéni differenciált képességfejlesztés)
- Képességfejlesztés megvalósítása (közös értékelése)
- Tanulási zavarok kialakulását megelőző módszerek alkalmazása
- Az iskolaválasztás segítése (tanítónők megismerése, nyílt napok)
- Közös programok szervezése (közös évnyitó, papírgyűjtés)
- Látogatásokra épülő együttműködés
- Gyermekek fejlődésének után követése

Az együttműködés formái: Látogatások, tapasztalatcserék, közös programok, bemutatók, fórumok, egymás rendezvényein való részvétel

Az együttműködés tartalma

- Pedagógusok kölcsönös látogatása az óvoda nagycsoportjában, illetve az első osztályban
- Folyamatos tervszerű ismerkedés az intézmények munkájával és a gyermekekkel (nyílt napok, iskolai óvodai látogatások)
- Az intézményi programokon való részvétel (szabadidős, szakmai előadás, szülői értekezletek)

15.2. Óvoda–fenntartó

Kapcsolatunk egyrészt a közoktatási törvényből adódóan és egyéb jogszabályok alapján hivatalos, rendszeres, másrészt támogató, segítő jellegű.

Problémáink megoldására a konstruktivitás a jellemző. Kapcsolattartásunk formája a kölcsönös tájékoztatás, egyéni megbeszélések, beszámolók.

A Polgármesteri Hivatal Gyermekjóléti szolgálatának vezetőjével gyermekvédelmi felelősnk tartja a naprakész kapcsolatot, az étkezési segélyezés, karácsonyi ajándékozás és a gyermekvédelmi támogatás biztosítása érdekében.

15.3. Óvoda–közművelődési intézmények

A művelődési ház és könyvtár kínálatából a nevelési feladatok sokoldalú színes megoldását segítő programokat választunk, melyek alkalmazkodnak a gyermekek életkori sajátosságaihoz és életkorához.

- A rendezvények jó alkalmat teremtenek, otthont adnak a szülőkkel való kapcsolat mélyítésére (például farsangi bál, leendő óvodások köszöntése).
- A könyvtárlátogatás jól szolgálja az irodalmi nevelés feladatainak megvalósítását, a hazai

- és nemzetközi irodalommal való ismerkedést.
- A képzőművészeti kiállítások és játszóházak, zenés foglalkozások szervezése színessé teszi a művészeti nevelési feladatainak megvalósítását.
- A községi szintű kirándulások szervezése és közvetítése alkalmat teremt a közeli és távoli környezet megismerésének megvalósítására. A szűkebb környezet megszerettetése: „Hazaszeretet”
- A nyaranta szervezett közös programok jól szolgálják a hátrányos helyzetű gyermekek nyári foglalkoztatását.
- A könyvtárban művelődési házban dolgozók speciális ismerete gazdagítja rendezvényeink műsorát

Az együttműködés formái

Rendhagyó irodalom foglalkozás (irodalmi zenei, vizuális foglalkozások), közös rendezvényeken való kölcsönös részvétel.

Az együttműködés tartalma

- Közös programokon való részvétel (pl: Füzitői napok, kulturális rendezvények)
- Gyermekműsoron való részvétel (színház, író – olvasó találkozó)
- Rendhagyó foglalkozás a közművelődési intézményben és az óvodában, irodalmi, zenei, vizuális nevelés területén, például kiállítások, mesevetítés, költészet napja, stb.

15.4. Óvoda–civil szervezetek

Az egyesület aktív szerepet vállal nyitott óvodai programok megvalósításában, szabadidős programok feltételeinek megteremtésében, multikulturális elemek gyakorlati megvalósításában, valamint bekapcsolódnak a környezetvédelmi tevékenységekbe az óvodai környezetvédelmi napokon.

Az együttműködés tartalma

- az óvoda programjaiba történő bekapcsolódás
- közös pályázaton való részvétel

15.5. Óvoda–egyház

Figyelembe vesszük a lelkiismereti és vallásszabadságról szóló rendelkezést, amely óvodánkban lehetőséget biztosít speciális szolgáltatások keretében hittan igénybe vételére. Évente történik felmérés a szülői igényekről, és ennek alapján biztosítjuk a hitoktató számára a helyet.

Az együttműködés tartalma

Heti rendszerességgel hitoktató foglalkozásszervezése az óvodában, amennyiben a szülők kérik gyermekeik számára.

15.6. Külhoni magyar intézmények

A Kárpát-medence magyar nyelvű intézményei közötti oktatási tér kialakítása érdekében az óvoda a külhoni magyar óvodákkal kapcsolatépítésre törekszik, és – lehetőségei szerint – szakmai kapcsolatot tart fenn. Ennek értelmében testvértelepülésünk, Izsa (Szlovákia) község óvodájával tart fenn 15 éve jó kapcsolatot.

Együttműködés tartalma

Kapcsolatunkat a következő időszakban együttműködés formájában rögzítjük.

16. MELLÉKLETEK

16.1. Felhasznált szakirodalom

1. Amit az óvónőnek észre kell venni /Asztali Anett, Horváth Judit, Horváthné Csapucha Klára, Dr. Rónáné Falus Júlia/
2. Forgács Zsóka: Irány a sulisuli
3. Iskolába készülök - segítő ötletek szülőknek Simonné Zachár Anna /
4. Az óvodáskorú gyermekek megismerésének, fejlesztésének rendszere és eszköztára Pedellus tankönyvkiadó/
5. Az óvodai nevelés országos alapprogramja

16.2. A nevelési program végrehajtásához szükséges, a nevelő-fejlesztő munkát segítő eszközök, felszerelések jegyzéke

Tevékenység	Specifikumok	Darabszám
Mozgás		tornatermi eszközök, játékok
	- összerakható, mobil testnevelési eszközök	1 készlet
	- padok, egyensúlyozó deszkák, alacsony gerenda	1
	- zsámoly, svédsekreány	1
	- bordásfal (csoportonként)	8
	- tini-kondi (csoportonként)	1
	- labdák (kosár-, röplabda, foci-)	3 db
	- különböző méretű és anyagú labdák	25-30
	- tornaszőnyeg	3

- különböző anyagú ugrókötelek	10 - pár
- tornabotok, karikák, babzsákok, kendők, szalagok, szalagosbotok, gumiszalagok, stb.	25-30
- bóják	5-8

Tevékenység	Specifikumok	Darabszám
- magasugró készlet		1
- WESCO típusú tappancsok, téglák, hengerek, alagutak stb.		1 garnitúra
- taposózsákok, lépegető szőnyegek		1-1 sor
- mocsárjáró (2-3 méteres)		3-4
- egyensúlyozó tölcsér		2
- egyensúlyozó tárcsa kapaszkodóval		3 db
- kisember szállító		2
- hintaló		1
- nagy alagút		1
- svéd szekrény		1
- egyensúlyozó kerékpárok		3 db
- csikófej		10
- bob fékkel		6
- kerek bob		4
- óriás billenő rácshinta		
- egyensúlyozó tölcsér		2

- Roller, egyensúlyozó 4

Udvari játékhoz /udvarunk játékainak felújítása szükséges – 2014-es költségvetési évben várható/

Homokozó	3
Vizes játék - pancsoló	1
Függeszkesz	1
Mászóka babakáccsal	1
Körhinta ülőkékkel kisasztallal	1
Mérleghinta 2 üléses	1
Rugós lóhere 4 üléses	1
Íves egyensúlyozó tappancsok	1
Mászóháló	1
Lengőhinta, fészekhinta	1-1
Személyvagonok	2
Lokomotív	1
RO-TI-KOM	1
Pavilon	1
Csúszda	2
Polyball	1
Mászóka	1
Egyensúlyozó gerenda	1
Rugós billegő, játék	3
Focikapuk,	1-1
gyermekkerékpárok	5
rollerek	3
tollas-, tenisz felszerelések	1-1 pár

Játék

- konyhai eszközök: tálaló garnitúra
- mágneses puzzle
- színes torony (JENGA)
- hatszögletű kirakó (triominó)

Tevékenység	Specifikumok	Darabszám
- horgászjáték		
- sztetoszkóp		4
- paraván, alacsony		2
- paraván, magas		2
- szívárványos kocka		32
- óriás teherautó		2
OVIZUÁL: boltos játékhoz: bevásárló kocsi		1
Környezet megismerésére nevelés	Időbeli tudatosság	
- folyamat puzzle (sajt)		
Körny. formai és menny. össz. –		
- csodadominó		2
- tükörjáték		2
- láncszemek		2
- síkidomkészlet		2

- síkidom láncok	2	
- Dobj és játssz! - Verselés, mesélés	15-20	
- képes mesekönyvek (csoportonként 2-3 példányban)		25-30
- mesepárnák,		
- meseszőnyeg, illetve mesekígyó		1-1
- paravánok (csoportonként) gyereknek - felnőtteknek		2-2
- ujjbábok, síkbábok, fakanálbábok (csoportonként)		10-15
- felnőtt méretű kesztyűbábok		10
- gyerekbábok		15
- tölcsérbábok, marionettek (felnőttek játékához)		2-3
- árnyjátékok síkbábjai (mesefeldolgozástól függően)		Szükség szerint
- árnyjáték eszközei (feszített vászon, lámpa)		1-1
- textilek rögtönzött bábokhoz, különböző anyagminőségben		10-15 féle
- bábtartók (fajtánként)		1-1
- kalapok, sapkák, kendők, fejdíszek (koronák stb.)		10-15 féle
- jelmezek (vállkendő, palást, fehérköpeny stb.)		2-3 fajtánként
- felnőttek jelmezei, jelmezkellékei		10-15
- textilek rögtönzött jelmezekhez		20-25
- szegett színes selyemkendők		25-30
- festmények, reprodukciók		3 - 4

Tevékenység

Specifikumok

Darabszám

- textil állatfej maszkok	1-1 készlet
- nagyméretű, szegett, nem gyűrődő anyagok (4-5 színben)	1-1
- hangkazetták drámajátékhoz használható hanghatásokkal, aláfestő zenéekkel, zörejekkel	15-20
- magnó, CD-lejátszó (csoportonként)	1-1
 <i>Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka</i>	 <i>Agyagozáshoz</i>
- agyag, simítólapát, linólapok, palatáblák, mintázó eszközök, fokhagymaprés, damil, vízestál stb	10-15
 <i>Gyurmázáshoz</i>	 Szükség szerint
- plasztilin, liszt, só, olaj stb.	
 <i>Rajzoláshoz</i>	
- zsírkréta, különböző vastagságú ceruzák, filctollak	4-5 csomag
- akvarell kréta vagy ceruza, tus, tustoll, nádtoll	2-3 csomag
- rajztábla (csoportonként)	2-3
 <i>Festéshez</i>	
- gombfesték, tempera, textil- és üvegfesték, diófafapác	2-3
- ecsetek (különböző vastagságú), szivacscocka, szivacs hengerek	4-5 készlet
 <i>Különböző papírok</i>	 Szükség szerint
- rajzlap, színes karton, krepp papír, színes hajtogató lapok, fűzőlapok, csomagolópapír, fotókarton, műszaki rajzlap, pauszpapír, selyempapír stb.	
- nyíráshoz jó minőségű, tompa hegyű ollók	10-15
- cikk-cakk olló, mintavágó olló	2-3

Gyöngyfűzéshez

Tevékenység	Specifikumok	Darabszám
- különböző méretű gyöngyök, damilok, drót		Szükség szerint
- állatokat ábrázoló gyöngyök		

Fonalmunkához

- különböző vastagságú fonalak, hímzőfonal		Szükség szerint
- felvető szövőkeret, különböző ágú körmöcske, szalagszövő, tompa hegyű tű		5-6

Építéshez

- papírdobozok, hengerek		Szükség szerint
- országút		1

Barkácsoláshoz

- textilek, töltőanyag, hurkapálca, fakanál, csipkék, bőrök		Szükség szerint
gombok, puha fahulladék, szögek, szerszámok		

Batikoláshoz: méhviasz, gyertya, íróka, illatlámpa, textilfesték, vászon
Népi kismesterségekhez: csuhé, szalma, gyékény, rafia, vessző, iszalag

Nyomat készítéséhez: linocolor festék, üveg vagy műanyag lap

Húsvéti gipszkiöntő forma

Cipőfűzés

Átrajzolás: család, állatkert

Egyéb eszközök

- ragasztók (stiftek, tapétaragasztó, keményítő)		Szükség szerint
--	--	-----------------

- lemosható asztalterítő	2-3
- lemosható kötény a gyermekeknek	6-8
- polc az alkotások elhelyezésének	2-3
- falújság a képek elhelyezéséhez	1-2
- homokasztal	2
Ének, zene, énekes játékok, gyermektánc	
- magnó, CD-lejátszó (csoportonként)	
- CD-lemezek, kazetták (Haydn, Mozart, Vivaldi, stb.)	10
- ritmusbotok, népi ütő- és rázóhangszerek	10-15
- triangulum (különböző méretekben)	4-5
- csörgődob, ujjcintányér, kasztanyetta, dobok, cintányérok, töksörgő, köcsögduda, csettegő	3-4
- xilofon, harangjáték, csőkolomp, fém hangkészlet	1-1
- száncsengő, csengősor	1-1
- rögtönzött hangszerekhez: dobozok, termések, különböző alapanyagú tárgyak	Fantázia szerint

Tevékenység	Specifikumok	Darabszám
- népi játékok kellékei: szalmakalap, filckalap, kendők, zsebkendők, kiskötény, bő szoknya, mellény, bot stb.		5-10
- különböző maszkok, fejdíszek (kacsa, bárány, nyúl stb.)		5-10

Felnőttek játékához:

- furulya (csoportonként)	1-1
---------------------------	-----

- „A” síp vagy hangvilla 1-1
- „ütem” csörgő 1

Külső világ tevékeny megismerése

- színes tudományos képeskönyvek
- nagyítók 3
- kosarak 4-5
- állat- és növényhatározók 2-2
 - földgömb 1
 - térkép 1
- vízvizsgáló eszközök: szűrők, tálak Szükség szerint
- cserepek, virágládák – magok, hagymák, virágföld
- akvárium (teknős, díszhal) 1-1
- üvegek a gyűjteményekhez Szükség szerint

Munkajellegű tevékenységekhez

- kerti szerszámok (ásó, kapa, lapát, gereblye, lombseprű) 5-6
- talicska, locsolókanna, cirokseprű, hólapát 5-6
- ültetőfa 4-5
- kalapács, szögek, szerszámok Szükség szerint
- gyúródeszka, nyújtófa, műanyagterítők 5-10
- darabolókések (gyerekeknek) 1-1

Homok-, vizes asztal	2
<i>Matematikai fejlesztés eszközei</i>	
- logikai készlet	5-6
- MINI-MAT garnitúra	5-6
- logico tábla cserélhető feladatlapokkal	1-1 fajtánként
- Ravensburger logikai társasjátékok	4-5
- logikai lapozgatók	4-5

17. ÉRVÉNYESSÉGI RENDELKEZÉS

A helyi nevelési program érvényessége:

A Sün Balázs Óvoda helyi nevelési pedagógiai programja érvényes: visszavonásig

A helyi nevelési program módosítása:

Törvényi kötelezettség

Nevelőtestületi döntés

A helyi nevelési program nyilvánossága:

Az óvodavezető irodájában

Az óvoda - nevelői szoba

Az óvoda előterében /szülők számára /

A fenntartó honlapján megtalálható

18 . LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK

A pedagógiai programot véleményezte:

.....
Czintos Éva Szilvia,
SZM elnök

.....
Dusik Andrea Mária,
közalkalmazotti képviselő

Egyetértési jogával élt

Fenntartónak elküldve.

A legitimációs eljárás alátámasztását igazoló dokumentumok:

NT 1/2015.12.12. határozat

NT 1/2018.09.11. módosító határozat

Keltezés Almásfüzitő, 2018. szeptember 11.

P. H.

Folczné Kerek Etelka
intézményvezető